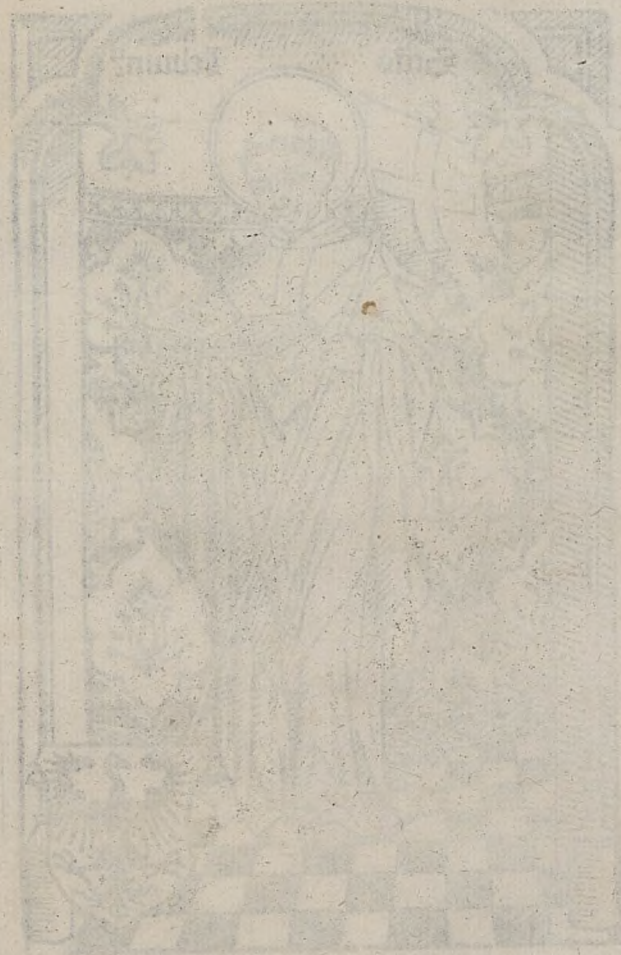

Fundamētū scholasticorū.

Свѣдѣніе о сибирскихъ губерніяхъ

Mouet Non mouet. Quare: qz nō cadit de genere in gen⁹. nec de
vna terminatiōe in aliam. vt homo.

Omnia (que mouent. sunt ad min⁹ adiectiua voce. et q nō mouent
sunt substantiua nomia nisi fuerint adiectiua significatiōe. qz illa mouē
tur. vt in plurimū. vt pater frater

Per tria genera. et per tres terminatiōes. vt hic albus hec
alba hoc album

Adiectiua Per tria genera et per duas terminationes. vt hic et hec for
mouetur tis et hoc forte.

quattuor Per tria genera et per vnam terminationem. vt hic et hec
modis et hoc felix.

Per duo genera et per duas terminationes. vt hic famul⁹
hec famula. hic dñs hec dña.

Masculini. qz cōgrue sibi pponit in declinatiōe vnū arti
culare pnomē. qd est hic. vt hic p^r hic ignis hic aer

Feminini. qz cōgrue sibi pponit in declinatiōe vnū arti
culare pnomē qd est hec. vt hec mater

Neutri. qz cōgrue sibi pponit in declinatiōe vnū articu
lare pnomē qd est hoc. vt hoc scamnū hoc mare

Cōmunis: qz cōgrue sibi pponunt duo articularia pno
mia in declinatiōe. vt hic et hec sacerdos

Omnis: qz cōgrue sibi pponūtur in declinatiōe tria pro
nomia articularia. vt hic et hec et hoc felix.

Epicœni: qz tantū facit sub vno articulo quātum cōmu
ne sub duob⁹. vt hic passer hec aquila

Dubij: qz veterū autoritas nulla rōne cogente sub vtroq⁹
qz articulo disunctiue posuit. vt hic aut hec dies. hic aut
hec finis.

Doct⁹. sub us est gñis masculini. sub a femi. sub um neutri. vt hic do
ctus hec docta hoc doctum.

Saluber sub er est gñis masculi. sub is femi. sub e neutri. vt hic salu
ber hec salubris et hoc salubre.

Singularis: quia significat sub modo vnus. vt domi
nus cyn heer.

Pluralis: qz fecit sub mō pluriū. vt dñi. dye heren

Simplicis: quia non potest diuidi in duas vel in plures
partes intelligibiles prioris sensus capaces. vt dominus.
princeps.

- C**ōposite: qz p̄t diuidi i duas ptes itelligibiles poris sensus capaces. vt archiprinceps. archimagister
- Cuius figure** **D**ecōposite: qz de cōposito deducit. et p̄t diuidi in tres vt in plures ptes itelligibiles poris sensus capaces. vt archi pater patrie (ipso vt pater)
- Cuius speciei** **P**rimitiue: quia a nullo deducitur. qz alia deducunt ab Deriuatiue. quia deducitur ab alio. vt siluestris a silua. dominium a dominus
- Quale de riuatiuū** **C**omparatiuū. qz deducit a positiuo. vt albi⁹ ab alb⁹ Suplatiuū. qz deducit a positiuo. vt albiſſim⁹ ab alb⁹ Abſtractū. qz deducit a cōcreto. vt albedo ab alb⁹. Poſſeſſiuū. qz deducit a primitiuo ⁊ ſcat poſſeſſionē. vt monaſtericū. brabantin⁹. auratus Diminutiū. qz ſcat diminutionē ſignificati ſui primitiuū vt puellus a puer. patercul⁹ a pater. Patronymicū. qz deducit a noib⁹ patz l' auoz. ⁊ ſt filiū vel filiā. nep̄tim vel nep̄orē. vt pamites fili⁹ priami
- Quale de riuatiuū** **V**erbale: qz deducit a ſbo ⁊ ſcat hoc nominaliter. qd ſuū verbum verbaliter. vt amator ab amo. Patrium vel gentile: quia deducit a nomine gentis vel patrie vt alpinas. Demōſtratiū. qz de nomie deducit p̄ter p̄dictos modos vt ab olea oleaſter. a ſilua ſiluius. a ſeru⁹ ſeruius. Prime. qz mittit ḡm ⁊ d̄m ſingulares in ae id eſt in e productā Ut muſa muſe muſe
- C**ecūte: qz mittit ḡm ſingularē in i et d̄m ⁊ abtūm in o. vt magiſter magiſtro.
- Cui⁹ recti nationis** **T**ercie. qz mittit ḡm ſingularē in is correptā ⁊ d̄m in i pductā. vt pater patris patri. **Q**uarte: quia mittit genitiū ſingularē in us ⁊ d̄m in ui per diuiſas ſyllabas. vt fruct⁹ fructus fructui. manus manus manuī. **Q**uinte: qz mittit ḡm ⁊ d̄m ſingulares in ci diuiſas ſyllabas. vt ſpēs ſpeciei ſpeciei.
- e** **S**o que parz: pronomen. quare: quia loco proprii nomis ponit. et certam ſignificat perſonam. vt ayax venit ad troyam ⁊ idē pugnavit fortiter.
- Q**uot queruntur in pronomine: ſex. que: qualitas. genus. numer⁹. figura. perſona. caſus.

Finite. qz certam fecit in demonstratiōe vel relatione psonam. vt ego tu ille.

Cui⁹ qualitatis **I**nfinite. qz nō fecit certā in demonstratiōe psonā vt meus tuus suus. Cum enī dicitur me⁹ alinus adhuc incertum est. de quo alino fiat sermo.

Quale p⁹ nominis **D**emonstratiuū: qz est rei obiecte oculis vel tanqz obiecte oculis representatiuū. vt iste homo currit. hec herba crescit in horto meo

Relatiuū: quia est antelate rei recordatiuū. vt sortes currit et ille mouetur

Quot sunt pnoia simplicia: quindecim. que: ego tu. sui. ille. ipse iste hic is. Me⁹ tuus suus noster vester. nrās et vras.

Quot horū sunt demonstratiua. et qz relatiua Quattuor sunt relatiua scz is. suus. ipse. sui Et vnum scz ille relatiuū et demonstratiuū. Sz reliqua oia sunt demonstratiua tantum

Masculini: quia congrue masculino generi associari p⁹ vt pater meus

fei. qz semino gñi associari p⁹. vt filia mea. mater nrā.

Cuius generis **N**eutri: quia congrue neutro generi associari p⁹. vt atramentum tuum.

Cois: qz cōgrue sibi pponūtur in declinatiōe duo pnomia. articularia. vt hic et hec nostras vestras. Et hec duo tantū sunt cōmunis generis.

Dis: qz cōgrue oī generi associari p⁹. vt ego viroz minim⁹. Ego muliez maxima Ego aialiu vniacissimū.

Singularis: qz demonstrat vel refert sub modo vni⁹. vt ille currit. hic demonstrat vnius tantū

Cui⁹ numeri **P**luralis: qz refert vel demonstrat sub modo plurium vt isti currūt hic demonstrant plures.

Simplicis: qz non p⁹ diuidi in duas vel plures ptes itelligibiles pōis sensus capaces. vt ego.

Cuius figure **C**ōposite: qz p⁹ diuidi in duas ptes intelligibiles pōis sensus capaces. vt egomet. egoipse.

Decōposite: qz de cōposito reducit. et p⁹ diuidi in tres l⁹ plures ptes intelligibiles et. vt turemet.

Quot modis **P**rimo p geminationem. vt sese

Secūdo pnomē cum pnomie. vt egoipse

Pponit pnomē **T**ercio pnomē pponit cū aduerbio. vt idē ab is et temū.

Quarto cū syllabica adiectiōe. vt hūscēhoscehasce

Cuius persona **P** Prime: quia demonstrat rem de se loquentem. vt ego mei nos nostrum.
S Secundo: quia demonstrat rem ad quam sermo dirigit. vt tu tui. vos vestrum

T Tercie: quia demonstrat rem de qua fit sermo. vt ille iste hic.
N Nominatiui. quia fecit vt quis.

Cuius casus **G** Genitiui. quia fecit vt cuius

D Datiui. quia fecit vt cui.

A Accusatiui. quia fecit vt quem.

V Locatiui. quia fecit vt heus vel o

A Ablatiui. quia fecit vt a qui vel a quo

C Cuius declinationis.

P Prime: quia mittit genitiuum singularem in i vel in is et datiuum in i. vt ego mei vel mis mihi. et sunt tantum tria scilicet ego tu sui cum suis compositis.

S Secunde: quia mittit genitiuum singularem in ius coniunctim vel diuisim. et datiuum in i vel in e. vt ille illius illi. hic huius huic. et sunt quinque hec cum suis compositis Ille ipse iste hic et is.

T Tercie: quia mittit genitiuum fratre in i vel in e et datiuum in o vel in e. vt meus mei meo mea mee mee. et sunt quinque meus tuus suus. noster et vester.

Q Quarte: quia mittit genitiuum singularem in atis et datiuum in ati. vt noster nrastris nostrati. Et sunt duo nrastris et vestras solu

Cuius speciei **P** Primitiue: quia a nullo deducit. sed alia ab ipso. vt ego tu sui ille ipse iste hic et is. solu sunt primitiue

D Deriuatiue: quia deducit ab alio vt meus a genitore mei.

S Sunt item deriuatiua meus tuus suus noster vester. nrastris et vestras. et formantur omnia a genitiuis primitiuorum. scilicet mei tui sui nostri et vestri

P Possessiuum. quia fecit possessionem persone sui primitiuum. vt meus noster et vester

Q Quale deriuati. **P** Possessiuum relatiuum reciproci. quia refert personam agentem possessoris sub modo patiensis. vt suus sua suum adiectiue notat possessoris et refert possidentem sub modo patiensis.

G Gentile. vel patrium. quia gentem vel patriam demonstrat. vt nostras vestras.

M Mo que per: Verbum. quare: quia cum modis et formis et tempore agendi vel patiendi significatiuum est vt amo lego doceo.

Q Quale **S** Substantiuum: quia fecit esse generale specificabile per quodcunque genus. vt Sum bonus sum malus.

- Quale**
verbum ¶ **Locatiuū:** qz fecat esse gñale specificabile per ppiā no-
minationē tantū. vt vocor ioānes.
- ¶ **Adiectiū:** qz adiectiualē inherentiā actiōis vel passiōis
fecat. vt sortes currit. id est sortes est currēs.
- Quale**
adiectiū ¶ **Personale:** qz cōiungat p tres psonas distinctas sub trib⁹
distinctis terminationib⁹ vt ego amo tu amas ille amat
- ¶ **Impsonale:** qz iungat tm p terciās psonas frīs numeri
in voce actiua vel passiua vt decet legit.
- Quale**
psonale ¶ **Actiue vocis:** qz iungat per terciās psonas tm numeri
frīs in voce actiua. vt decet delectat
- ¶ **Passiue vocis:** qz iungat tm per terciās psonas numeri
singularis in voce passiua. vt amat docetur.
- ¶ **Trāsitm:** qz sine obliq appposito nō facit pfectā sniam vt
ego amo deū. vel qz fecat actū trāseuntē de vna re in aliā vt le-
go grāmaticā. hic act⁹ legēdi transit in grāmaticā
- Quale**
psonale ¶ **Absolutū siue pscm:** qz cū nō supposito sine obliq appo-
sito facit pfectā sentētiā. vt ego sto. ego seteo. ego curro
- ¶ **Debilis trāsitōis:** qz exigit obliquū appositū nō nisi ali-
um ab accō. vt misereoꝝ paupꝝ.
- Quale**
trāsitm ¶ **Uehemētis:** qz exigit vnum accūm appositū siue subies-
cti siue obiecti. vt lego tullium.
- ¶ **Uehemētissime:** qz exigit duos accōs appositos vnum
subiecti ⁊ alterz obiecti. vt doceo te ḡgiliū
- ¶ **Quot querunt in vbo:** Septem. Que: qualitas. cōiugatio. genus.
numerus. figura. temp⁹. persona
- ¶ **Cuius qlitatis ē:** Qualitas vbi diuidit in modū ⁊ in formā
- ¶ **Indicatiui:** qz sensū idicātis hz. vt ego lego ille disputat
- ¶ **Impatiui:** qz sensum iperātis hz. vt petre lege tu.
- ¶ **Optatiui:** quia sensum optātis habet. vt vtinam studu-
issem bonis artibus.
- Cuius**
modi ¶ **Cōiunctiui:** quia sensum cōiungētis vel cōsequentis habet
vt si studueris proficies.
- ¶ **Infinitiui:** qz sensum infinitātis hz. vt me amare
- ¶ **Cuius forme.**
- ¶ **Perfecte:** qz pfectoꝝ verboꝝ regulā sequit. vt lego
- ¶ **Meditatiue:** quia significat cum cōnotatione meditātōis. vt lecturio
Et terminatur in rio.
- ¶ **Frequētatiue:** qz fit cū cōnotatione frequētātōis ⁊ format ab vltio supio
mutata vi o. vt lectū lectu. vi o fit lecto as are a q vlti⁹ lectito as are

Inchoatiue. quia fecit cum cōnotatione inchoatiōis ⁊ terminat in scō.
et format a scōda persona presentis indicatiui. vt caleo cales calesco.
a ferueo feruesco.

Apparitiue. quia fecit cum cōnotatione apparitionis. vt ab albo albi
co. id est appereo alb⁹. Et terminat in co. et format a secunda psona
pntis indicatiui.

Desideratiue. quia fecit cum cōnotatione desiderij. ⁊ terminatur in so. vt
viso laceſso.

Imitatiue. qz fecit imitari mores alicui⁹ pſone vñ format a noie ⁊ ter
minat in so. vt a pater patrisko as imitari mores pris

Diminutiue. quia significat cum cōnotatione diminutiōis ⁊ terminat
in illo. vt a sorbo sorbillo.

Cuius cōiugationis psequētis.

Prime. qz hz a pductā añ re i infinitiuo. vel añ re vel ris in scōda psona
pntis idicatiui in ſbo passiuo pī ⁊ deponēti. vt amare

Sede. qz hz e pductā añ re i infinitiuo vel añ re vl ris i scōda psona pī
tis idicatiui in ſbo passiuo pī ⁊ deponēti. vt docē doceris.

Tercie. qz habet e correptam añ re in infinitiuo. vel añ re vel ris in scōda
persona pntis idicatiui in ſbo passiuo cōmuni ⁊ deponēti. vt audis
re audiris.

Cōsequētis. qz psequēter ⁊ regularitē iungat.

Cui⁹ cō **Incōsequētis.** qz incōsequēter ⁊ irregularitē cōiugat. vt fe
ro sum. volo vis vult

iugatiōis **Actiui.** qz desinit in o et facit ex se passiuū in oz vt lego legor
Passiui. qz desinit in oz et dimissa r littera. redit in actiuū.
vt legor lego. audior audio

Cuius **Neutri.** qz desinit in o. et non p̄t acciper. si acciper r nō
generis esset latinū. vt ſco curro. ſcor curroz nō dicāt.

Deponētis. qz desinit i oz vt passiuū. ⁊ non p̄t dimittē r. ali
as nō manēt latinū. vt luctor loqr ſcqr nascor ozior

Cōis. qz desinit in oz vt deponēs. ⁊ i duas formas cadit agētis ⁊ pas
tiētis. vt crimior te crimior a re. osculoz teosculo a re

Purum. qz desinit in o et est purum voce ⁊ ſcātiōe ſbū
neutri generis. vt ſeteo

Quale **Impuz.** qz non est purū neutrū voce vel ſcātiōe. vt gan
neutrū deo gausus sum vel fui

Quale **Neutropassiuū.** qz sub voce neutrali hz p̄teritū instar ſbi
impuz passiui. vt fio ſis factus sum vel fui

Quale
impur

Neutrūpassiui: qz sub voce neutrali hz scationē verbi
passiui. vt vapulo id est percutor

Neutripassiui: qz sub voce passiua hz pteritū instar neu
tri. vt operior operui. mereor merui. diuerto diueri.

Cuius
numeri

Singularis: qz fcat actū vt vni⁹ suppositi vt lego legis
legit vbi designat actus vt vni⁹ suppositi

Pluralis: qz fcat actū. vt pluriū suppositoꝝ. vt legim⁹
legitis legūt. vbi designat act⁹ vt pluriū.

Simplicis: qz non p̄r diuidi in duas vel plures ptes in
telligibiles p̄oris sensus capaces. vt lego

Cuius
figure

Composite: qz p̄r diuidi in duas ptes itelligibiles. p̄oris
sensus capaces. vt cōcupio cōualeo

Decōposite: qz de cōposito deducit. vt cōcupisco cōcales
co vel p̄r diuidi in tres vel plures ptes itelligibiles p̄oris
sensus capaces. vt repromitto. cōpromitto.

Cuius
speciei

Primitiue. quia a nullo deducit. vel quia alia deducunt
ab ipso. vt sto do.

Deriuatiue: qz deducit ab alio vt pugillo as arc. a pugno

Presentis: qz fcat actū. vt fit in p̄nti nunc. vt nūc lego

Preteriti imperfecti: qz fcat actum. vt incipit necdum cō
pletus est. vt legebā modo

Cuius
tpis

Preteriti perfecti qz fcat actum. vt iam statim implet⁹
est vt iam legi.

Preteriti pl⁹ q̄s perfecti. qz fit actum. vt dudum vel diu
impletus est. vt olim vel dudā legeram

Futuri: quia significat actum. vt fiet pro futuro vt cras
perpendie legam

Cuius
persone

Primæ: qz fit actū p̄sone loquētis de se vt ego lego.

Scōde: qz fit actū p̄sone ad quā sermo dirigit. vt tu legis

Tercie: quia significat actum p̄sone de qua fit sermo vt
ille legit.

Odie que p̄s: Aduerbiū. q̄re: qz ponit iuxta suū verbū ad scatio
nē ei⁹ declarādam. vt hodie nat⁹ est christus. 7 d̄z aduerbiū quasi
vi s̄bi adiectiui. vel q̄si ad s̄bum positū.

Quot querūtur in aduerbio: Tria. Que: Significatio. compara
tio. 7 figura.

Cui⁹ significatiois est: Est loci. aut t̄pis aut numeri. aut affirmā
di. aut negandi. vt est in donato. Et sunt viginti quattuor ptes signifi
cationis aduerbij.

Cuius
fectionis

Cuius
loci

Loci: quia determinat verbum ratione loci. vt hic illuc. istuc. intus. foris.

Temporis: qz determinat suū verbum rōne tps. vt olim iam. cum. dum. semper. mane. modo.

Numeri: quia determinat suū verbum rōne numeri. vt scilicet. bis. ter. quater. (mi. certe)

Affirmādi: quia affirmat actum sui verbi. vt etiā quini.

Negādi: qz negat pponē sui sibi. vt haud nō neqz

Demonstrandi: quia determinat actum verbi rōne demon-
strationis. vt en ecce (vtinam oīi.)

Oprandi: quia determinat verbum ratione optationis. vt

Hortādi: qz determinat sibi rōne hortatiōis. vt cia age agedū

Ordinis: quia determinat suū verbum rōne ordinis vt
deinceps.

Interrogādi: quia determinat verbum ratione interro-
gationis. vt cur quare.

Similitudis: qz determinat sibi rōne similitudis. vt
sicut sicuti. velut veluti. tanqz vt vti

Quantitatis: qz determinat sibi rōne quantitatis. vt multum
parū. modicū. minimū. minime

Qualitatis: qz determinat verbum ratione qualitatis.
vt docte pulchre. fortiter bene male Et sic dices vterius de
alijs significationibus.

Loci in q. vt hic. illic. istuc. inibi. vbiqz. vbiqz. ibidem.
intus. foris. humi. domi. militia. rure. vernone. monasterij

Loci a quo. vt hinc illinc istinc de foris de (colonie
intus vnde qz aliunde. de monasterio. vernone. rure. domo
humo. militia. athenis.

Loci per quem. vt hac illac istac. ea. alia. quacūqz domo.
militia. humo. rure. monasterio. colonia.

Loci ad quem vt huc illuc istuc. eo. alio. quocūqz. foras
intra monasterium. domū militiam humū

Loci sibi quē. vt illosum istosum. orsum. sursum. de-
orsum. dextrosū. sinistrosū. antrosū. retrosū. ro-
mā versus coloniā. versus nequosū. aliosū. siquosū

Que sunt aduerbia intensiua: penit⁹ prozsus. oīno. totaliter. omni pa-
cto. Quo: qz intendūt fectionē sui sibi. vt prozsus perijt

Que sunt remissiua qsi ferme fere pene. tanqz. et vix. qz remittūt fe-
ctionē sui sibi. pene infinit⁹ est scholariū numerus.

¶ Que aduerbia p̄pant: Solum q̄ descendūt a nomib⁹ siue regularit^r siue irregularit^r p̄pabilib⁹. vt docte docti⁹ doctissime. a doct⁹ doctior doctissim⁹. ⁊ benē melius optime. a bon⁹ melior optim⁹. temp̄is his ad uerbis sepe sepi⁹ sepissime. satis sati⁹ satissime. diu diuti⁹ diutissime. ⁊ nuper nuperi⁹ nuperrime. q̄a nomib⁹ p̄pabilib⁹ nō deducunt.

¶ Simplicis: qz non p̄t diuidi in duas vel plures ptes iⁿelligibiles p̄oris sensus capaces. vt docte.

Cuius figure **¶** Cōposite: qz p̄t diuidi in duas ptes intelligibiles p̄oris sensus capaces. vt postea interea

¶ Decōposite: qz de cōposito deducit^r. vt posteaqz. anteaqz. intereaqz. id faceret deliberari. vel quia potest diuidi iⁿ tres vel plures partes ⁊c.

¶ Egēs q̄ p̄t p̄cipiū. quare: qz p̄t capit a nomie. p̄t a s̄bo ⁊ p̄t ab vtroqz. Quid capit a noie: gna ⁊ casus. Quid a s̄bo: tpa ⁊ fca tiones. Quid ab vtroqz: numez et figurā.

¶ Quot queruntur in participio: sex. que: genus. casus. tempus. significatio. numerus. ⁊ figura

¶ Masculini: quia congrue masculino generi associari p̄t vt hic vir doctus est.

Cuius generis **¶** Feminini: qz feminino generi cōgrue associari potest. vt hec mulier docta est

¶ Neutri: quia congrue neutro generi associari potest. vt hoc animal doctum est.

¶ Cōis qd̄ triū est vel oē d̄r qz oī generi p̄grue associari p̄t vt hic ⁊ hec ⁊ hoc legēs. vir mulier ⁊ mancipiū.

¶ Nti: qz fecit vt q̄s. cum q̄rit quis p̄ficiat n̄tē legēs.

¶ Benitiui: quia significat vt cui⁹. vt cui⁹ memores r̄nde tur male legentis.

Cuius casus **¶** Datiui: qz fecit vt cui. vt cui cōducit: legēti.

¶ Accusatiui: qz fecit vt quē audis: legentem.

¶ Vocatiui: qz fecit vt o vel heus tu

¶ Ablatiui: quia significat vt qui vel quo vt quo vteris familiariter: legenti optime

¶ Item nullum participium deficit in casib⁹. qz omni substantiuo non mini non defectiuo sociari potest.

¶ Presentis: qz p̄ns temp⁹ designat. vt legēs.

C⁹ tpis **¶** Preteriti: qz p̄teritū temp⁹ designat. vt lece⁹ amat⁹

¶ Futuri: qz futurū tēp⁹ designat. vt lectur⁹ legēdus

¶ Habet participiū quinqz tempora vt suū verbū. Habet. sed p̄iuncta

vt operatiu⁹ et infinitiu⁹. qz participiū in ans et in ens est pntis et pteri
ti imperfecti temporis. In rus sus rus est pteriti pfecti et pl⁹ qz perfecti
In rus et in dus futuri

Actiualis: qz a verbo actiui gnis deducit vt sunt pns in
ans vel ens et futuz in rus. vt legēs lectur⁹.

Passiuālis: qz a vbo passiui gnis deducit. vt sunt pteri
tum in rus sus vel rus et futuz in dus vt lect⁹ legēdus.

Neutralis: quia a vbo neutri generis deducit. vt sunt p
sens et futuz in rus. vt stans statur⁹.

Cui⁹ signi
ficatiōis **A** neutropassiuus veniūt tamen tria scz presens preteri
tum et futurum et vt a multis alijs vt a cenā cenans cenat⁹
et cenaturus. iurans iuratus iuratur⁹ Titubatus a titubo
Placidus a placeo. quod verius nōmē est Passus a pateo.
Cassus a careo.

Deponētalīs: quia a vbo deponentis generis deducit. vt
sunt tria. pns. pteritum. et futuz in rus. vt loquēs locutus
locutur⁹. qnqz tñ loquēdus reperit vt multa sepe similiū.

Cōmunis: qz habet vtramqz fcatiōis formam actiue et
passiue. vt solum est pteritum a vbo cōmuni deductum. vt Criminatus
te vel a te Presens et futuz in rus tñ est actiue fcatiōis. vt Criminans
te criminatur⁹ te. et futuz in dus solum passiue. vt criminād⁹ a te. Et
sic dē participiū aliquod actiue vel passiue fcatiōis et nō actiualis vel
passiualis. vt a vbis cōmunib⁹ deducta non deducta sunt ab actiue vel
passiue. actiualis vel passiuālis non sunt. sed actiue vel passiue qz acti
ue vel passiue significāt

Cuius
numeri **S**implicis: qz fcat actum sub numero vni⁹ suppositi.
vt legēs fcat vnum suppositū in quo act⁹ est

Pluralis: qz fcat actum sub numero pluriū suppositoꝝ
vt legētes fcant plura supposita in quib⁹ actus est

Item sicut in casu nullum participium deficit. Ita neqz etiam in
numero.

Cuius
figure **S**implicis: qz non p̄r diuidi in duas vel plures ptes in
telligibiles pōis sensus capaces vt legēs.

Decompositis: quia de composito verbo deducitur. vt ne
gligēs a negligo.

Item participium nō habet cōpositam figuram. quia si cōponat.
verbo suo manēte simplici. iam nō est participiū sed nōmē. Est enī om
ne participiū deriuatiuū vel vsitati vel inusitati vbi. legens a lego. ofus
perofus et exofus ab inusitatis. scz odi exodi et perodi. q si vbum non hz

participiū non est vt securat^r. pileat^r. galeat^r. cristat^r. togat^r. iubatus.
hirsut^r. cornut^r. astutus. pellit^r. armat^r. ab armis habēdis ⁊ nō ab ar
moz armaris passiuo. noia sunt ⁊ nō pticipia

e **I**que pars: Cōiunctio. Quare: quia cōiungit ⁊ ordiat ceteras
partes in oratione.

Cōiunctio cōiungit dēonem dictioni. vt fortes ⁊ plato orationem
orationi. vt paris amat. ⁊ hector pugnat. Sensum sensui. vt fortes scri
bit ⁊ legit. **Q**uot querūt in cōiunctione. **T**ria: **Q**ue. potestas. fi
gura et ordo.

Quot sunt species potestatis cōiunctionū. **Q**uinqs. que. copulati
ua. disiunctiua. expletiva. causalis. ⁊ rōnalis. **D**a copulatiuas. vt et etqz
at atqz ac ast. **D**a disiunctiuas. vt aut ve vel ne nec an neqz.

Da expletivas. vt quidem equidem ⁊c. vt piz in donato.

Da causales. vti etsi ⁊c. vt patet in donato.

Da racionales. vt ita itaqz. vt patet in donato.

Copulatiue. qz ea que copulat respectu terciū coniungit.
vt fortes ⁊ plato disputant.

Disiunctiue. quia ea que cōiungit respectu terciū disiungit.
vt fortes vel plato disputat

Expletive. quia ornat^r vel metri causa ⁊ nō significatio
nis necessitate ponit vt cneas vero pius ⁊ fortis erat. **I**teo
sepius abundat in orōne vt vez eniuero quātum doctus est
tantum et probus

Causalis: qz cōiungit per ordinem cōsequēs sequi ad an
cedens. vt si ambulat mouet.

Rationalis: qz consequentiam rerum fecit hoc est ordi
nem precedētis vt causalis. sed cum dubitatiōe. vt quin id
feceris ingrat^r eris nobis.

Quid est cōiungē p vim? **E**st cōiungē penit^r diuersa. q nullū habēt
ordinē vel dependentiā adinuicē vt copulatiua ⁊ disiunctiua solū faciūt.

Quid est cōiungere p ordinem? **E**st cōiungē ea q hnt ordinē ⁊ depe
dentiā adinuicē. vt causal^r ⁊ rōnalis faciūt tantūmodo. **I**te expletiuaz
quedā sunt aduersatiue qz denotāt aduersatiua in dicto vel facto vt sūt.
licet licetbit. quis tñ. quanqz. etsi. tamen si. ⁊ filia.

Simplicis. qz non pōt diuidi in duas vel plures ptes i
telligibiles prioris sensus capaces vt nam

Composite. quia potest diuidi in duas vel plures par
tes ⁊c. vt namqz

Cuius
ordinis

Prepositiui. qz pponit dconib⁹ vel ozonib⁹ quas coiungit vel ad minus pponit ultimo coiunctorum nam semper in medio vel principio ponit. vt sunt at ac ast. ve aut vel ne ne qz sin seu sine neueni.

Subiunctiui. qz postponit dictionib⁹ vel orationib⁹ qas coiungit. vt sunt. qz. ve. ne. quoz. autem. quidem. vero eni. vt mouetur currit enim.

Comunis. qz indifferenter pponit vel postponit dconi bus vel ozonib⁹ quas coiungit. vt ergo. ideo. igit^r

a **D**ue ps: ppositio. qre: qz pponit ceteris prib⁹ in ozone. Quoz per appositione vel per pponem. Da exemplū p apponem vt ad do adiugo. adamo. atoro. Qñ pponit p apponem. cū retorquet casuale ad actum sibi absoluti. vt vado ad patre. Qñ p pponem: qñ intrat eam dem prem ozonis cū dcone cum qua coponit. vt appono adiugo. verba sunt coposita. **N**ota ppositio in pponem tria facit. Aut mutat significatione dconis in pponem. vt rideo derideo. Aut gen⁹ sui sibi vt sperno asperno aris. Aut coniugatione sui sibi. vt facio z inficio aris Aut mutat accetum. vt sum adsum. Aut mutat regimē sui sibi. vt eo z exeo vrbem. Aut minuit scatione. vt rideo subrideo succresco. Aut pficit significatione morioz emorioz. id est valde morioz. facio perficio id est perfesctefacio.

Quot queruntur in prepositione: vnum. quod: casus. Quid est casus: est vis retorquendi casuale ad actum verbi. Quare casus accidit prepositioni. cum tamen nulla prepositio sit alicui⁹ casus: quia prepositiones nequeunt stare in orationib⁹ sine casibus z manere prepositiones. si non deseruiant casui sunt aduerbia. Un. Voces ppositre nequeunt sine casibus esse. si careat illis debet aduerbia dici.

Accusatiui: qz acco casui deseruit. quarum sunt triginta quas Donat⁹ exemplificat. Un. Quart⁹ ter denas sibi iungit pposituras. vt ad domū

Cuius
casus

Ablatiui: quia ablatiuo casui deseruit quaz sunt quindecim quas Donat⁹ exemplificat. Un. Sext⁹ quindenarum sibi iungit pposituras. vt a domo.

Utriusqz: quia vtriqz casui deseruit. quarum sunt quattuor. Un. In subter vel tus dant quartum dum sociamus vt sunt in. sub. super. subter. vel subtus. vt prz in donato

Que sunt prepositiones inseparabiles. Que separari non possunt. vt ag. co. con. di. dis. re. se. vt diduco. distraho. agnosco. congregatioz.

En que pars: Interiectio, quare: qz interiacet ceteris partib⁹ in
orōne, z est affectum mētis voce incogniti scās, qz plerumq; vox
ei⁹ inarticulata z cōfusa est, vt scribi nō possit, z toties potest iteriectio
poni in orōne quoties cōtingit animū loquētis interloquendum affici
aliqua passiōe iteo etiam nō est alicui⁹ ordinis

Interiectiōi quot accidūt: vnum, quid: significatio Et est hāc vel il
lam passiōem animi scire, quarū principales quattuor sunt, gaudiū
tristitia, spes, z timor, ad quas plures alie reducūtur

Letātis: qz affectum gaudiū sciat, vt *Eua, euge, cy*
Triumphantis, vt est *yo*,

Dolētis: qz affectū doloris fit, vt o heu at ah cheu

Admirātis: qz affectū admirātis fit, vt ohe pape

Timoris: qz affectū timoris sciat, vt at at

Detestatiōis: qz affectū detestatiōis fit, vt proh ia

Despiciētis: qz affectū despiciētis sciat, vt hem,

Indignātis vel teridentis, vt vach

Trascētis: vt kyr wysl, **R**identis, vt ha ha ha,

Plorātis, vt owe owe, **S**ilentis, vt tuss,

Consequentis, vt ahah

Abulantis, vel blandiētis, vt zotes, Sane,

Interiectiōne greci inter aduerbia ponūt, qz et sbis iungat vel qz b
ba in ipsa subaudiūtur, Exemplū primi, vt pape miroz vbi sbum poni
tur, Exemplū secūdi, vt pape vbi sbū miroz subaudit

Regule Remigij emendate z correpte Dauentrie
pro fundamento primo discipuloy incipiunt, **I**bide
impreffe sub correctione et emendatione

Forma cōparandi declinandiq; adiectiua nomina atq; cōiungendi
verba irregularia feliciter incipiūt,

In masculino genere hic doct⁹ doctior doctissimus,

In feminino genere hec docta doctior doctissima,

In neutro genere hoc doctum doctius doctissimum,

Bro huius docti, doctioris, doctissimi,

hui⁹ docte, doctioris, doctissime

huius docti, doctioris, doctissimi,

huic docto, doctiori, doctissimo,

huic docte, doctiori, doctissime

huic docto, doctiori, doctissimo,

Acco	hunc doctum. doctiorem. doctissimum hanc doctam. doctiorem doctissimam hoc doctum. doctius. doctissimum O docte. doctior. doctissime.
Uto	O docta. doctior doctissima O doctum. doctius. doctissimum.
Ablto	ab hoc docto. doctiore vel doctiori doctissimo ab hac docta doctiore vel doctiori doctissima. ab hoc docto. doctiore vel ri doctissimo hij docti doctiores doctissimi he docte doctiores doctissime. hec docta doctiora doctissima horz doctorum. doctioz doctissimoz harum doctaz doctiozum doctissimaz hoz doctorum doctioz doctissimoz hijz doctis doctioribus In omni genere dicitur doctissimis
Acco	hos doctos. doctiores doctissimos. has doctas. doctiores doctissimas. hec docta. doctiora doctissima O docti. doctiores doctissimi O docte. doctiores doctissime O docta. doctiora doctissima
Uto	ab hijz doctis doctioribus In omni genere dicitur. doctissimis

¶ Adverbialiter fit ista compatio. vt docte doctius doctissimum vel doctissime. Ista forma compabis ⁊ declinabis omne adiectiuū mobile per tres terminationes ⁊ tria genera. scz hic vs hec a hoc vm. vt hical bus hec alba hoc album. Similiter in er hic ⁊ hec a hoc vm. vt hic ni ger pulcher. hec nigra pulchra. hoc nigrū pulchrum

¶ In masculino genere Ut hic fortis fortior fortissimus. In feminino genere hec fortis fortior fortissima. In neutro gne hoc forte fortius fortissimum

Sto	huius fortis. fortioris. fortissimi. huius fortis. fortioris fortissime huius fortis. fortioris. fortissimi
-----	---

Dtō	huic forti. fortiori. fortissimo huic forti fortiori fortissime huic forti fortiori fortissimo hunc fortem fortiorē fortissimum
Accō	hanc fortem fortiozem fortissimam hoc forte fortius fortissimum. D fortis fortior fortissime. D fortis fortior fortissima. D forte fortius fortissimum
Utrō	ab hoc forti fortiore vel fortiori fortissimo ab hac forti fortiore vel fortiori fortissima ab hoc forti fortiore vel fortiori fortissimo hij fortes fortiores fortissimi he fortes fortiores fortissime hec fortia fortiora fortissima horz fortium fortiorū fortissimoz haz fortium fortioz fortissimarum hoz fortium fortioz fortissimoz his fortibus fortioribus fortissimis
Dtō	In omni gñe dicitur In omni gñe dicitur
Accō	hos fortes fortiores fortissimos has fortes fortiores fortissimas hec fortia fortiora fortissima D fortes fortiores fortissime D fortes fortiores fortissime D fortia fortiora fortissima ab his fortibus fortioribus fortissimis
Utrō	In omni gñe dicitur In omni gñe dicitur
Abtō	In omni gñe dicitur In omni gñe dicitur

Adverbialiter fit ista cōparatio. vt fortiter forti⁹ fortissimū vel fortissime; Ista forma cōparabis omne adiectiui simile. vt hic et hec dulcis et hoc dulce. hic et hec suavis et hoc suave
Similiter hec adiectiua. hic campester hec campestris hoc campestre Hic acer hec acris hoc acre Hic petester hec petestris hoc petestre Silvester silvestris silvestre Celeber celebris celebre Hic saluber salubris salubre Celer celeris celere Equester equestris equestre

¶ In masculino genere hic bonus, melior optimus

In feminino genere hec bona, melior optima

In neutro genere hoc bonum melius optimū,

Stō huius boni melioris optimi

Stō huius bone melioris optime

Stō huius boni melioris optimi,

Stō huic bono meliori optimo

Stō huic bone meliori optime

Stō huic bono meliori optimo

Accō hunc bonum meliorem optimum,

Accō hanc bonam meliorem optimam

Accō hoc bonum melius optimum,

Utō D bone melior optime

Utō D bona melior optima

Utō D bonum melius optimum

Ablō ab hoc bono meliore vel meliori optimo,

Ablō ab hac bona meliore vel meliori optima

Ablō ab hoc bono meliore vel meliori optimo.

etplī ntō hi boni meliores optimi

etplī ntō he bone meliores optime

etplī ntō hec bona meliora optima.

etplī ntō horz bonoz meliorum optimoz

etplī ntō haz bonarum melioz optimaz

etplī ntō horz bonorum melioz optimoz.

etplī ntō his bonis

etplī ntō melioribus **In** omni genere

etplī ntō optimis

etplī ntō hos bonos meliores optimos

etplī ntō has bonas meliores optimas

etplī ntō hec bona meliora optima

etplī ntō D boni meliores optimi

etplī ntō D bone meliores optime

etplī ntō D bona meliora optima

etplī ntō ab his bonis

etplī ntō melioribus **In** omni genere dicitur

etplī ntō optimis

¶ Adverbialiter fit ista cōparatio, bene melius optimum vel optime

¶ In masculino genere hic malus peior pessimus

In feminino genere hec mala peior pessima

In neutro genere hoc malum peius pessimum	
Grō	huius mali peioris pessimi huius male peioris pessime huius mali peioris pessimi.
Dtō	huic malo peiori pessimo. huic male peiori pessime huic malo peiori pessimo.
Accō	hunc malum peiorem pessimum hanc malam peiorem pessimam hoc malum peius pessimum.
Utrō	Ō male peior pessime Ō mala peior pessima Ō malum peius pessimum.
Abltō	ab hoc malo peiore vel peiori pessimo ab hac mala peiore vel peiori pessima. ab hoc malo peiore vel peiori pessimo
etplr ntō	hij mali peiores pessimi hec male peiores pessime hec mala peiora pessima
Grō	horz malorum peiorz pessimorum. harz malarum peiorz pessimarum. horz malorum peiorz pessimorum.
Dtō	hīs malis peioribus pessimis
Accō	hos malos peiores pessimos has malas peiores pessimas hec mala peiora pessima
Utrō	Ō mali peiores pessimi Ō male peiores pessime Ō mala peiora pessima
Abltō	ab hīs malis peioribus pessimis
In omni genere dicitur	
E Adverbialiter fit ista comparatio. ut male peius pessimum vel pessime.	

¶ In masculino genere hic multus plurimus ¶ In feminino genere hec multa plurima. ¶ In neutro genere hoc multum plus plurimum.	
Sto	huius multi plurimi. huius multe plurime huius multi pluris plurimi.
Dto	huic multo plurimo huic multe plurime. huic multo pluri plurimo
Acco	hunc multum plurimum hanc multam plurimam. hoc multum plus plurimum
Uro	O multe plurime O multa plurima O multum plus plurimum
Abto	ab hoc multo plurimo ab hac multa plurima ab hoc multo pluri plurimo
etplrnto	hij multi plures plurimi. he multe plures plurime. hec multa plura plurima.
Sto	horz multorum plurium plurimoz. harz multarum pluriu plurimaz horz multoz plurium plurimoz.
Dto	his multis pluribus plurimis
Acco	hos multos plures plurimos has multas plures plurimas hec multa plura plurima
Uro	O multi plures plurimi O multe plures plurime O multa plura plurima.
Abto	ab his multis pluribus plurimis

In omni genere dicitur.

In omni genere dicitur

¶ In masculino genere pritem prior primus

¶ In feminino genere pritem prior prima

¶ In neutro genere pritem prius primum

Grō huius pritem prioris primi
huius pritem prioris prime
huius pritem prioris primi

Drō huic pritem priori primo
huic pritem priori prime
huic pritem priori primo

Accō hunc pritem priorem primum
hanc pritem priorem primam
hoc pritem prius primum

Uto O pritem prior prime
O pritem prior prima
O pritem prius primum

Abtō ab hoc pritem priore veliori primo
ab hac pritem pore vel priori prima
ab hoc pritem pore vel priori primo

etplū ntō hi pritem priores primi
he pritem priores prime
hec pritem priora prima

Grō horū pritem priorū primorum
harū pritem priorū primarum
horū pritem priorū primorū

Drō his pritem
prioribus **In omni gñe dicitur**
primis

Accō hos pritem priores primos
has pritem priores primas
hec pritem priora prima

Uto O pritem priores primi
O pritem priores prime
O pritem priora prima

Abtō ab his pritem
prioribus **In omni genere dicitur**
primis

Adverbialiter fit ista cōparatio. vt prītem prius primum vel prī
mo. Similiter superior suprem⁹ Infra inferior infimus Ultra vteri
or vltimus Detero deterior deterrum⁹. que non habent pprium positi
uū. sed accōmodant vel a sēbis vel adverbīs vel ppositionib⁹ positis lo
co positiui gradus

¶ In masculino genere hic pius magis pius piūssimus.

In feminino gñe hec pia magis pia piūssima

In neutro gñe hoc pium magis pium piūssimū

Stō huius pi. magis pi. piūssimi

huius pie. magis pie. piūssime

huius pi. magis pi. piūssimi

Drō huic pio. magis pio. piūssimo

huic pie. magis pie. piūssime

huic pio magis pio. piūssimo

Accō hunc pium. magis pium piūssimum

hanc piam. magis piam piūssimam

hoc pium magis pium piūssimū

Utrō O pie magis pie piūssime

O pia magis pia piūssima

O pium magis pium piūssimū.

Abltō ab hoc pio. magis pio piūssimo

ab hac pia. magis pia. piūssima

ab hoc pio. magis pio piūssimo.

hi pi. magis pi. piūssimi

etplū utrō he pie. magis pie piūssime

hec pia magis pia piūssima

horū piorum. magis pior piūssimoz

Stō harū piaz magis piaz piūssimaz

horū pioz. magis pioz piūssimoz

his pijs

Drō magis **In omni genere dicitur**

piūssimis

Accō hos pios. magis pios piūssimos

has pias. magis pias. piūssimas

hec pia. magis pia piūssima

Utrō O pi. magis pi. piūssimi

O pie. magis pie. piūssime

O pia. magis pia piūssima

ab his pijs magis
Abltō pijs **In omni genere dicitur.**
pijsimis

¶ Adverbialiter fit ista comparatio. vt pie magis pie pijsimū vel pijsi
me: Simili forma cōparatur hec adiectiua **Strenuus**. dubius. egre
gius. arduus. Et que in positiuo I vel v immediate hñt ante vs

¶ In masculino genere hic senex senior.

¶ In feminino genere hec senex senior

¶ In neutro genere hoc senex senius

¶ Superlatiuo gradu caret

Brō hui⁹ senis senioris **In omni gñe dñ**

Drō huic seni seniori **In omni gñe dñ**

Accō hunc ⁊ hanc senem seniorē. ⁊ hoc senex senius

Urō O senex senior O senex senius

Abltō ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc sene vel seni. seniore vel seniori

¶ In plurali numero.

Urō hī ⁊ hec senes seniores Et hec senia. senioza.

Brō hor⁹ et harum ⁊ hor⁹ senium senior⁹

Drō hīs senibus seniorib⁹ **In omni gñe dñ**

Accō hos ⁊ has senes seniores. hec senia senioza

Urō O senes seniores O senia senioza **In omni gñe dñ**

Abltō ab hīs senibus seniorib⁹ **In omni gñe dñ**

¶ Adverbialiter fit ista comparatio. vt sene senius. Et caret suplatiuo

¶ Similiter Ante Iuuenis ⁊ adolefcens. **¶** Circa naturam trium gra

duū comparatiōis notatu congruū est. q. positiu⁹ ponit fundamentum

comparatiōis ideo positiu⁹ dicitur. Ite og etiam a nullo formatur.

Etiam significat simpliciter sine excessu. Sed comparatiu⁹ ⁊ superla

tiu⁹ formatur ab ipso. Unde comparatiu⁹ formatur a positiuo in hoc

dupliciter. quia vel positiu⁹ est secunde declinatiōis vel tercie. Si secū

de tunc formatur a genitiuo positiu⁹ corripiendo i et adtendo oz. vt do

ctus docti corripiendo i et adtendo oz fit doctior. Si tercie fuerit decli

nationis. formatur a datiuo sui positiu⁹ corripiendo i et adtendo oz. vt

fortis forti. corripe i et adde oz fit fortior. Sunt tamē aliqua nomina

adiectiua que non possunt a se formare comparatiuū tamē bene formāt

superlatiuū ⁊ sunt illa que habēt ante vs in nomiatiuo i vel v. vt pius

arduus. strenuus. egregius ⁊ dubius.

¶ Et horum comparatiui supplentur per positiuū ⁊ adverbium magis

vt pius magis pius pijsimus Arduus. magis arduus. arduissimus.

Strenuus. magis strenuus. strenuissim⁹ dicimus.

Superlatiu⁹ vero formatur a positiuo dupliciter quia vel nomina
cui⁹ sui positiui terminatur in r vel non. Si in r tunc tale nomē super
latiu gradus formatur a ntō sui positiui addendo rimus. vt pauper ad
de rimus fit pauperrim⁹. Si non hoc est dupliciter quia vel est secūde
vel tercię declinatiōis positiu⁹. Si secūde formatur a genitiuo sui posi
tiui addendo s et simus. vt doctus docti adde s et simus fit doctissim⁹.
Si fuerit tercię formatur a genitiuo addendo sumus vt fortis fortis.
adde sumus fit fortissim⁹. Sunt tamen aliqua adiectiua que non pos
sunt de se formare superlatiuū. Et sunt ista Senex Iuuenis. adolescē
vt patet inspicienti.

Sequitur de cōiugatiōe irregulariū verborū
Ero fers fert Et plr ferimus fertis ferunt. Præterito imperfec
to ferebam ferebas ferebat. zplr ferebamus ferebatis ferebant.
Præterito perfecto tuli tulisti tulit. zplr tulimus tulistis tulerunt vel
tulere. Præterito plusq̃perfecto tuleram tuleras tulerat. zplr tuleras
mūs tuleratis tulerant. Futuro feram feres feret. zplr ferem⁹ feretis
ferent. Impatiuo modo tempore presenti ad secūdā z terciā perso
nam. fer ferat. zplr feramus ferte ferāt. Futuro ferto tu ferto ille. zplr
fermra⁹ fertore ferunto vel feruntote Optatiuo modo tempore presen
ti z præterito imperfecto vtinā ferrē ferres ferret. zplr vtinam ferrem⁹
ferretis ferrent. Præterito perfecto z pl⁹ q̃perfecto vtinam tulissem tu
lisses tulisset. zplr vtinam tulissemus tulissetis tulissent. Futuro vti
nam feram feras ferat. zplr vtinam feramus feratis ferant. **C**ōiun
ctiuo modo tempore presenti cum feram feras ferat. zplr cum feram⁹
feratis ferant. Præterito imperfecto vt cum ferrem ferres ferret. zplr
cum ferremus ferretis ferrent. Præterito perfecto cum tulerim tules
ris tulerit. zplr cum tulerim⁹ tuleritis tulerint. Præterito plusq̃per
fecto cum tulissem tulisses tulisset. zplr cum tulissemus tulissetis tu
lissent. Futuro cum tulerō tuleris tulerit. zplr cum tulerim⁹ tuleritis
tulerint. **I**nfinitiuo modo sine numeris z personis tempore presen
ti z præterito imperfecto ferre. Præterito perfecto z pl⁹ q̃perfecto tui
lisse. Futuro latum ire vel laturum esse. **V**erbo impersonali modo
tempore presenti fertur. Præterito imperfecto ferebatur. Præterito p
fecto latum est vel fuit. Præterito plusquāperfecto latum erat vel fue
rat. Futuro feretur. Impatiuo modo tempore presenti feratur. futu
ro fertor. **O**ptatiuo modo tempore presenti z præterito imperfecto
vtinam feretur. Præterito perfecto z plusq̃perfecto vtinam latum
esset vel fuisset. Futuro vtinam feratur. **C**ōiunctiuo modo tempo
re presenti cum feratur. Præterito imperfecto cum ferretur. Præterito

to perfecto cum latum sit vel fuerit. Preterito pl⁹ q̄perfecto cum latū
esset vel fuisset. Futuro cum latum erit vel fuerit. ¶ Infinitiuo modo
sine numeris z personis tempore presenti z preterito imperfecto ferri.
Preterito perfecto z plusq̄perfecto latum esse vel fuisse futuro latum
iri. Secunda vel participialia verba sunt hec. ferēdi ferendū ferēdum
Supina latum latu. Duo participia trahunt ab hoc verbo. presens vt
ferens. futurum vt laturus.

Eroz feris vel ferre fertur. Et pl^r ferimur ferimini ferunt. Pre
terito imperfecto ferebar ferebaris vel ferebare ferebatur. z pl^r fe
rebamur ferebamini ferebant. Preterito perfecto latus sum vel fui es
vel fuisti est vel fuit. z pl^r lati sumus vel fuim⁹ estis vel fuistis. sunt fue
runt vel fuit. Preterito plusq̄perfecto lat⁹ eram vel fueram eratis vel fueras
eratis erat vel fuerat. z pl^r lati eramus vel fueramus eratis vel fueras
tis erant vel fuerant. Futuro ferar fereris vel ferere feretur. z pl^r feres
mur ferimini ferentur. ¶ Impatiuo modo tempore presenti ad secun
dam z terciam personam ferre feratur. z pl^r feramur ferimini ferantur
Futuro fertor tu fertor ille. z pl^r feramur ferimini feruntor. ¶ Opta
tiuo modo tpe pñti z pterito imperfecto vtinam ferrer ferreris vel fere
re ferret. z pl^r vtinam ferremur feremini ferretur. Preterito pfecto
et pl⁹ q̄perfecto vtinam latus essem vel fuissen esles vel fuisses esz vel
fuisset. z pl^r vtinam lati essem⁹ vel fuissen⁹ essetis vel fuissetis dēt vel
fuissent. Futuro vtinā ferar feraris vel ferare ferat. z pl^r vtinam feras
mur feramini ferant. ¶ Cōiunctiuo modo tpe pñti cum ferar feraris.
vel ferare ferat zc. Preterito impfecto cū ferrer ferreris vel ferre fere
ret zc. Preterito perfecto cum latus sum vel fuerim sis vel fueris sit vt
fuerit. z pl^r cum lati sumus vel fuerim⁹ sitis vel fueritis sint vel fuerint
Preterito pl⁹ q̄perfecto cum latus eēm vel fuissen zc. Futuro cum la
tus ero vel fuero zc. ¶ Infinitiuo modo sine numeris z personis tem
pore pñti z pterito impfecto ferri. Preterito pfecto z pl⁹ q̄perfecto la
tum esse vel fuisse. Futuro latum iri. Duo participia trahuntur ab hoc
verbo passiuo. pteritum z futurum. pteritū vt latus. futurū vt ferendus
Qualiter autem cōiungētur Sum et Volo. vte ex donato.

e Do es est. z pl^r edimus editis edunt zc. ¶ Impatiuo modo tpe
pñti ete edat. z pl^r edamus edite vel este edat. ¶ Infinitiuo mos
do sine numeris z personis tpe pñti z pterito impfecto esse Preterito p
fecto z plusq̄perfecto edisse. Futuro esum vel estum ire vel elurum vel
esturū esse. In passiuo sic Edereris vel etere editur. z pl^r edimur edi
mini eduntur. In omnibus alijs temporibus cōiugatur regulariter si
cut lego. ¶ Sunt adhuc alia verba defectiua. sed iam dicta sunt come

mumiter in usu. Sed aliorum defectiuorum cōiugatio sufficiēter et plane patet apud Alexandrum in sexto capitulo scz Donatum sequere per verba fruētia lege.

¶ Regule formandi tempora.

¶ Quinqz tempora formant a pterito sibi actiui et neutralis. scz pteritum plusquamperfectum in ram. pteritum perfectum et plusq̄amperfectum in sem. pteritum perfectū in rui. futurum in ro. et pteritum perfectum et plusq̄amperfectum in se. vt a legi legeram legissem. legerim. legero. legisse. Un. Pteritū prīmū dat de se tēpora quedā. Ram sem rui ro se. formabit cetera ptesens **¶** Cetera omnia tempora formant a ptesenti indicatiui a secūda persona. sed nō semp. quia futurū indicatiui sibi tercie et quarte cōiugationū in am et ar. Et futurū optatiui in omni cōiugatione qd terminat in em vel i am Et sibi ptes cōiunctiui qd vbi qz simile est futuro optatiui semp format a prima psona ptesis tps in dicatiui numeri singularis. mutādo o in em vel am. Et in sibi passiuo mutādo oz in er vel in ar. Exemplum. vt Amo muta o in em fit amem Amor oz in er mutata fit amer futurū optatiui et ptes cōiunctiui modi

¶ Sed tamē sciēdum est. q futurū indicatiui in alijs psonis a prima persona mutata in e sed alia duo tpa scz futurū optatiui et ptes cōiunctiui que semp eodem modo terminant in omni cōiugatiōe retinet a in singularis psonis vt in sibi tercie et quarte cōiugatiōis in futuro indicatiui dicim⁹ legam leges. audiam audies. legar legeris. audiar audieris. Sed in futuro optatiui modi et ptes cōiunctiui dī legam legas. audiam audias. legar legaris. audiar audiaris. **¶** Sed oīa illa tpa formata a ptes indicatiui videlicet futurū indicatiui sibi prime et secūde cōiugatiōis q terminant in bo in sibi actiuo et neutrali. et in bor in sibi passiuo cōiunctiui et deponēti et pteritum imperfectum indicatiui in omni cōiugatiōe qd terminat in bam vel bar. ptes et pteritum imperfectum sibi optatiui. et pteritum imperfectum cōiunctiui. q terminatur in rem vel rer sibi ptes pteritum imperfectum infinitiui qd terminat in sibi actiuo in re et mutat in passiuo de re in ri. exceptis sibi tercie cōiugatiōis que non mutant re in ri sed deponūt re et mutāt e in i. Nam predicta tempora formatur a secūda persona ptesis tps indicatiui singularis numeri. s; diuersimo de quia sibi prime cōiugatiōis et secūde formāt ea remonēdo s tantum et addendo bam. bo. rem vel re fit amabam amabo amare amare. Sibi doceo doces. remota s et addita bam bo rem vel re fit docebam docebo docerem docere. Sed verba tercie cōiugationis non solum remouēt s addendo bam bo rem vel re sed cum hoc mutant i in e vt lego legis remota s fit legi et mutata i in e fit lege a quo formantur legebam legerem

te legere. Sz verba quarte cōiugationis remouēt solum s et assumūt
rem vel re. vt audio audis remota s fit audi. adde rem vel re fit audirē
vel audire. Sed preteritum imperfectum indicatiui formatur ab ea
dem secūda persona remouendo s et addendo e et bam. vt audio audis
remota s fit audi. addita e et bam fit audiebam. Ex predictis patet fo
rmatio omnium temporum verborum actiuorum et neutralium tam a
presenti q̄a a preterito excepto futuro infinitiui quod nō formatur sed
suppletur per primum supinum et istum infinitiui esse. vt amatum ire
vel per participium futuri temporis in rus accusatiui casus et istum in
finitiui esse. vt amatum ire vl amaturum esse. statum ire vel staturum
esse. Sed in verbis passiuus cōmuniibus et deponētibus suppletur per
primum supinū et istum infinitiui iri verbi impersonalis i tur vt ama
tum iri. secuti iri. criminatum iri. ¶ Pro formatiōe temporum passi
uorum est notandum q̄ verba passiuia formāt sua tempora a presenti for
ma solita ab eisdem temporib⁹ suorum actiuorum mutādo terminatio
nem passiuū scz am vel em in ar vel er. et do in bor licet verba deponenta
lia et cōmunia non habent actiua a quibus formēt predicta tempora.
tamē oportet eis fingere pro formatiōe predictoz temporum. sicut p
formatione supinorum. vt dicit ibi Alexāter. Si reperire cupis ex de
ponēte supina. Actiui finge vocem formaq; per illam. Tempora autē
a preterito formari solita tam in verbis passiuus deponētibus q̄ cōm
uniibus nō formātur sed suppleuntur per participium preteriti tem
poris et per hoc verbum sum. vt clare patet ex cōiugatione verborz passi
uorum cuiuscūq; cōiugationis a donato traditorum. Sed pro specia
li formatiōe omnium temporum imperatiui omnium verborum tam
actiuorum neutralium q̄ passiuorum deponētaliū et cōmuniū cui
uscūq; cōiugatiōis fuerint que tempora specialem habēt formationē.
scdm Alexādrum. vt patet ibi personas dabit imperium. Sciendum
q̄ impatiu⁹ caret prima persona singularis numeri. Nemo em pprie
sibi ipsi dicit impare. habet tamē primam personam pluralem quia pr ali
quis se cōnumerādo impare alijs

¶ Pro formatiōe igit rpm impatiui tres regule ponūtur
Rūna. omnia verba cuiuscūq; generis habet in prima perso
na plurali temporis vtriusq; impatiui. et in tercijs personis p
sentis temporis. vtriusq; numeri sicut i futuro optatiui. Sz
tercias personas futuri temporis vtriusq; formāt a tercijs personis in
dicatiui eiusdem numeri addēdo o in verbo actiuo et oz in passiuo simi
liter deponēti et cōmuni. sed illis oportet fingere vocem actiuam exem
pla sume et practicam ex donato

Secunda regula Verba actiua ⁊ neutra prime cōiugationis habent a longā in secūda persona præsens temporis imperatiui modi singularis numeri verba secūde cōiugationis e longam. tercie e breuiem. quarte i longam. vt ama doce. lege. audi. Et formatur illa secūda persona a secūda persona præsens indicatiui modi singularis numeri remouendo tantum s exceptis verbis tercie cōiugationis in quib⁹ remouetur s. ⁊ mutatur i in e breuiem. Et in verbis passiuis deponentibus ⁊ cōmūnibus in hac secūda persona oportet addere re. vt videri potest ex donato. Nulla quoq; datur regula pro formatione secūde persone futuri temporis imperatiui modi singularis numeri quia illa est eadē cum tercia vt patet dicendo futuro amato tu vel ille. vbi amato indifferenter est secūde persone. Sz de tercia psona futuri tpsis imperatiui. singularis nūcri data est regula precedēs ergo non oportet ponē regulam de secūda persona.

Etia regula. est pro formatiōe secūdarum personarum pluralia numeri vtriusq; tēporis imperatiui. Unde verba actiua ⁊ neutra habent in illa secūda persona te in pnti ⁊ tote in futuro. Et verba passiuā cōmūnia ⁊ deponentia habent mini in eadē secūda persona in præsenti ⁊ minor in futuro. Et formatur illa secūda persona pluralis numeri a secūda persona pntis temporis indicatiui modi singularis numeri verbi actiui si fuerit actiuū aut verbi actiui ficti si nō fuerit actiuū vt puta in vbis cōmūnib⁹ et deponentibus. Ita scz q; oportet a secūda persona predicta pntis temporis indicatiui modi singularis numeri remouēs et addere te. tote. mini. ⁊ minor vt amo amas remota s et ad dita te tote mini ⁊ minor fit amate amatote amamini amaminor. A se quoz sequeris finge vocem actiuam. vt sequo sequis remota s fit sequi vnde sequimini ⁊ sequiminor. a loquoz loquimini ⁊ loquiminor. a criminor criminamini ⁊ criminaminor. Et sic de alijs verbis cōmūnib⁹ et deponentibus. Dec autem de formatione temporum omnium verborum dicta sufficiant

Correcte ⁊ emendate hōz diuisiōes feliciter incipiūt.

Rima diuisio verborum est. q; omne vbum aut est substantiuū. vocatiuū vel adiectiuū. Quid est vbum substantiuū? Est quoddam generale esse specificabile per quodcūq; ens vt ego sum homo. animal bon⁹ malus. Unde dī substantiuū: A substo as are. Quare: q; substat omnib⁹ alijs verbis in cōiugando vel resolūdo. Quib⁹ substat in cōiugando: verbis passiuis deponentib⁹ ⁊ neutropassiuis. Quare: q; alias non haberēt preterita pfecta neq; tempora ab ipsis formata. Quare: q; illa circūloquimur per partis

cipium preteriti tps. et per sbum sbum sum es est. et ei⁹ conceditū. vt
amor amat⁹ sum vel fui habet in pterito perfco. Et loquor locut⁹ sum
vel fui. Et criminor criminat⁹ sū vel fui. et gaudeo gauissum vel fui.
et iuro iuratussum vel fui. siue iuravi. Quib⁹ in resolucō: omnibus
alijs a se. Quare: qz includit cum actu speciali actiōis vel passiōis in il
lis. Possunt ergo resolui per ipsum: pnt. Quare: qz ipse sunt termini
resoluciōis q sunt picipia toti⁹ componis. Dic quo id modo. Amo. i.
sum amās Amabam. i. eram amās Amaui. i. fui amās Amaueram. i.
fueram amās Amabo. i. ero amās vel sum amatur⁹. et sic cōsequēter p
alia. Quor sunt sba substantia. Tria: Que. Sum fio existo vel exsto.
Un⁹. Ars substantia tria fert tantūmodo sba. Sum simul existo fio
nihil ampli⁹ addo. Substat sum omnib⁹ alijs in re solucō: Substat
omnib⁹ illis. quib⁹ nō desunt participia In que debeat resolui. Si em
amor haberet participiū pntis tps passive fecitiōis. posset resolui in s
bum sbum sum et participiū sed picipiū pntis tps ei deest. igit non po
test resolui Est fio pertinēs ad resolutionem sboz Est. Ad quoz: Ad
verboz impersonalium. Quo id modo: hoc. legitur. i. legere vel lectio fie
Habet sum pteritum: habet accommodato ab isto sbo inusitato suo has
bet quoqz duo picipia. vnum pprium sez ens et alterz accommodato ac
ceptum a verbo suo qd futur⁹ dicitur. Sunt ei⁹ composita vt desum de
fui defutur⁹. absūm ausui ausutur⁹. adsum affui affutur⁹. prosum pro
fui et profutur⁹. etiam substantiam: Non. Quare: quia non pertinēt
ad substantiam alioz verboz. neqz substant in cōiugando. neqz copulat
e: sus similes. neqz ntūm apponūt. Sed apponūt obliquos vt adsum
tibi. q non defui vnqz amico. Qui iam absūm ab amicis. quomodo his
prosum quib⁹ absūm nisi volendo bene. Sūt composita verbi fio substantia.
Non sunt. Quare: quia defio em sibi dtūm non ntūm apponit et
significat deesse. vt in Virgilio. lac mihi non estare nouū nō frigore de
fit. Suffio autem accūm apponit. et significat suffumigare. Sūt etiā
verba que habent vim hui⁹ verbi fio: Sūt. Que: Euado et efficioz. vt
ni reprob⁹ efficiar. Item ego post labores crebres euado indies doctior
id ē fio Existo quid significat: preter qd est verbū sbum. etiam significat
supresse et nondum perisse. vt exsto adhuc id ē super sum et adhuc viuo.
Item amioz quidam exstant. quidam dudū vita functi sunt id ē mor
tui sunt. Quqz etiam eminere ex alijs significat vt ioānes a deo emine
tis stature ē q pre cūctis circūstantib⁹ exstare videat. Habet aliquod s
bū vim hui⁹ verbi substantiui exsto: habet. Quid: hoc verbū maneo in
terdum vt manet prob⁹. qui semper viciorum victor extitit. Quid
est verbum vocatiū: Quod significat esse generale vocationis specifi

cabile per propriam nominationem tantum vt vocor petrus. hec herba dicitur rura. hoc animal nominatur piscis ¶ Quot sunt verba vocatiua: sunt quinque. scilicet nūcupor. nominor. dicor. vocor. appelloz. Un. Quinta vocatiua dicas tantūmodo verba. Nūcupor appelloz nominor dicorq; vocorq; hec eque latine sibi apponit nominatiuū nominis appellatiui et proprii. nō enim min⁹ res vocatur nomine appellatiuo quam proprio. Addūtur his aliqua: addūtur Que: cognominoz et denominoz vt symon cognominat cephas homo ab albedine denominat alb⁹ Item inscribit sibi apponit nominatiuū operis vt prim⁹ liber moysi inscribit genesis. secundus exodus. intitulat verbū ab vsu tritum nominatiuū sibi apponit si apud autores reperitur. Interpretat cum passiue significat nominatiuū sibi apponit. vt iohannes interpretat gratia rei. Iesus interpretat saluator. ¶ Quid ē verbum adiectiuū: Est. quod adiectiualem inherentiam actiois vel passionis significat vt ego lego id ē ego sum legens. ¶ Quot sunt verba adiectiua: oia preter tria substantiua et quinque vocatiua predicta sunt adiectiua. Un⁹. Ast adiectiua dicas fore cetera verba.

Secunda diuisio verborum est ista. quod omne verbum adiectiuū aut est personale aut impersonale ¶ Quid est personale: quod cōiungatur per tres distinctas personas sub tribus distinctis terminationibus. vt ego lego tu legis ille legit. ¶ Quid est impersonale: quod nō cōiungatur per tres distinctas personas. sub tribus distinctis terminationibus sed tantū per tercias personas singularis numeri vt legit in presenti. preterito imperfecto legebat. preterito perfecto lectum ē vel fuit. preterito plusquamperfecto lectum erat vel fuerat. futuro legetur. Et sic dicit impersonale. quasi non personale. per oppositionem ad solum personale. Sed scdm⁹ Priscianum dicitur impersonale a persona quasi si valde personale. Est enim magis personale quam verbum personale. quia recipit sub vna terminatione suppositum obliqui casus omnis persone vtriusq; numeri. vt mea interest. tua interest. illi⁹ interest nostra interest. vestra interest. illorum interest. Ne iuuat. te iuuat. illum iuuat. Nos iuuat. vos iuuat. illos iuuat. Et sic non est determinatum ad vnū. sed ad multa se extendit. Verbum quoq; personale exigit vnū suppositum tantum determinate persone et numeri nominatiui casus. vt ego lego et non habet aliud nisi figurate per euocationem Sunt autem quedam actiue vocis et quedam passiue vocis. ¶ Que sunt actiue vocis. ¶ Que terminantur in litteram t. et coniugantur per tercias personas singularis numeri et teutonizantur per het. vt penitet. het teruyet. Iuuat. het lufiet et. ¶ Que sunt passiue vocis que ters

minatur in tur. z teutonizatur per men. vt legit men lest. docetur men
leert. Impsonalium quodq; actiue vocis. tria exigut grum scz Interest
refert et est. Octo comuniter drum scz contingit. accidit. euenit. licet. lis
bet. placet. vacat. z liquet. quib⁹ additur suppetit. expetit z compenit.
similiter congruit z confert. quattuor accum scz Iuuat. decet. delectat.
et oportet. Et quinq; genitiuū cum acco scz penitet. teder. miseret. pi
get z pudet.

Ercia diuissio verborū est. q. omne verbum personale aut est tran
sitiuū aut absolutum quod et perfectum dicit. Quid est verbum
absolutum quod cum ntō supposito facit sensum pfectū absq; obliquo
apposito. vt sortes currit. z hec ē constructio perfecta. Quid ē transiti
uū Quod cum ntō supposito absq; apposito obliquo nō facit perfectū
sēsum. vt ego lego. non ē perfect⁹ sensus. nisi addatur obliquus. vt ego
lego grāmaticam. Et fiat actum transeūtem de vna re in aliam. vt de
supposito agente i patiens. aut ab agente recipit in patiēti. Et sic vniū
est actiui z alterū passiui. vt tu amas me. econtra ego amora te Et est
triplex transitiuū scz vehemētis transitionis. vehemētissime z debilis
trāsitionis. Vehemētis ē quod requirit accūm appositum. Vehemē
tissime quod requirit duos accōs primum subiecti patientis. z alterū
obiecti terminatis. vt doceo te logicam. Debilis vero. quod nisi obliquū
aliū ab accō regit. vt ego misereor tui. Et hec breuiter dicta de dictio
nibus verborū in presētiāz sufficiant

¶ Prima regula congruitatū grāmaticalium ē ista q. adiectiui
et sui substantiui debent cōuenire in numero genere z casu vt
pater me⁹. albus equus. Un⁹. Est adiectiui substantiui sociā
dū. In simili genere numero casu similiq;

Ecūda regla cōgruitatum grāmaticalium ē ista. q. suppositum
et appositū debent cōuenire in numero persona z rectitudine ca
sus. vt sortes currit. de⁹ regnat. Un⁹. Inter ap z suppo tria pueniētia
quero. Que sunt persona numer⁹ casus habitudo

Ercia regula congruitatum grāmaticalium est ista. q. relatiuū z
sui antecedens debent cōuenire in numero genere aliquādo in ca
su. aliquando in persona. vt deus regnat qui cunctis imperat. Un⁹.
Sunt genus z numerus casus persona noranda.

Dec concordare debent cum preueniente

¶ Quarta regula cōgruitatū grāmaticaliū est ista. q. demonstratiuū
et sua res demonstrata debent cōuenire in numero genere z casu vt
iste homo. hic vir illa mulier. Un⁹. Si demonstratū monstrati vis so
ciare. In simili genere numero casu sociabis.

Quinta regula congruitatū grāmataliū est ista. q̄ interrogatū et
suū rñsiū volūt puenire in casu. vt q̄s imperat Rñdet rex. quis
docet? Rñdet magister. Un̄. Quēstiuā parces optāt reddi sibi casus.
Item Quo casu queris sic respōdere iubebis

Sexta regula congruitatū grāmataliū est ista. q̄ pūctio copulati
ua ⁊ disūctiua debent cōiungere similes casus. vt Sortes ⁊ pla
to. petrus ⁊ paul⁹. Un̄. Jungere consimiles debet cōiunctio casus.
Quam nisi p̄terq̄ retinet silem sibi formam.

Septima regula congruitatū grāmataliū ē ista. q̄ quādo duo
nomīa substantiua simul pueniūt in vna orōne sine pūctiōe me
dia tūc alterum eorū debet esse gē casus. vt equus regis Cappa sortis.
Un̄. Si substantiua velis cōiungere bina. Tunc reliquū reliquo cō
iungis in genitiuo.

Octaua regula congruitatū grāmataliū est ista. q̄ qñ duo vba simul
cōueniūt in vna orōne sine pūctiōe media tunc alter eorū debet
esse infinitiui modi. vt volo legē. cupio gaudere. vñ. Cum vbu v̄to si
mul associabis in vñ. Tūc reliquū quiti cōuenit esse modi

C Octo regule puerorū feliciter exsunt

Incipiūt Congruitates cōmunes

Ater me⁹ Est orō latina: Est. q̄re: q̄ hic est debita pueniētia
adiiectiui ⁊ sui substantiui. In q̄t volūt puenire. In trib⁹. In q̄
bus. In numero in gñe ⁊ in casu. Est sic hic: Est declara Hoc
declaro sic. pater est s̄bñ masculini gñis casus nti numeri fr̄is. me⁹ est
adiectm̄ eiusdē gñis numeri ⁊ casus. ergo ē latina. vñ. Est adiectiui
substantiui sociandū. In fili gñe numero casu filiq̄.

Magister legit Est orō latina: Est. quare: q̄ hic ē debita pueniētia
suppositi ⁊ sui apppositi. In q̄t volūt puenire in trib⁹. In quis
b⁹. In numero p̄sona ⁊ rectitudie casus. Est sic hic: Est declara Hoc de
claro sic. legit ē appositum numeri fr̄is p̄sone terciē. ⁊ magister est sup
positum eiusdē numeri ⁊ p̄sone. casus nti qualem req̄rit p̄supposito
bū personale finiti modi. ergo ē latina. vñ. Vult intrāctio rectū sup
ponere v̄to. De personali tñ hoc intelligēdici. Quid ē rectitudo casus
Est. q̄ suppositū debet esse illi⁹ casus qualē appositū req̄rit p̄supposi
to. Qualem req̄rit Distinguo. si appositū est verbū finiti modi req̄rit
ntm̄ nomis substantiui Si modi infinitiui req̄rit accūm casum p̄sup
posito. Da exemplū primi. vt m̄gr legit. Da secūdi. vt magistrū legere
cōducit. Un̄. Infinitiui natura modi sociat. Imp̄sonalis tamē hinc
mod⁹ excipiat. Quid ē suppositū Est de quo aliq̄d dicit. Quid est ap̄

positū. Est qđ dicit de altero. Quotuplex est suppositum Duplex. dire-
ctū 7 indirectū. Quid ē directū. qđ est nri casus. Quid ē indirectū. qđ
est obliqui casus. Un⁹. Suppositum rectū per primū dicito casum.
Alit indirectū per obliquū dicito casum.

Agister legit quem audio Est oratio latina: Est. Quare: qz hic
est debita cōuenientia relatiui 7 sui antecedentis. In quor volūt
cōuenire: qñq; in duob⁹. qñq; in trib⁹. qñq; in quattuor. In qđ⁹: sem
per in numero 7 genere. qñq; in casu. aliqñ etiam in persona. Qñ in ca-
su: Qñ regitur eadem parte verbi similis in virtute regēdi. Da exem-
plū Sortes currit q̄ mouet. hic p̄struitur ambo a parte suppositi. De
um diligo. quem non video. hic p̄struitur ambo a parte apppositi regē-
tis accūm casum. Qñ in persona: qñ ambo supponitur verbo persona-
li. vt nisi per figuram cōstruant sub persona dissimili. vt Ego lego qui
proficio. Est sic hic: Est. Declara. Hoc declaro sic. magister est antece-
dens generis masculini nūeri fr̄is. quem ē relatiū eiusdem gñis 7 nūe-
ri. ergo ē latina. Un⁹. Sunt gen⁹ 7 numer⁹. casus persona notanda.
Dec cōcordare debent cū preueniente

ste feru⁹ Est oratio latina: Est. Quare: qz est debita cōuenientia
demonstratiui 7 sue rei demōstrare. Declara. Hoc declaro sic. iste
est demonstratiuū masculini generis. numeri singularis casus nri. Ser-
u⁹ est res demōstrata eiusdē generis numeri 7 casus. ergo ē oratio lati-
na. Un⁹. Si demonstranti monstratum vis sociare. In simili gñe nu-
mero casu sociabis

Uis ē in scholis: respondet magister. Est rñsio latina. Est Qua-
re: qz interrogatiū 7 suū responsiū cōueniūt in casu quia ambo
sunt nri casus. Un⁹. Quo casu q̄ris sic respondere iubebis. pñt tamen
esse casus diuersi. qñ regunt ab aliquo regenti casus diuersos eadem vi-
ut cui⁹ indiges: rñdet auxilio.

Dites 7 plato Est oratio latina: Est. Quare: quia cōiunctio cop-
ulatiua 7 disiunctiua volunt cōiungere similes casus eadem par-
te constructionis. Sic est hic ergo est latina. Un⁹. Jungere cōsimi-
les debet cōiunctio casus. quam nisi preter quam similem retinent sibi
formam.

Appa sortis Est oratio latina: Est. Quare: quia nos habemus
regulam a grammaticis q̄ quando duo nomina substantiua simul
cōueniunt in vna oratione sine cōiunctione media tñc alterum eorum
est genitiui casus Sortes ē genitiui casus. ergo est oratio latina. Un⁹
Si substantiua velis cōiungere bina. Tunc reliquū reliquo cōiun-
ges in genitiuo.

De legere. Est oratio latina: Est. Quare: quia nos habemus regulam a grammaticis. quod quoniam duo verba simul veniunt in una oratione sine coniunctione media tunc alter eorum erit infinitivi modi. legere est infinitivi modi. ergo est oratio latina. Unum? Cum verbum primum simul associabis in unum. Tunc reliquum quinti convenit esse modi.

Ecozdo: beneficii tui. Est oratio latina: Est. Quare: quia habemus regulam a grammaticis. quod verbum memorativum congrue constructum cum genitivo cuius est memoria recordatio vel obliuio recordor est huiusmodi. ergo est oratio latina. Unum? Additur obliuio memini memoror atque recordor.

egis interest regnare. Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum officii congrue constructum cum genitivo et infinitivo. interest est huiusmodi. ergo est oratio latina. Unum? Interest et iuge temas pronomia quinque.

Um domi. Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum moris vel quietis in loco congrue constructum adverbialiter cum genitivo nominis proprii loci nominis simplicis figure prae numeri prae vel sede declinationis vel appropinquati tanquam adverbii localis. Sic fit hic ergo est latina. unum? Et rectore caret genitivus sepe localis. Dum nullum motum designas dum praesentis. Sic numeri nomen et prae sine secite.

Crite velociter. Est oratio latina: Est. Quare: quia hic ponit adverbium iuxta suum verbum ad significationem eius declarandam. ergo est latina. Unum? Tu verbo subdes adverbium certificando. Dicitur hinc etenim quod verbo sit sociandum.

Est mihi pater. Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum Sum es est constructum possessive congrue regit dativum habentis vel possidentis a parte apppositi et nomen rei habite a parte suppositi. Ita ut dativus mutari possit in nominativum et nomen in accusativum mediante verbo habet. Sic est hic ergo est latina. Valet enim est mihi pater. Ego habeo patrem. Est tibi frugi pecus: Est. tu habes frugi pecus. Possessum res sociare genusque dicitur. Cum primum per quod substantia significat.

Tilis mihi. Est oratio latina: Est. Quare: quia nomen acquisitivum comodi vel incomodi congrue regit dativum a parte apppositi. Sic est hic ergo est latina. Unum? Damnum significans aut utile ponit dativum.

Est mihi damno. Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum vehementissime acquisitivum congrue regit duos dativos. primum personae cui acquiritur et alter modi vel finis acquisitivum. Sic est hic ergo est latina. Unum? Verbo sepe duos dabis acquirendo dativos. Decem mihi sunt vobis cetera damno.

De mihi cōducit Est orō latina: Est. q̄re: qz x̄bū acquisitiuū cō
grue regit dñm cui aliqd acquirit. Sic ē hic ergo ē latina. Un⁹
Isti regimē dabit acq̄sitio casus. Nob surrexit nobis q̄ tartara fregit
Imilis mihi Est oratio latina: Est. Quare: qz relatiuū logicale
cōgrue regit dñm mediante x̄to substātino. Sic est hic rē. vñ⁹
Sicqz relatiue voces hūc sepe gubernant. Isti vicinus dissimilis siue
propinquus.

Amabilis mihi Est orō latina: Est. quare: qz nomen x̄bale in bi
lis ⁊ in dus passiōis illate ab altero regit dñm p̄sone a qua infer
passio. Sic ē hic ergo ē latina. Un⁹. In bulis aut i dus x̄balia iungis
aisdē. Sic nobis christ⁹ ⁊ amabilis est ⁊ amand⁹.

Elect⁹ a deo ⁊ homib⁹ Est orō latina: Est. quare: qz p̄icipiū p̄es
teriti aut futuri t̄pis in dus f̄cās passiōem ⁊ grue regit dñm re
solubile in ablatiū mediante p̄positiōe a vel ab Sic est hic. id est di
lect⁹ a deo ⁊ ab homib⁹ ergo ē latina. Un⁹. Sepe resoluus in ab hūic
visus visus ab illo

Recipio tibi hec. Est orō latina: Est. q̄re: qz x̄bum p̄ceptiū cō
grue regit dñm p̄sone. ⁊ accūm mādari. Sic ē hic ergo ē latina
Un⁹. Dis p̄ceptiua quartis ve potes dare x̄ba.

Deo tibi filiū tuū Est orō la. Est. q̄re: qz ibi est x̄bum nō acqui
sitiuū. positum tñ acquisitiue ⁊ cōgrue regit dñm casum ergo ē
latina. Un⁹. Non ē in mūdo x̄bū quodcūqz sit illud Dum possit regē
casum q̄nqz dñm. Itē erudio doceo iubeo simul istruo disco. Ac intro
duco debet iungē quarto. Dum tñ acq̄ris decet hec sociare datuius
ccursans capro Est orō latina: Est. q̄re: qz dictio acquirēs alteri
obiectiōe oppositiōe vel p̄sentiam cōstruit cum drō ei⁹ cui
acquirīt obiectio vel p̄sentia. Sic ē hic ergo ē latina. Un⁹. Obuius
atqz viam vīo ve simul heu qz iungam.

E puero centum annoz Est orō latina: Est. Quare: quia inters
iectio dolentis Ue vel heu congrue cōstruit cum drō cui acquiri
tur dolor. Un⁹. Ue simul heu quoz iungam

Expetit vobis Est oratio latina: Est. Quare: quia x̄bum imp̄so
nale actiue vocis euētus cōgruentie vel licētie cōgrue regit dñm
persone cui cōuenit accidit licet vel placet. Un⁹. Contigit accidit eue
nit ⁊ placet adde rē.

Exosus bella. ⁊ perosus opes. Est oratio latina: Est. Quare: quia
nomen adiectiui vice participij transitiui positum congrue regit
accusatiui ex vi transitionis. Sic est hic est oratio latina. Un⁹
Nature talis sunt que loca participantis. Intran. exosus et p̄scius

atq; perosus Ille perosus opes agros & rura colebat
est candens clipeum. est oratio latina. Quare: quia adiectiuū des-
monstratiuū totius ab inherētia proprietatis in parte siue ma-
teriali siue formali siue extrinseca & accidentali siue intrinseca unde tot-
tum denominat potest regere accūm partis per synecdochen Sic ē hic
ergo est latina. Un°. Sepe quod est partis toti datur & regit illā. Est
ibi synecdoche. quādo faciem nigra dentes. Albet nuda pedem mulier
redimita capillos.

Ego librum Est oratio latina: Est. Quare: quia sbum transiti-
uū congrue regit accūm ex vi transitiōis. Sic est hic ergo est lati-
na. Un°. Accusatiuis data per vim transitionis. Si vox concordat
actiua frequenter habebis

Oco te grāmaticam Est oratio latina: Est. Quare: quia sbum
vehementissime transitiōis congrue regit duos accusatiuos vnū
persone patientis & alterum obiecti scilz doctrine petiti vel indumenti
ex vi vehēntis primum & secundum ex vi vehēntissime transitionis
Sic est hic ergo est latina. Un°. Multotiens verbum fert significata
duorum Uoce gerundii solet vnum significari. Accusatiuos hoc ver-
bum dat tibi binos. Dum manet actiū sed & alter habet eoz. Qui nō
mutat passiuo dum sociatur.

Erges milia septem Est oratio latina: Est. Quare: quia sbum
moriū per spaciū congrue regit accusatiū spaciū determinati
vel indeterminati per adiectiuū. Sic est hic ergo est latina. Un°. De-
natus verbum spaciūq; morez gubernant Accusatiuos vocum que ta-
lia signant.

Altozauim? totam noctem Est oratio latina: Est. Quare: quia
omne verbum potest regere accūm temporis certi vel incerti i quo
fit actus. Sic est hic ergo est latina. vn. morez gubernant. Accōs vo-
cum que talia signant.

Xeo domum Est orō latina: Est. Quare: quia sbum compositū
cum pōne deserviente accō requirit accūm. Sic est hic ergo est
latina. Un°. Uerbo cōposito casum quādoq; locabis. Quem dat cō-
ponens vt vis exire penates.

Enitet me peccati Est oratio latina: Est. Quare: quia ista quin-
q; impersonalia. penitet. ceter. miseret. piget & pūdet. congrue re-
gunt accusatiū persone patientis & genitiū cause passionis. Sic est
hic ergo est latina. Un°. Penitet & ceter miseret piget & pūdet ista.
Accusatiuis iungitur cum genitiuis. Natura primum sed transitiō
ne secundum.

Dnueniam te pessimi facinoris Est oratio latina: Est. qre: qz solum
bum damnandi vel accusandi aut arguendi regit accm psonę patie
tis 7 qm cause damnatiōis vel accusatiōis. accm ex vi transitiōis 7 ge
nitiuū ex vi effect⁹ cause finalis. Un. Accusansq; modo damnās velo
cat eodem. Arguo te sceleris. acculo te leuitatis

Uanti me facis Est oratio latina: Est Quare: quia verbum est
mandi precandi. monendi. abstinendi. reprehēdendi. arguendi.
quitandi vel relaxandi. aut purgandi regit accm persone patientis ex
vi transitiōis 7 qm vel abltūm indifferēter cause vel precij. sic est hic
ergo est latina. Un. Estimāt abstinēat purgat damnat reprehendit.
Arguit aut quitat monet aut vetat ista requirunt. Accm vel sextum
vel genitiuū.

f Leo patrem Est oratio latina: Est Quare: quia omne verbum
funēre id est luctus vel fletus regit accusatiuū cause ppter quā
fit luctus vel fletus. Sic est hic. ergo est latina. Un. Sunt lachry
me verba tibi cuncta regentia quartum. Qui causam signat fleo patrē
lugeo matrem.

Oleo mortem patris: Est oratio latina: Est. Quare: quia solum
passionem anime interiorē significās congrue regit accm vel
ablatiuū cause illi⁹ passionis. licet etiam absolutum sit. vt apud Salu
stium hoc populus letari solet. Et apud Virgiliū. Qui te pollio amat
veniat quoq; te quoq; gaudet.

Dum time 7 mādāta eius obserua. hoc est oīs homo Est vltima
hui⁹ orōnis clausula latina: Est Quare: quia omne solum quā
tumcumq; etiam absolutum p̄t regere accm vel abltiuū cause finalis.
Sic ē hic ergo ē latina. Un. Omne regit solum quartū finis tibi casum
Ecceuit peccatum magnum Est orō latina: Est Quare: qz om
ne solum etiam absolutum p̄t regere accm sui actus a pte appo
siti. vt s̄to stationē Sedeo sessionē Curro cursum. Sic ē hic ergo est la
tina. Un. Actus quodq; sui quartum vult subdere verbum. Ut cur
ro cursum. milito militiam

Eum viuit panem Est oratio latina: Est Quare: quia solum ab
solutum transumptū ad actiuū regit accm ex vi transitiōis. vt
in Virgilio. formosum pastor corrydon ardebat alcpim id est impatiē
ter amabat. Et in Elia. Jubilate montes laudem. i. iubilādo exprimi
te. Et in scdo eneidōs Pars stupet inupte donū exiciale minerve. Un.
Verbaq; sumpta foris christi bon⁹ ardet amorem

Iuo dies iocūdos Est oratio latina: Est Quare: qz solum abso
lutum p̄t regere accm sue p̄portionabilis scatiōis. vt bibo vinū

mando carnes. scabo caput. Sic est hic ergo est latina. Un̄. hec s̄ba re
quirūt. Accōs vocum que talia signāt

Tertit cattum. dormit porcū Est oratio latina Est Quare: q̄
verbum vite absolutum cōgrue cōstruitur a parte apppositi cum
accō modi aduerbialiter posito. Sic est hic ergo est latina. Un̄. Sepe
regente caret vite modus idq̄ probato. Uir bone viue teum sic viues
secula cuncta.

o Portet me laborare Est oratio latina: Est. quare: quia ista quat
tuor impersonalia actiue vocis. decet. delectat iunat ⁊ oportet cō
gru: regunt accusatiuū persone pro appposito ⁊ construūt cum infini
tuo Sic est hic ergo est latina. Un̄. His iungat iunat ⁊ decet ⁊ deles
erat oportet.

Egitur grāmaticam Est oratio latina: Est. quare: quia omne iā
personale passiue vocis ⁊ gerundiū omnis casus verbi actiui vel
transitiui congrue regit accūm ex vi transitionis. vt Cantatur missam
legendum est matheum. Un̄. Que sine personis sunt atq̄ gerundia
iungis. S. tamē a verbo quod transcat illa creabis. Matheum legi
psalmos erat ante legendum

Critentem habendum est pennam. Est oratio latina: Non est.
Quare: quia nullum gerundium apud latinos regit accusatiuū
pro supple. s̄ tollit fiat more grecorum vt significat Alexander. Hunc
q̄ gerundinis casum veteres posuere. Ut supponētam. quod multozū
tener vsus. vbi id non astruit. sed opinatiue recitat. Quomodo igitur
id latine dicēdum est: per datiū appositum. gerundio. vt scribenti ha
bendum est pennam. Apud solidos latinos auctores non illa sed hec in
uenitur cōstructio. vt apud Horatium. Si vis me flere dolendum est
primum ipsi tibi.

Enio spectatum Est oratio latina: Est Quare: quia primū sus
pinum cōgrue cōstruitur appositine cum s̄bo motus ad locū. vt
vado dormitum id est ad dormiēdum. Missi sunt predicatum. i. ad p̄
dicādum. ergo hec nō est latina mane sessum. s̄lī est dormitum. pro qui
bus latine dicēdum est mane sedens Est dormiēs. spectatū supinum p̄
mum cōstruitur cum s̄bo mot⁹ ad locum sez venio. ergo est orō latina.
Sic dicim⁹ latine. do natam meam vnicā nuptam. i. ad nubēdum. do
vnum res meas. i. ad vendendū. Et voco te dormitum. i. ad dormiē
dum. Et spectatū admissi. i. ad spectādum. vñ Virgili⁹ in bucolicis.
Tyti redū recto breuis ē via pascē capellas. Et potū pastas age tyti
re. ⁊ inter egēdū. Occursare capro cornu ferit ille caucto. Hic stat age
potum primū supinum. i. ad potādum

Enatu regredimur nos. **Est** hec oratio latina: **Non est** Quare
re Quia vltimum supinum solum cōstruitur cum nominibus
adiectiuis vt facile dictu id est addicēdum horribile visu id est ad vidē
dum Jociūm auditu id est ad audiendum. Testes apud p̄sicos au
tores sunt P̄sician⁹ et Quintilianus. apud vero nostre etatis Lau
rentius valla testis est. Cum dicit libet castigare vulg⁹ imperitum gr̄a
maticæ professor qui vniuersum sane orbem stulto errore peruertit. sic
semper loquētes. eo lectum. venio lectu. pergo auditum. reuertor audi
tu. Qui ergo vnde p̄fec⁹? et quo ex fonte imperitiæ emanauerit. nescio
Sūmōq; ope allucinationē publicam admiroz. q̄ tādiu a nemie aiad
uersum est capitulo. xxix. primi.

Dcus cenandi. **Est** oratio latina: **Est** Quare Quia genitiuis
verbi gerundii latine apponitur nominibus istis substantiuis
scz locus. tempus. hora. dies. causa. gratia. ratio. domus ⁊ similib⁹ vt
comeatus recedendi. copia fandi. venia absentandi. facultas loquendi
Similiter nomib⁹ adiectiuis. vt cupid⁹ ludendi. timidus loquendi

Editandū modulor **Est** oratio latina: **Est** Quare: quia gerūdi
um ablatiui casus latine cōstruitur cum verbo in designatione con
sequētie id est dum letor modulor.

Enauigando magnum damnu cepi **Est** oratio latina: **Est**. qua
re: quia gerundium in do latine potest construi cum verbis me
diante p̄positione. In ex a vel ab vt in cantando decipitur serpens. In
nauigando iacturam feci. Ex stutendo fructum bonarum artium refe
ro. Non reddere inuētum. parum a furando distat. Imolare homines
parum a mandendo abest.

Urgendum est nobis. luceſcit enim. **Est** oratio latina: **Est**. qua
re: quia gerūdiū acci casus latine cōstruitur cum verbo et abso
lute cōstructio. Sic est hic ergo est latina

Nec cenandum **Est** oratio latina. **Est**. Quare: quia gerūdiū
latine etiam ornate cōstruitur scdm̄ auctores cum istis p̄posi
tionibus. ante. inter. et post. vt post cenandum. dicendus est hymnus.
Inter comedendū caueatur a multiloquio. Et Ante prandendū pa
rantur epule. Tū Virgili⁹. Et inter agēdum. Occurrere capro: cor
nu ferit ille caueto.

Luris pensum ibo vinum: quam vsq; modo vendi potuit. **Est**
oratio latina. **Est**. Quare: quia verbum impersonale passiue vo
cis gerundium ⁊ supinum cuiuslibet verbi regit eundem obliquū appo
situm quem suū verbum eadem natura. vt sicut dicimus memoror tui.
ita dicimus memoratur tui. memorādum tui. ⁊ memoratum tui. Si

est hic, quia primum supinum scz pensum regit eundem genitiuū, quem suū verbum pendo, ergo est latina. Un̄. Imperfonale passiui postu latallū. Obliquū post se quem personale requirit. Atqz gerūdiua sua poscūt huncqz supina.

Blit̄ ire Est oratio latina: Est. Quare: quia participium regit eundem casum appositum quem suū verbum. Sic est hic, quia obliuiscor regit genitiuū, ergo est latina. Un̄. Que iūges verbo iunges et participanti. Si generi verbi sua significatio fiet. Consona debetur illi constructio verbi.

Enes arbitros Est oratio latina: Est. Quare: quia iste triginta prepositiōes a donato numerate. Ad apud ante. 7 relique cōstruuntur latine cum accō apposito, vt ad patrem, apud villam. Un̄. Ad de per et similes per vicos itur ad viles. Similiter aduerbia similia i significatione, vt comin̄ eos id ē prope eos. Item foris templum. Et veni foras domū id ē extra domū. Item apud auctores, pridie kalēdas, post pridie idus, postridie nonas martias vel martij. Que etiam cōstruuntur cum genitiuis pridie, postrie, perhēdie. 7 tercio vel quarto nonaz kalēdaz, vel iduū martij.

Roh inferum superūqz fidem. Est oratio latina: Est. Quare: qz interiectio dolentis exclamantis indignantis vel execrantis latine scdm auctores cōstruit cum accō, vt apud Therentiū. Proch deū hominūqz fidem. Item in antiphona. O admirabile cōmertū creator generis humani animatū corp̄ sumēs de virgine zc. Item heu me mi sez. Un̄. Dqz sibi quartū solet heu qz iūgere casum.

Madulrez Est oratio latina Est. Quare: quia prepositio in notans cōtrarietatem vel beniuolētiā cōstruitur latine cum accō aduersarij vel amici, vt pius in parētes, crudelis in hostes. Un̄. Inqz notās cōtra quarto solet esse locata.

Rostrat̄ humum Est oratio latina: Est. Quare: qz accūs nois loci minoris simplicis figure 7 quattuor appellatiuorum scilicet rus, domus, humus, 7 militia, congrue cōstruuntur adverbialiter cum verbo vel participio motus ad locum, vt vado romam iterum crucifigi. Un̄. Sepe regente loci nomen caret, vt babylonem. Rusqz domū vel militiam rex vadit humūqz.

Italiam venit Est oratio latina Est. auctoritate poetica per eclipsis id est defectum prepositionis subaudite. Quare: quia auctoritate poetica in metris sic construct̄ inuenitur accusatiū, vt in Virgilio: Arma virumqz cano troie qui primus ab oris. Italiam fato profugus lauināqz venit, litora, id est ad italiam ad lamina litora. Sic in

comico leonardi aretini. Corripio matres gnatas ne numina ducant.
id est ad numina.

v Er et estatem. tu plasmasisti ea. Est oratio latina. Est. Quare: quia
accusatiui causa relationis absolute constructitur. ut relatiuum habet
anteecedens ad quod referatur. Unus. Ponis ob id solum precedens
sepe quod inde. Certa relatio fit. tua virga. tuus baculusque. Ipsa mihi ve
re prebent solacia vite.

m E miserum. quid audio Est oratio latina Est. Quare: quia apud
autores priscos accos interiectionaliter constructitur causa specia
lis affectus exprimendi vel per admirationem vel exclamationem vel quod
uis aliam passionem. ut apud Theophrastum. De miserum. quid audio Et
apud eundem. dum nostram fidem. ubi secundum aliquos regis intelligit. ut
dum nostram fidem. id est. testor nostram fidem. De miserum quid audio id est
me miser dico vel scio. quid audio.

Arcem mihi domine. Est oratio latina Est. Quare: quia vocati
ui casus latine constructitur cum verbo secunde persone. Sic est hic
ergo est latina. Ut apud Virgilium. Ite mee felix quondam pecus ite cap
pelle. Et apud eundem. Ite domum satyre venit hesperus ite capelle.

Uge ferre bone et fidelis Est oratio latina Est. Quare: quia voc
atiui latine constructitur cum aduerbio vocandi vel hortandi. ut eya
christi milites. Item Age mihi iohannes. vñ. Prosper tu epigrammatum.
Age iam precor mi comes. Et Virgilius in bucolicis. O melibee deus
nobis hec ocia fecit. Sic est hic ergo oratio latina

Ut tristior est hodie solito facies tua. Est oratio latina Est. qua
re: quia omne comparatiuum latine potest apponere sibi ablatiui
utriusque numeri sine prepositioe. qui est ablatiui rei excessu. ut doctior
illo vel illis. Sic est hic tristior solito id est quam solet ergo est latina.
Unde Virgilius. Et dicto citius tumida equora placat id est citius quam
dici potest. Que sunt hec comparatiua: sunt nomina primo compa
ratiui gradus. ut fortior illo. secundo aduerbia comparatiui gradus. ut pugnat
fortius illo. tercio verba vim comparatiui habentia. ut virtus prestat au
ro. Unus. Malo gradus medij vim postulat associari. Prefert et prestat
cuius regimen tibi donat. Malo merum pane. quia vinum prefero pa
ne. Ille liber ternis solidis modo prestitit illo. quis tamen prefero et
presto frequentius deum requirit. Quarto diminutiua formata a com
paratiuo neutri generis. ut a maius maiusculum a um id est modico maio
et significat item cum suo comparatiuo cum modico incremento ut sum
grandiusculum petro. id est modico grandior petro. ut apud Theophrastum.
Thapsus est maiuscula solito id est modico maior quam solebat. Similis

liter deducitur inde aduerbia diminutiva in cule. vt pluscule meliuscu
le que etiam ablatiuū exigunt. vt me pluscule sapis id est modico plus
quā ego. Quinto verba a, & patius deducta. vt amal⁹ maior maioras
maiorare. penultima longa semper. vt melioraui predia mea priori id ē
feci meliora q̄ prius erant Sexto cōparatiua deducta a nominib⁹ sub
stantiis vtriusq; qualitatis. vt a cygnus cygnior id est albior. A coru
nus coruor id est nigrior. vt es coruor coruo. & ille vulpior vulpe. bar
baro barbarior id est crudelior. A nero neronior id est nequior. A gana
medes ganamedior id est pauperior. Un̄. Nullus in hac ede ganamed
ior est ganamede. Item viueret & codrus tunc esset codrior illo. Item
Quanto neronior tanto secūdiōr extas

Larus prestat plebeo sanguine Est oratio latina: Est. Quare: qz
omne comparatiuū potest apponere sibi ablatiū rei excessu & abla
tiuū rei in qua fit cōparatio excessus. Sic est hic ergo est latina. Un̄.
Tres notat esse grad⁹ qui comparat inde notabit. Multimodum res
gimen qui rem discernit aperte. Ditiōr est auro sapiens salomone sibyl
la. Per magis expone. regimēq; videbis aperte. Est auro diues regi
na magis salomone.

Ulto sec⁹ atq; putabam euenit Est oratio latina: Est. Quare:
qz omnis dictio excessum importās latine p̄struit cum ablatō ap
posito quātitatis certe vel incerte excessus illi⁹. vt apd Ciceronē. Quā
to maior es. tanto gere te summissius. Et apud Iunianē. Omne qdē
crimen tāto cōspectius in se. Crimen habet quāto qui peccat maior ha
bet. Et apud Regiliū. Multo post habui mea seria ludo. Sic ē hic ergo
est latina. Un̄. Est ablatiū demonstrans quant⁹ habet. Excessus. regit
hic excessum dictio signās hoc lignū digitis ē maius quattuor illo h
lignū digitis excedit quattuor istud

Onū sex pedib⁹ Est oratio latina: Est. Quare: qz adiectiū mē
sure vel quantitatis incerte latine regit ablatiū quātitatis certe.
vt fesculū ē magnū decem quartarijs. Aux graue ē duab⁹ libris. An
nus ē longus. xij. mensib⁹. Bisext⁹ quoq; mensib⁹ totidem & die vna.
Un̄. Mobile mensuram designans addere debet. Longū sex pedibus
lignum latumq; duobus.

Dponderat tres marcas vel tribus maris auri. Est oratio las
tina: Est. Quare: quia omne verbum mensuram in determinate
significans latine apponit accusatiuū vel ablatiū quantitatis certe il
lius mensure. vt rhenus inundat tres pedes vel tribus pedibus. Un̄.
de Numeri septimo dicitur. Secundo die obtulit nathanael ac tabu
lum aureum appendens triginta sidos. tertia die princeps zabulon

obtulit acetabulum aureum appendens centum triginta siclos. *Un?*
Verbum quod signat tibi mensurabile, quartum
Semper mensure septimumve regit tibi calum
Istud sex marcas vel maris ponderat auri.

Ero me proconsulem vrbis fauore. Est oratio latina: Est. Quare:
quia omne nomen potestatis officij vel dignitatis latine sibi
appositum ablatum cause efficietis principalis, vt pius seruus seruorum
dei diuina miseratione papa quintus. Sic est hic ergo est latina
Un? Sepe potestatis nomen subiungitur istis.

A rex hierusalem domini dono b. salutem

a Bnes pulchra facie et pulchra fide. Est oratio latina: Est. Quare:
quia adiectiuum denominatiuum totius ab inherencia proprietatis
in parte, vel integrali, vel formali vel materiali, vel possessoria siue
extrinseca, apud poetas et historicos latine appositum sibi ablatiuum illius
partis vnde totum denominatur, licet rarissime apud oratores aut nunc
q. Exemplum primi. Eger pedibus, dolet ilibus. Exemplum secundi
Sum iocundus animo, facilis ingenio. Exemplum tercij debilis corpore
Exemplum quarti fulges armis Candes dipeo. Sic est hic, ergo est lati
na. *Un?* Synecdochē iungas vt vultu fago decora

It mediocri capite solet naturaliter esse industria multa. Est ora
tio latina: Est. Quare: quia nomen totius integralis vel subie
cti regit uedum latine, etiam ornate magis ablatiuum partis vel propri
etatis cum adiectiuo laudis vel vituperij ex vi demonstratiōis essentie
Exemplum primi. Vir manibus validis. Exemplum secundi. Virgo
crinibus albis. Esto forti animo. Sis leto corde. Esto quieta mente
Un? Torida partem subiecto proprietatem. Sed laudem iunge vel
vituperamen vtrinq. Dextra vir fragili vel forma femina turpi. Vir
manib⁹ validis et virgo crinib⁹ albis etc.

x Aptus lumine. Est oratio latina: Est. Quare: quia omne con
cretum significans carere re aliqua latine regit ablatiuum rei illius
no. vado pecunia. Sum liber crimine hinc in spero cariturum supplicio.
Sic est hic ergo est latina. *Un?* Reo carere notas ablatum regit ei? Ut
pena careat homo pur⁹ crimine viuat.

Lenum gratia et veritatis. Est oratio latina: Est. Quare: quia om
ne concretum plenitudinis vel indigentie latine sibi appositum ge
nitiuum vel ablatum indifferenter rei cui⁹ est plenitudo vel indigentia, vt
apud Stachium in acheleidos. Satis diues ostro id est auro. Et apud
Virgilium Quam diues pecoris niuei quoq. lactis abundans. Sic
est hic ergo est latina. *Un?* Plenus inops casum dant istum siue secū

dum Vini vel vino duo dolia plena videto. Pauper egenus inops vini vel panis egebit.

t Er virgis cesus sum Est oratio latina: Est. Quare: quia *subi* vel participium significans aliquid fieri vel factum esse latine sibi apponit ablatiuū instrumenti. siue significatiōis. vt declarauit tibi paginulis significabo tibi indice nutu. vel capite siue instrumenti actionis vel passionis. vt Occidit autem Iacobum gladio. Siue instrumenti artificialis. vt scriptus calamo. lapis incisus celte. Siue instrumenti naturalis. vt salto tibijs. pugno manibus Siue instrumenti orationis vt indutus auro et ostro. Item adulescens sequebatur eum amictus sin done super nudo. Item induit eum tunica polimitica. Siue instrumenti cibationis. vt nutritus epulis delicatissimis. Et potauerūt me felle et aceto Sic ē hic ergo ē latina. Un̄. Remq; notans fieri regit id quo res ea fiet. Orator *subi* vincit vir bellic⁹ armis

D Enitet me peccato pessimo Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum vel participium significans aliquid fieri vel factum esse latine sibi apponit ablatiuū cause efficiētis principalis. vt superauit hostem viribus et animo. vinco aduersarios industria et ingenio. Transgressus sum suggestu diaboli. Sic ē hic ergo ē latina. Un̄. Aut instrumentum vel cause nomina iūge

Iuis leto animo Est oratio latina: Est. Quare: quia verbū actionis vel passionis latine apponit sibi ablatiuū modi actionis vel passionis ex vi effectus cause formalis qui resoluibilis est in aduerbium qualitatis. vt canit alia voce id est summissē. Sic est hic viuis leto animo. i. lere ergo ē latina. Un̄. Nomen eis adiūge modū qđ signat agēdi. Accētū plura proferre solem⁹ acuto

Ulti numero Est oratio latina: Est. Quare: quia omne numerale. cardinale. latine sibi apponit ablatiuū numero ex vi effect⁹ cause formalis. vt in euangelio. Erant autem viri numero quasi quinq; milia. Et apud Iuuenalem. Raro quippe boni numero sunt vix totidem. quot Thebarum porte vel diuitis ostia nili. Sic est hic. ergo est latina.

Secundus ordine Est oratio latina: Est. Quare: quia omne numeralē. ordinale. latine apponit sibi ablatiuū ordine ex vi effect⁹ cause formalis. Ita etiam aduerbium ordinis vt deinde. deinceps. tandem. denum postremo et insuper ordine. quomodo etiam aduerbia numeralis ablatiuū numero apponit. vt semel. bis. ter. quater Sepe sepius sepiissime. numero quotiens. totiens numero dicimus. Sic est hic ergo est latina.

Uplum pōdere Est oratio latina: Est. Quare: quia omne nū-
merale ponderale latine potest sibi apponere ablatiūū pondere vel
mensura. ut decuplum. centuplum. millecuplum pondere vel mensura.
Sic ē hic ergo est latina.

Icoem⁹ nomine Est oratio latina: Est. Quare: quia nomen p-
priū latine potest apponere ablatiūū nomie ex vi effect⁹ cause for-
malis. ut Zacheus nomine. Similiter istos ablatiuos vocabulo co-
gnomine. agnomine. et denomine. Un⁹ de Tobia legi⁹. Tobias habuit
uxorem nomie annam et filiū equinocū nomie. hoc ē filiū eodem nomie
nominatū quo ipse vocabat⁹ tobias. Sic dicim⁹ magister re et nomine
uale et amicos meo nomie saluere iubeto. Item do tibi nomine doris.
mutui vel numeris aut recōpense. Sic ē hic ergo ē latina

Ozques fit auro Est oratio latina: Est. Quare: qz omne ſbūm
vel participiū significās aliquid fieri de materia latine sibi appo-
nit ablatiūū materie. ut faber fabricat frenū ere. Auro et argēto fit statua
Panis fit farina et aqua. Sic ē hic ergo ē latina.

Derus grammatica Est oratio latina: Est. Quare: quia ſbūm
vel participiū latine sibi apponit ablatiūū materie circa quam
actionis vel passionis. ut instruo te rhetorica Sic est hic ergo ē latina
Struxit gloria Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum vel
participiū latine apponit sibi ablatiūū finis actionis vel passi-
onis. ut laboro pecunia. hic maneo gratia studiū complendi. Milita-
mus spe glorie. Certatur intentione victorie. Sic ē hic ergo ē latina

Mbulam sex stadiis ab vrbe. est oratio latina: Est. Quare: quia
verbum vel participiū spaciū vel distantie latine sibi apponit
ablatiūū quantitatis spaciū vel distantie. ut villa distat hinc sex leucis.
Est autem duplex ablatiū⁹ spaciū. scilicet spaciū quanti et spaciū vbieta-
tis. Ablatiū⁹ spaciū quanti est qui cōuenienter: respondetur ad interro-
gationem factam per quantum vel quanto. ut quantum vel quanto p-
fectus es: respondetur tribus miliaribus.

Item quātum roma distat hinc: nūdet tricentis miliarib⁹. Ablatiūus
spaciū vbieta⁹ ē qui respondetur ad interrogationem factam per vbi.
ut cum queritur vbi est. vbi nostri succubuerūt: respondet⁹ tercio milia-
rio vel lapide ab vrbe id ē in hoc spacio vbi posit⁹ erat tercia⁹ lapis ab vr-
be. Que locutiōes p̄munes fuerūt apud veteres. qui signabāt miliaria
lapidib⁹ Sic ē hic ergo ē latina

Erit aurum digito Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum
significans aliquid fieri vel esse factum in parte integrali tanq̄
in loco regit ablatiūū illius partis latine post se. ut animalia quedam

et omnia fronte gerūt. Mulieres capite. viri humeris forti⁹ gerūt Sic
est hic ergo est latina.

D Uo passeres asse veniunt. quinq; vero dispondio. Est oratio la-
tina: Est. Quare: quia omne verbum precij latine sibi apponit
ablatiuū certe quantitatis precij. vt christus venditus est triginta ar-
genteis. Etiam quantitatis incerte. vt apud Iuvenalem. Nunc emi-
tur magno. nil nisi posse loqui. Et apud Valeriū. Magno vbiq; pre-
cio virtus estimatur. Item potuit enim venundari multo ⁊ dari pau-
peribus. Sic est hic ergo est oratio latina. Sed regit istos quattuor
genitiuos incerte quātitatis precij scilicet tanti quanti pluris ⁊ mino-
ris vltatissime. Cum tamen ipsis additur substantiuū precij mutandi
sunt in ablatiuos. vt non dicimus latine. quanti auri sed quanto auro
predium emisti.

Ora die meditabar in te Est oratio latina: Est. Quare: quia om-
ne verbum latine sibi apponit abltū temporis certi vel incerti
quo mensuratur actio vel passio. vt tota nocte studui. Ab hinc die ter-
cia exiit patriā. dormini biduo. studui quadringorio. Pitagoras quin-
quētio discipulis suis vsum loquēdi inibuit vt termino loquendi lo-
qui addiscerēt. Item date sunt he littere Anno nostre salutis Mille-
simo quadringētesimo. lxxxvi. hora vesp̄erarū quasi prima. Item date
sunt indictione prima. Indictione tertia. Date sunt era decima era vis-
cesima. Item Sexta sunt anno vicesimo ab vrbe condita. Item factum
decima olimpiade. Lustro quarto. Sic est hic ergo est latina. Un̄ pre-
cedentib⁹ ⁊ hac regula. Verbum materiam causam spacium precij ⁊.
Aut temp⁹ signans abltū regit hor. Que predicta notāt. vt frenum
fabricat gre. Ista pudore tacer. stadijs sex distat ab vrbe. Nocte morās
tota panem nūmis trib⁹ emi.

Byniueris cōmendat virtus Est oratio latina: Est. Quare: qz
omne verbum passiū latine sibi apponit abltū cause inferētis
passionem mediātē ppōne a vel ab. vt ab homie colend⁹ est deus. Un̄
Iste dat casus passiuis a p̄eūte. Cernitur hīca me quoniā videt⁹ ab
illo. Sic ē hic ergo ē latina.

a Deo omnia facta sunt Est oratio latina: Est. Quare: quia verba
neutra passiua latine sibi apponit abltū mediātē ppōne a vel
ab vel dūm. vt katherina nubit viro. Un̄ florista. Passiui regimen
neutra passiua tenebunt A petronio. petrum testem tibi pono. Sic
est hic ergo ē latina.

Lius ab homine Est oratio latina: Est. Quare: qz nomen vel ꝑ-
būm alietatis aut differētie latine construit cum abltō mediātē

prepositione a vel ab rei a qua quid distat refert vel aliud est. vt aliud a me diuersus ab illo. differt ab isto. dissonat a vero. discrepat a reo. Sic est hic ergo est latina.

Inas abs te accepi litteras. Est oratio latina: Est. Quare: quia verbum receptiuū. recessiuū vel susceptiuū latine sibi apponit ab latiuū mediante prepositiōe a vel ab vel abs. vt. recedo a vita. Discedo ab alijs. Sic est hic. ergo est latina. Unū?

Vel si susceptum quod signat sine recessum.

Sica disco libros a teq; recedo.

Lam custodibus. Est oratio latina: Est. Quare: quia iste quinque decim prepositiōes a donato enumerate A ab. abs. et ceterae latine deserviūt ablatiuo casui. vt a domo. ab homine. abs quolibet. Sic est hic ergo est latina. Unū? Hos casus de pre. coram sociisq; gubernāt Cum. super. est pro de sexto decet hanc sociare

Multa super priamo rogans super hectore multa

Irem Sextus quindenā sibi iungit preposituras

Octauio Augusto imperatore Christus natus fuit bethleem. Est oratio latina: Est. Quare: quia duo ablatini cōstructi i designatione consequētie latine ponūtur absolute. vt pluerite intrandum ē et etum. Unū? Sunt ablatini plures rectore soluti. Discere discipuli debent doctore legenti. id est dum doctore legit discere debet discipuli. Sic est hic Octauio augusto imperatore. id est dum octavianus augustus esset imperator natus est christus. Irem Cornelio et galba edilibus consiliis acce sunt in theatro fabule;

Enio militia. Est oratio latina: Est. Quare: quia ablatiuus nominis proprii loci minoris et istorum quattuor appropriatorum rus domus militia et humus constructi cum verbo motus de loco cōstruuntur latine aduerbialiter vt aduerbia loci de quo. vt venio colonia. roma. domo. humo latine dicim. Sic est hic ergo est latina. Unū?

Atq; loci nomen quandoq; regente carebit. Roma militia vel humo vel rure domoq; Rex venit.

Eni at athenis. Est oratio latina: Est. Quare: quia ablatiuus nominis proprii loci minoris simplicis figure latine cōstruitur cum verbo vel participio motus per locum aduerbialiter tanq; aduerbium loci per quem. vt meam colonia. id est per coloniam. Sic est hic meat athenis. Unū. Atq; meus normam seruabit eadem. Roma rothoma go vernone meabit athenis

Ludui athenis. Est oratio latina. Est. Quare: quia ablatiuus nominis proprii loci minoris simplicis figure. tercie declinationis

vel pluralis numeri cuiuscūq; declinationis latine cōstruitur tanq̃ ad
uerbium loci in quo cum verbo vel participio quietis vel motus in lo-
co. vt māsi vernone Studui thebis. Sic ē hic ergo ē latina. Uñ apd
Horatiū. Dum tu declamas rome preneste relegi. Uñ? Seruat item
verbum sine motu dum sociatur. Nomen plurale vel cui fit reglā ter-
ne. Qui modo rure canit. vernone canet vel arhenis.

Uo pergis? Respondetur huc illuc istuc. Est responsio latina? ē
Quare: quia ad interrogatiū aduerbiale latine: respondetur per
aduerbium loci. Sic est hic ergo est responsio latina. Que sunt inter-
rogatiua aduerbialia loci? Sunt quo quia. vnde. vbi. quozsum. quoad.
quousq; quattuor prima simplicia. ⁊ reliqua composita. Quid querit
quo: querit aduerbialiter locum ad quem fit motus. Que sunt respon-
sua eius. huc illuc. istuc. intro. foras. eo. alio. quocumq; Quid querit
qua: querit aduerbialiter locum per quem fit motus. Que sunt eius
responsua: sunt hac. illac. istac. ea. alia. quacumq; Quid querit vnde:
querit aduerbialiter locum de quo. Que sunt eius respōsua: sunt hinc.
illinc. istinc. Quid querit vbi: querit locum in quo aduerbialiter Que
sunt ei? responsua. Sunt hic. illic. istic. int̃. foris. Quid querit quoz-
sum: querit locum versus quē. Que sunt eius responsua: sunt sursum.
deorsum. dextrosum. antrosum. retrosum. sinistrosum coloniam ver-
sus ⁊ romam versus. Quid querit quoad ⁊ quousq; querit aduerbia-
liter tempus vel locum vsq; quem. Que sunt eius responsua: tempo-
ralia sunt. tātispr. tādiu. donec. hucusq;. illucusq; Localia sunt coloni-
am vsq; oceanū vsq; hucusq;. illucusq; et similia

Ua interest Est oratio latina: Est. Quare: quia ista tria imper-
sonalia interest refert et est latine per antiptosim cōstruuntur cū
istis quinq; ablatiuis. mea tua sua. nostra ⁊ vestra pronominiū possesi-
uorum feminini generis etiam cum ablatiuo relatiuo vel interrogati-
uo siue cum genitiuo cui? vt apud Ciceronem. Et cui? interfuit. Sic
est hic ergo est oratio latina. Uñ? Interest ⁊ iuncta tibi dant prono-
mina quina. Intererit nostra vestraq; mea; tuaq;. apud Thēritium
Quod tua nō interest id desine percōctari. Et apud Boetium. Si ve-
stes pulchre sint qd id tua refert.

Ua perpende legem interfuturum esse audio. Est oratio latina
Est. Quare: quia cum quocūq; casu latine cōstruitur indicatiu?
modus cum illo etiam. cōstruuntur omnes alij modi tempora supina
dum maneat cōformitas significatiōis. Sed interest latine cōstrui
tur cum ablatiuo tua ergo etiam infinitiu? futuri temporis interfutu-
rum esse ergo est oratio latina. Uñ? Et quemcūq; regit casum mod?

inicialis. Illum quisq; modus et tpa queq; requirunt. Atq; supina gerundia participatia eundem.

Bo amare illam Est oratio latina: Est. Quare: quia a poetis et historicis nominatiu⁹ latine et ornate costruitur a parte suppositi cum infinitiuo posito loco pteriti imperfecti vel imperatiui. vt apud beatum Ambrosium de sancta Agneta. Omnes flere id est flebant omnes. Et apud Iheretium. Inuidere omnes mihi. et mordere clanculū. ego autem floccipendere id est omnes inuidebāt et mordēbāt ego autem floccipendebam. Et apud Tullium in officijs. Tum canimus stomas chari lachrymari irasci:

Ua soli⁹ exulis damna fleo Est orō latina: Est. Quare: qz gēis possidentis latine costruit cum promie possessiuo costructo in eodem gēn numero et casu cum substantiuo suo. vt tuā ipsi⁹ aiām gladi⁹ p⁹ trāsibit. Sicā hic ergo ē latina.

Regule latinitatum correcte emendateq;
Dauērie p fundamēto scholariū felicit⁹ exiunt
filioli id vobis sertum capitore latinum
Centeno textum flore quod exhibui:
Semper eo verno caput ipsi occingite vestrum.
feruor vti vobis crescat in omne decus

Regule Emendate Correcteq; de figuratis constructionibus grammaticis feliciter incipiunt.

Rbem romam prinū romulus condidit. Est orō latina: Est nedum. sed et figurata quidē. Quomodo latina et figurata ē: cum figura sit viciosa constructio. Id nequaq; verum ē. Nam figurata nō a vicio sed ab ornatu dī. Quid igit est figura: Est special⁹ et artificiosa et ornata partium orōnis latina constructio. Qua ergo figura ē figurate latina: Appōne Quare: qz hic ē immediata et figuratiua duoz substantiuoz similium casu ad eādem rem pertinētium maius cōmuni pcedenti et minus psequēti constructio. Declara. vrbem ē sbm maius cōmune et romam minus cōmune. ad itē pertinētia. constructa sine cōiunctiōe copulatiua vel disiunctiua media. magis cōmuni pcedēti et min⁹ cōmuni sequēti. igit hic ē appositio. Est hec ornata constructio: Est: qz ornati⁹ et cōmodius dicim⁹ vrbem romam. qz vrbē existētem romam vel que roma ē ergo ē latina et figurata. Un⁹ Apponēs duplices substantiuos sibi iūges. In sili casu poteritq; gen⁹ variari. Tūc illos ad rem spectare decebit eandem. Et plus cōmune pcedere debet in istis.

Sicut homo fortes. animal capra consimilesq;. Est ergo hec vere latina: Est. Quo id modo: quia regula ē q̄ duo substantiua ad idem p̄tinentia. vt magis ⁊ minus cōmune in simili casu latine sine cōiunctione media debet cōstrui. vt aia! hō. Ciuitas athene. Sicut duo substantiua ad diuersa p̄tinetia latine sine cōiunctione media p̄struuntur altero epistēti g̃to. vt liber virgilij Sed quādo p̄struuntur substantiā diuersarum rerum cōiunctione media nō latine nisi sub casu sili p̄struuntur vt hō ⁊ asinus differūt. Quid igit̃ interest in figuram locutiōis ⁊ cōstructionis Id t̃m q̄ illa ē quēdam ornata specialitas in modo loquēdi Et ista quēdam ornata in modo p̄struēdi specialitas. Quot sunt figure p̄structionis: Cōmuniter vltate sunt he quinq;. Scdm floristā. Plures structure nō sunt nisi quinq; figure Synthesis. antithesis. p̄lepis. zeugma. syllepsis. Et sunt synthesis due spēs appositio ⁊ euocatio. Et dicitur synthesis quasi sili orōnis cōpositio vel p̄structio vt substantiui ⁊ substantiui. vel suppositi ⁊ apposit. Antithesis quoq; quasi partiū orationis cōtrariōr̃ accidentium cōstructio. vt cum accidens p̄ accidente ponit̃. Prolepsis vero quasi p̄ceptio totius. quod per p̄tes grāmaticas diuidit̃. Syllepsis quidem. quasi cōceptio Zeugma tēnum quasi reductio vbi vel adiectiui figurate ordinata.

Audeamus oēs in domino Est oratio latina Est figurate latina Quia figura: Euocatiōe. Quare: quia ē immediata duor̃ suppositorum diuersarum personarum respectu apposit̃ primē vel secunde persone cōformate supposito euocanti figurata constructio. Est igitur figurata: Est. Quare: quia sic breuius ⁊ ornati⁹ dicimus. quam dicemus nos sumus omnes ⁊ gaudeamus. quis non ineptam ⁊ ridiculā cōstructionem dicat. Est igitur bene latina: Est. Quare: quia suppositum totale cōstans ex duobus partialib⁹ diuersarum personarum immediate cōstructis cum verbo primē vel secunde persone tātum cōformabitur verbo quoad partiale suppositum dignius. cuiusmodi est suppositum primē vel secunde persone ⁊ nō terciē. quod euocatum semp̃ appellat̃ ⁊ primū euocās. si quoq; cōformaret̃ quoad euocatum esset oratio nequaq; latina. nec ē possibile quō diuersarum personar̃ supposita vno appposito verbo in persona possunt esse cōformia. Vñ? Terne p̄lo ne generaliter omnis habet Rect⁹. sed tēmas p̄nomina quattuor̃ in re Ista vocāt rectos ad primam siue secundam. Pauper ego ludo. dum tu diues mediteris. Nos tūti loq̃mur dum vos timidi taceatis. Qñ fit euocatio: quādo demonstratiuū ⁊ demonstratum diuersar̃ p̄sonar̃ alicui s̃bo supponit̃ur. qđ demonstratiuū cōforme ē et nō dem̃trato. vt ego Pausan⁹ scribo. demonstratiuū huiōi semp̃ est p̄nomē. demonstratum

aliquādo pronomen. vt Ego ipse scribo. aliquādo nomen. vt ego victor
ouo aliquādo participium. vt ego legens proficio. ¶ Potest fieri euo-
catio ex suppositis diuersorum numerorū: potest. Quādo: primo cum
aliquis de seipso loquitur pluraliter. vt nos officialis mandam⁹. Ses-
cundo cum suppositum euocatum est nomen collectiui. vt nos genus
fragile peccamus quottidie. Tercio cum suppositum euocatum est co-
pulatū singulare. vt nos petrus ⁊ paulus regnamus. Quarto cum
suppositum euocatum ē distributiui. vt apud Quidiū. In magnis
lesi reb⁹ vterq³ sumus. ¶ Exprimūtur in euocatione semper ambo sup-
posita: Non. Sub qua differentia: quando ē explicita euocatio. ambo
explicātur Quādo vero ē implicita. euocans in verbo subauditur. vt
Hanc tibi priamides mitto letea salutem ¶ Fit ne euocatio per accus-
satiui suppositū infinitiui personali: fit. vt apud Virgiliū. Ille meas
errare boues vt cernis ⁊ ipsum ludere que vellem calamo permisit agre-
sti. Ipsum ludere id ē meipsum ludere

¶ Euocationem Implicitam facit

Ipse vt ipse facio Ipsi venim⁹ ¶ Qui relatiui. vt pater noster. qui es
in celis dign⁹ es. qui promouearis

¶ Participiū. vt primū doctus alios doceo Celsus disco

¶ Distributiui. vt omnes oremus. Jactamus iampridem omnis te
roma beatam.

¶ Uniuerſi ⁊ singuli. vt vniuerſi facim⁹. qd singuli nequim⁹

¶ Uterq³ et vterq³. vt vterq³ facimus. si de duobus sermo est.

¶ Si de paribus hominum vel ternionibus vel quaternionibus. vtriq³
facimus dicendum est.

¶ Coposita ex quis ⁊ qui. vt Securam quicūq³ petis deducere vitam
Duidi⁹. Curam mansuri quisquis amoris habes.

¶ Si quis. vt Si qua voles apte nubere nute pari

¶ Quisq³. vt Quo ruitis vestras quisq³ redite domos

¶ Quotquot. vt Quotquot baptizati estis. in christo baptizati estis.

¶ Qui relatiui ad pnomē possessiui. vt oēs laudauere fortunas me-
as. qui haberem filiū tali prediti ingenio.

Bo ⁊ sorores mee sum⁹ orphani Est latina oratio: Est. figurate
latina quidem. Qua figura? Conceptione. Qua cōceptione. per
sonarum generum ⁊ numerorū. Quare: quia hic copulatū supposita
diuersarum personarum etiam numerorum: etiam substantiua diuerso-
rum generum respectu verbi ⁊ adiectiui pluralis cōformati concipien-
ti ⁊ non concepto. Sic possent fieri eadem cōstructione quattuor cons-
ceptiones. dicendo. Ego cum meis sororib⁹ sumus orphani. fit enī hic

etiam conceptio casuum: quia diuersi casus copulantur respectu verbi pluralis. fit enim conceptio casuum cum verbo plurali supponitur diuersi casus interpositio prepositionis cum. ut petrus cum paulo regnat. Cum enim verbo supponitur similes casus coniunctione copulati. potest aliter eorum mutari in ablatiuum. et coniunctio copulatiua in prepositionem cum. qua mutatione fit conceptio casuum. Un. Sed per et aut per cum coniunctio fiet earum. Petrus cum paulo regnauit cum rege superno. Item Vnde dicitur. Illa cum lauso de minore sati. vbi subauditur sunt. Et sunt due conceptiones generum et casuum scilicet ¶ Sunt hee constructiones figurate: Sunt. Quare: quia breuius et commodius et ornatius sic dicimus. quam ego sum orphanus et mee sorores sunt orphane. Conceptione enim actum et proprietatem breuiter et ornate attribui. ex quo et simul diuersis suppositis et subiectis. Sunt bene latine hee constructiones: Sunt. Quare: quia fiunt ad has regulas. quarum prima est Duo supposita quorum vnum est casus nominatiui. et alterum ablatiuum coniuncta prepositione cum possunt latine supponi verbo finiti modi. ut petrus cum paulo regnant. Similiter duo supposita. quorum vnum est casus accusatiui et alterum ablatiuum coniuncta prepositione cum latine possunt supponi verbo infinitiui modi. ut credo christum cum apostolis iudicatuos esse mundum. Secunda est. ad quam fit conceptio numerorum. duo supposita vel substantiua diuersorum numerorum coniuncta coniunctione copulatiua vel prepositione cum latine construuntur cum verbo vel adiectiuo plurali. ut magister et discipuli sunt vtriusque studiosi. ille docendo isti addiscendo. Tercia generalis est. Duo supposita vel substantiua singularia copulata coniunctione copulatiua vel prepositione cum exiunt latine verbum vel adiectiuum plurale. ut homo et equus differunt Ioannes et Katherina coniuges. sese diligunt. Cum autem multa supposita per asyntheton (que figura et dialiton dicitur) proferuntur sine coniunctione potest latine eis apponi verbum plurale. ut apud Comicum. Dum etas. magister. metus prohibebant. Cum vero plura supposita per polysyntheton pluribus copulatiuis coniunctionibus copulantur verbum plurale eis latine apponitur et ornate. ut Et color et thesus. et vox abiit puelle. Item Dulciteri capti marisque venusque dolis. Et apud Comicum. Sed id neque ego neque tu fecimus. Et quia ad has regulas et aliquas sequentes fiunt huiusmodi constructiones. sunt recte latine. Un. Personae genera numeros conceptione iungit

Alter tuus et ego dolentes querebamus te. Est oratio latina: Est figurate quidem. Quia figura: Conceptione personarum. Quare: quia hic est copulatiua duorum suppositorum diuersarum persona

rum respectu verbi apppositi pluralis supposito concipienti et non con-
cepto conformati in persona figurata constructio. ergo est figurate la-
tina. Ut apud Virgilium. Egregiam vero laudem et spolia ampla res-
fertis. Tuque puerque tuus. Unus. Personas sibi dissimiles conceptio iungit.
Ac per et medio positam conceptio fiet.

Si preponatur conceptio nulla paratur
Concipientis simile sibi vult verbum retinere.

Que est persona concipiens et que concepta in conceptione prima est
concipiens secundam et tertiam. et secunda tantum tertiam et non e converso
Unus. Prima duas alias recipit sed non viceversa

Concipientis medie da ternam nec retro verte.

Concipit in ternis que prima locatur in illis

Sic ego tuque damus. ego te fraterque rogamus

Tu fraterque datis dominus servusque precantur.

Est item vera personarum prima ponatur in locutione. Est reuera quo-
ad latinitatem. licet non ad urbanitatem. Sic enim personam digniori
conditione et gradu preponimus et cum de nobis et alijs loquimur. urbane
magis alias personas in sermone nobis preferimus. ut beata virgo de se
ioseph viro loquens virum suum preposuit. et se subiunxit dicens. Fili quid
fecisti nobis sic. Pater tuus et ego dolentes querebam te. Est hec res
et latina. Est. Quare: quia facta est ad hanc regulam. Si duobus sup-
positis diversarum personarum quorum alterum est prime vel secunde.
et alterum secunde vel tercie persone copulatis apponatur verbum plurale
illud reuera erit prime vel secunde persone. ut Ego et tu damus. Tu et fra-
ter datis. ergo est recte latina. Est figura. Est: quia brevius commodius et
ornatius dicimus. Pater tuus et ego dolentes querebam te etc. quia pater
tuus dolens querebat te. et ego similiter dolens querebam te. Quis non
insinuat et inspidam hanc ultimum orationem et incultam iudicat. Ex-
primuntur semper in conceptione ambo supposita. Exprimuntur pene sem-
per. raro tamen fit. quod concipiens subauditur. ut hic Ipse et petrus legimus.
Qui ipse et petrus legitis. Qui ipse sum et petrus legimus. Et hec
conceptio implicita dicitur. Cum autem profertur explicita dicitur. Et
quia utrumque suppositum directum est. eo. quod nunc casus regitur hec est
conceptio personarum directa. Cum vero alterum eorum est ablativi casus
alteri copulatum preponitur cum. est conceptio personarum indirecta.
Ut apud Virgilium. Diuelli mur in te Iphitus et pelias mecum ubi
suppositum concipiens est casus ablativi Unde Alexander. Per cum sed
nunquam per vel conceptio fiet. Tu mecum iuste debemus iura tenere. Sic
ego cum petro gaudemus iura tenendo Est ibi conceptio. Est quod sic per

tet. qz omnis indirecta p̄t mutari in directam. vt ego cum petro gaudes
mus. Ita ecōtra directā mutari p̄t in indirectam. vt tu z frater datis i
istam tu cum fratre datis: Potest ne per cōiunctionē vel disiunctiōem
fieri cōceptio? nō potest. nisi rarissime vt quādo copulatiue sumit. Ut
in canonica iacobi. Si frater vel soror nudi inter vos fuerint. Et filii.
Si pater vel mater inlierint. qd etiā fit qñ ipsam negatio p̄cedēs nes
gauerit. vt nec ego l' ille id fecim? c' sensus ē. nec ego nec ille id fecim?

Acer dionysi cum tuis socijs orate. Est hic conceptio personar?
Non est. Quare: quia sacer dionysi vocatiui casus non potest eē
suppositum cōcipiens vel cōceptum. cum vocatiu? non potest suppo
ni verbo personali. Nō potest vocatiu? supponi s̄to: Nō potest. Qua
re: quia nihil p̄t supponi s̄to p̄sonali nisi possit apponi verbo substanti
uo. siue sit ntus siue accūs siue ablatūs. vt petrus ē petrus. petrum esse pe
trum. petrus cum paulo sunt petrus cum paulo Vocatiu? nequaquā po
test apponi s̄to substantiūo. Nemo recte z latine dī petre esto petre. sic
qz petre esto probe. dicimus em̄ omnia latine petre esto bon? esto pro
bus. copulātes ntūm cum ntō tu subaudito. in verbo isto. sic non potest
vocatiu? supponi. nec per cōsequens concipere vel concipi. vt est apud
Alexandrum. Sed nō per quintum fiet conceptio casum. Si quini?
desit tu petre tuqz regate. vbi cōceptio inter nominatiūū tu qui concip
pit z nominatiūū tui qui cōcipitur Sz quod dicit. Cumqz tuis socijs
orate sacer dionysi. opinatiue recitat. Non potest tum subaudiri in ap
posito suppositum cōcipiens scz tu: Non potest. Quare: quia in s̄bis
pluralis numeri nemo recte intelligit nominatiūū prime vel secūde per
sone singularē. sed intelligitur nominatiu? pluralis vt in verbo ora
te non potest intelligi tu. sed intelligitur vos In verbo oremus non in
telligitur ego. sz vos. alioquin hec esset latina petre cum paulo legim?
rectificaretur enim sic per subauditionem. O petre ego cum paulo legi
mus. z sic hec esset conceptoria O petre z paulus legite. quod nemo di
cet. subaudiretur em̄ suppositum tu concipiens. Ergo hic non est con
ceptio personarum cum non sint supposita diuersarum personarum
Quomodo igitur est latina: Sic. quia vocatiu? cum copulato ablati
uo vel nominatiuo latine cōstruitur. cum aduerbio vocandi o expresso
vel intellecto. vt ad s̄bum plurale secūde persone latine intelligit suppo
situm plurale secūde p̄sone. scz Vos vt O sacer dionysi cum tuis socijs
vos orate. vbi sunt due constructiones simpliciter latine. vel O sacer
dionysi z tui socij vos orate. Potest enim aduerbium vocandi latine
construi cum duobus vocatiuis copulatis. vt o petre et paulo legite
vbi vos intelligitur. aut cum vocatiuo z ablatiūo nominis habetis vos

catiū cōiunctis prepositione cum. vt petre cum paulo legite. eo q̄ ablatiū⁹ potest mutari in vocatiū. Etiam potest aduerbium vocandi o-
construi cum vocatiuo z nominatiuo non habente vocatiū vt petre z
vterqz tuorum sociozum legite. petre z tui socij legite. petre z tu⁹ socius
legite. aut cum vocatiuo z ablatiua nominis habentis vocatiū. eo q̄
huiusmodi ablatiū⁹ in nominatiū mutari potest vt sancte dionysi cū
tuis socijs orate. Si mutatur Sancte dionysi z tui socij orate. Pos-
test cōiunctio tunc quidem copulare nominatiū vocatiuo. quando no-
minatiū⁹ ille vocatiū non habet vt tuus. quod caret vocatiuo. z vter
qz similiter. cum autem nominatiū⁹ vocatiū habet recte ntūs vocati-
uo non copulatur. vt petrus z meus socius legite recte non dicitur.
Sciendum q̄ vocatiū latine cōstruitur cum aduerbio o. vt O melio-
ree deus nobis hec oia fecit. Cum heus. vt Deus iuuenes monstrate.
Cum aduerbijs eya age. vt surge age. surge pater. In plurali Agite sur-
gite pueri. Cum ah. vt Ah coridon coridon. Cum Zotes z amabo pe-
nultima breui. Etia cum verbo secūte persone. vt Domine adiuua nos
Etiam cum participio verbi substantiū. Ut petre future dyacone rectis
pe ordines primum minores.

Etrus z paulus doctor gentium nos docuere legem. Est hic con-
ceptio personarum: Distinguo. si dicitur cōceptio personarum fi-
eri inter supposita diuersarum personarum nō est conceptio. tamen las-
tine supposita sic copulantur. Un⁹.

Inter personas non fit conceptio ternas

Sed per et aut per cum coniunctio fiet earum

Neutraqz concipitur. dominus seruusqz precantur.

Si dicitur conceptio fieri inter supposita siue similium siue diuersarū
personarum. perfecta ē conceptio. Un⁹. Pluribus est tanqz sentētia cer-
ta. q̄ inter personas possit fieri cōceptio ternas. Parum enī refert sci-
re an huiusmodi cōstructio conceptio sit liquido ē inter omnes gram-
maticos id orationum genus usurpatum esse z latinum. vbi due tercię
persone cōiunctione copulatiua vel prepōne cum cōiungūtur respectu
verbi pluralis appositi. vt petrus cum paulo regnāt cum rege superno

¶ Potest cōiunctio copulare duas primas personas: Non potest. nī
si alteri addatur hoc nomen alter. vt ego z alter ego mutuo impēdim⁹
beneficia. Ita possemus dicere. Ego cum me altero gaudem⁹. id ē ego
et amicus meus gaudem⁹. Potest quoqz copulare duas secūdas perso-
nas. vt tu z alter tu studeatis. Item tu z alter tu promonemini id est tu
et tuus amicus. Item tu cum te altero benefacitis amicis id ē cum am-
ico tuo benefacitis.

Et *erus* et *paul* regnant. Ad quam regulam latina est oratio: Ad hanc regulam vulgatam. scz duo singularia equipollent vni plurali. Que multas regulas speciales intra se includit. quarum vna est. Duo singularia supposita ad diuersa pertinētia. copulata cōiunctione copulatiua cōiungente dictiōes exigunt latine verbum appositum plurale. vt *sortes* et *plato* disputāt. Cum enī dicitur. anima rationalis et caro. vnus ē homo. similiter. factum ē vespere et mane dies vnus. similiter Caro et sanguis non reuelauit tibi. supposita copulata nō pertinent ad diuersa s; ad item. Quare non exigūt verbum plurale sed singulare. Ad hāc regulam latina est oratio. vbi infinitiui copulati supponūtur et vbi appposito plurali. vt *furari* et *mechari* sunt diuersa crimina. Si infinitiui pertinerēt ad item exigerent appositum vbi singulare. vt *legere* et non intelligere ē negligere. Alia regula ē. Duo singularia substantiua ad diuersa ptinētia copulata latine exigūt adiectiuū plale. vt *miseror petri* et *pauli* male habetium. Tercia regula ē. Duo singularia subiecta ad diuersa ptinētia copulata. latine exigūt predicatū plurale. vt *petr* et *paul* sunt homies. Cum tamē subiecta sunt ptes subiectiue et predicatum totum eaz. pnt habere predicatum singulare. vt *hō* et *as* sunt vnum aīal genere. Quarta regla ē. duo antecedentia singularia ad diuersa ptinētia copulata latine exigūt relatiuū plurale. Ut nolite fieri sicut *equus* et *mulus* in quib⁹ non ē intellect⁹. Quinta regula ē. duo singularia adiectiua ad diuersa ptinētia copulata. latine exigūt substantiuū plurale. vt apud *Quidūm*. Magna minorq; fere. vbi alloquit vřsas celestes *Petrus* ē canonic⁹ monasteriēsis et dauētriēsis ecclesiar. *Deus* et tu⁹ filij obediūt nobis. Inter has pstructiones *Deus* et tuus libri sunt in scholis. Et me⁹ et tuus liber ē in scholis. Quid interest? Id res vera. q; p hāc sermo fit de vno cōmuni libro. qui vtriusq; noster ē. p illam q; de duob⁹ libris diuersis. Si enī et copulat orōnes pzeugma in posteriori pstructione. item scāt he due cōstructiones. Quo autem modo dī. Me⁹ et tuus patres amici erāt. Ita dici pt. Me⁹ et ioānis ptes vicini erāt. Ut apud *Quidūm*. Vis tñ ambaz precib⁹ eskote rogati. Multum miseri me⁹ illiusq; parētes

Upiter et *Juno* antiq; credebant dij superi Est hec latina: Est figurate quidem. Qua figura? Cōceptione gener. Quare: quia hic ē copulatiua duoz substantiuoz diuersoz generum respectu adiectiui plis numeri generi accipiēti et non cōcepto sformati figurata pstructione. ergo ē latina pceptione gener. Est hec figurata: Estq; breuius cōmodius et ornati⁹ sic dicimus q; dicerem⁹ *Iupiter* antiq; credebat esse de⁹ super⁹. et *Juno* credebat esse dea supera Quis non cōmode et ornate

obscenam illam vitat cōstructionē dicēs Jupiter ⁊ Juno antiq̃s cre-
debant dī superi Est huiōi cōstructio latina: Est ad hāc regulam Si
duob⁹ substantiis diuersorum generum copulatis adiungitur adiectiuū
plurale, latine cōformatur generi cōcipienti ⁊ non cōcepto. impossibi-
le qm̃ est item adiectiuū conforme esse substantiis diuersorum generū
in vna cōstructione ergo cōformabitur concipiēti, quia dignius est. et
non cōcepto, quod ē dignum minus, alioquin cōstru- tio minus fieret
latina. ¶ Quod genus ē dignius: Distinguo. Si sint substantiua sera-
tarum rerum masculinum ē dignius feminino ⁊ femininū neutro Ut
apud Quidium. Soceri tibi marq; venusq;. Item Pluto ⁊ prosperi
na credebatur antiquis esse dī inferi. Si quoq; sint substantiua rerum
non sexatarum, dignius ē neutrum masculino ⁊ feminino quia neutz
genus plus iuris habet quam alia genera. ⁊ sic cōcipere potest masculin-
um ⁊ femininum, vt virga tua ⁊ baculus tuus ipsa me cōsolata sunt.
Sic recte dicitur Petrus ⁊ eius vestimētum alba sunt. Un⁹.

Uterque sonarum generum conceptio fiet

Adiectiua tenet generis conceptio masq;
femininum recipit ⁊ neutrum, nec retrouerte.

Hic vxorq; thoro sunt iuncti mente remori

Sunt domino grati virgo cum virgine iuncti.

Bos et iumentum sunt ad præsepe ligati

Neutraq; femineis tanq; concepta videbis.

Per vim sunt leges ⁊ plebscita coacte.

¶ Per q̃ adiectiua fit cōceptio generū: per omnia Primo per adiecti-
ui voce ⁊ fectiōe, vt Senlus ⁊ cogitatio hoīm sunt prona ab adolescē-
tia sua ad malum. Et apō Salustiu. Huic ab adolescētia bella intesti-
na ceteris rapine discordia ciuilis grata fuisse Secūdo p adiectm̃ fectio-
ne tm̃, vt petr⁹ ⁊ vxor ei⁹ sunt cultores dei Petr⁹ ⁊ terra sunt liberi ioā-
nis Brunell⁹ ⁊ brunella sunt equi ioānis. Tercio p adiectm̃ voce tm̃,
vt petr⁹ ⁊ soror ei⁹ sunt hī qui se diligūt. Quarto p adiectm̃ relatiuū et
demonstratiuū, vt adduxerūt pullū ⁊ asinam ⁊ imposuerūt vestimenta
sua super eos. Hi sunt petr⁹ ⁊ soror ei⁹. Uter ⁊ statem tu plasmastica.

Item ignis grando nix glacies spirit⁹ procellaz, que faciūt verbū ei⁹

¶ Est cōceptio generū implicita: Est. Que: Illa in qua gen⁹ concipi-
ens ⁊ conceptū non proferūtur. Et fit cū de mare ⁊ femina loq̃mur per
masculinū gen⁹ Et fit per distributiū, vt cū dicit demonstratis petro
et katherina, vterq; horū est alb⁹ aut neuter horū alb⁹ est, aut cū dicit de
monstratis viris ⁊ femis, quisq; horū alb⁹ est. Qui dī vterq; horū alb⁹
est. Si demonstrat duos mares, nulla ē conceptio. Si demonstrat vnā

feminas solocisim⁹ fit. dicendū enim ē tūc vtrāq; harū alba ē. Si demōstrat marem ⁊ feminam cōceptio implicita ē. Ita cōceptio fit si allocutio fit ad marem ⁊ feminam vterlibet vestrū legat. vel vteruis vīm scribat. Quilibet vīm legat. Quisq; vīm scribat. Etiam fit cōceptio p nōmina particularia. vt aliq; legat. si alloquor mares ⁊ feminas. alter vestrū audiat. si marem ⁊ feminam alloqr. Etiam fit per p nōmia demonstratiua. vt hi sunt albi demōstratis mare ⁊ femia. Potest tamē demonstratiuū fci gñis demōstrare marem ⁊ feminam: aut multas feminas. si addat ei substantiū epicoemi gñis. vt demōstratis duab⁹ femis de gñe piceaz aut mare ⁊ femia. licet dicere. he pice nidificāt i arbore raro. Per questitiua. vt vter horū vir est. cū de mare ⁊ femia querim⁹ veste virili indutis. Recte dī. vtra horū est femina mare ⁊ femia demōstratis. Recte dicī. quis horū est vir. vno mare ⁊ multis femis demōstratis. Ita cōtra recte dī. Que horū est femina. vna femina multis marib⁹ demōstratis. Recte dī. altera horū femina ē. mare ⁊ femina demonstratis. Qui crediderit ⁊ baptisat⁹ fuerit. salu⁹ erit. cōceptio ē. Item Quicūq; vult salu⁹ esse. op⁹ est vt teneat catholicam fidem. Itē latona peperit gemellos cōceptio ē. peperit enim phebum ⁊ dianam. Item leeda peperit gemellos. conceptio non ē. eo q; pepit castorem ⁊ pollucem. Item Sum pius in parentes meos. conceptio est. quia de patre ⁊ patre loquor. Un. Hoc etiam sepe facies in distribuyente. Pronus vterq; iacet de petro dichelenaq;.

Quinimū veritatem. vnusquisq; proximo suo Est oratio latina Est figurate quidem. Qua figura? Prolepsis. Quare: quia hic ē preceptio toti⁹ grāmatici. qd latine ⁊ ornate in ptes grāmaticas diuidit: vt gemelloz. alter castor. alter pollux fuit. ergo ē figurate latina per plesim. Non autē oportet verbū vel adiectiuū toti⁹ grāmatici cōuenire cum partib⁹ sed cōformari oportet cum toto. ptes autē cōformant⁹ ornate cum verbo vel adiectiuo intellecto vt hi studēt alter lo gice. alter rhetorice. vbi ad partes ornate intelligitur suū verbū scz studet. Que plesis ē hic? Implicita Quare: quia totum subaudit⁹ in verbo loquimur scz vos. Quid ē implicita? Est qñ vel totum subauditur aut partes vt legim⁹. vnusquisq; bonas artes. Item vana locuti sunt. vnusquisq; ad proximū suū. Item alter alteri⁹ onera portare. Item Alter in alterius iactabant lumina vultus. Quid est Explicita: quia totum ⁊ partes proferūt⁹. vt hij metuūt. ali⁹ dominos. alius magistros. Un⁹. Dissungit regimen. quod iūxerat ante plesis. Nūc metuūt ali⁹ dominos ⁊c. Quid est totum grāmaticum est dictio plura lis numeri. vt hij student hic grāmaticē. ille logicē. ille rhetoricē. aut

nomen collectiui singulare. vt Turba cōmouetur. hī contra p̄latoſ
iſti contra ſeſe. Aut copulatum ex ſingularibus. vt Compulerātq; gre
ges corydon ⁊ thyiſis in vnum Thyiſis oues. corydon diſſentas lacte
capellas. Item vbi heronis p̄ncipis feritas te petre. ⁊ paulē diuerſe
addixerat p̄ne mortis. Te crux aſſociat. te gladius cruent⁹ mittit chri
ſto. Que constructio magis eſt rhetorica quam grāmatica. quare pro
lepsis nedum latina etiam perpulchra ⁊ ornata eſt constructio. Item
apud Saluſtium. Multi qui de caſtris proceſſerant. alij amicū. pars
hoſpitem aut cognatū reperiebāt. Notatū dignū id ē cum totū
duas res ſignificat. vtimur nomine alter. vt cōiungū alter vir. altera
femina eſt Cum vero plures ſignificat quam duas. vtimur nomine ali
us. vt Scholaſticorū. alius eſt latine doctus. alij rhetorice. alij phy
ſice. Eſt em̄ alter vnus ex duob⁹. alius quoq; vn⁹ ex multis; Item Cū
totū eſt tantū pluralis numeri partes neceſſe eſt eſſe numeri plura
lis. vt dediſti ad me binas litteras. alteras p̄uidie kalendas martij ⁊ al
teras iſtis kalendis. Si quoq; totū quod plurale ſolum eſt tres res
ſignificet. ſic dicēdū eſt. Ternas ad te dedi litteras vnas kalēdis. al
teras nonis. ⁊ tercias Idibus martij. Nec in cōſideratū trāſcat. q̄ in
proleptū totū ⁊ partes poſſunt eſſe diſſimiliū generū. P̄mo quan
do totū eſt heteroclitū. vt Celorū. aliud ſtellatū. aliud criſtalli
nū. aliud empyreū. Secūdo quādo totū collectiui eſt. vt Turbe
alij ceteabant ramos de arboribus. alij ſtrauerūt veſtimenta ſua in viā
Tercio quādo totū integrale diuiditur in partes. vt dom⁹. aliud fun
damētū. aliud paries. aliud tectū eſt. Proleptis etiam fieri poſſet
aduerbialiter. cum totū ⁊ partes ſunt aduerbia. vt viciēs hodie bibi
ſti. decies vinū. ⁊ totiens aquā. vbi nemo proſecto vicia cōſtructio
nis aduertit ſed ornatam latinitatem quare proleptis eſt cōſtructio ſi
gurate latina ⁊ plurimū ornata.

n Eqlidus radium. neq; virgo filiū ſit corrupta. Eſt oratio lati
na: Eſt. figurate quidem. Qua figura: Zeugmate. Quare: quia
hic eſt verbi vel adiectiui cum ſubſtātiuo vel ſuppoſito latine cōſtructi
ad ſuppoſitū vel ſubſtātiui extra captū figurata reductio. Sic em̄
breuius cōmodius ⁊ ornatus dicimus q̄ totiens verbum vel adiecti
ui ſuo ſuppoſito vel ſubſtātiuo exprimeremus. Nec oportet vt vtrobi
q; ſit cōuenientia. ſatis enim eſt. vt vni cōueniat ſuppoſito verbum vel
ſubſtātiuo adiectiui. et ad alterū latine cōueniens intelligatur. Et
non minimū ornatus habet hec constructio in rhetoriciis. Vbi tri
plex diſtinguitur ſcilicet prothozeugma. meſozeugma. et hypozeug
ma. Et eſt prothozeugma. quando verbum vel adiectiui in principio

ponitur. vt Turbat⁹ est herodes rex z omnis herolyma cum eo. Item
Erūt signa in sole z luna. z in terris pressura gentium. Mesozeuigma
est quādo verbum vel adiectiuū in medio ponitur. vt hebrei sunt z ego
Israhelite sunt z ego. Et apud Virgilium. Huc ades o melibee caper
tibi salu⁹ et hedi. Item Ipse fecit nos z non ipsi nos. Hypozeuigma ē
quando verbū vel adiectiuū in fine ponitur. vt in Virgilio. Nihil hic
nisi carmina desunt. Quid nisi secrete leserunt phillida silue. Item in
mesozeuigmate verbum vel adiectiuū conformabitur priori. Un⁹.
Aut quod propo⁹ iuit extra sumendo reducit.

Hi properant et ego. tu ludis z ille sedendo.
Sed in prothozeuigmate z hypozeuigmate cōformabitur proximiori
fit tamen duobus modis q non conformatur proximiori. vt quando
fit per aduerbia comparādi vel similitudinis. vt id ego melius (quam
tu) fecissem. Id vt tu ita prudenter (vt ille) fecisses. Item zeugma po
test fieri cum medio vel sine medio. Sine medio. vt ego disco gramma
ticam. tu dialecticam. Et in Virgilio. Dic illius arma. hic currus fu
it Cum medio diuersis fit modis. scz per et. vt semen abrahe sunt z ego
Per vel. vt Id tu ve ego feci. Per neqz. vt neqz petrus currit neqz tu.
Per an. vt id viso. tu an ille infaniat Per nisi. vt nesciat hoc quisquam
nisi tu. Per tam. quam. atqz. ac. vt non secus te diligo. atqz petrus. per
inte te amo atqz ioānes id est tam te diligo qz ioannes id est tantum te
diligo vel amo quantum ioannes. Per sed. vt Vos estis mūdi sed non
omnes. Item nullam causam inuenio in eo sz neqz herodes. fit etiam
zeugma per diuersa tempora. Vtne paul⁹. Videm⁹ nunc per speculū
in enigmare. tūc autem facie ad faciē. Item Sed quomodo tūcis qui
scdm carnem nat⁹ fuerat. persequēbat eū. qui fm spūm Ita z nūc.

Uam statuo vrbem vestra est. Est oratio latina: Est figurate q⁹
dē. Qua figura: Antipthosi. Quare: qz hic ornate z figurate ex
autoritate poetica casus p casu ponit. vt accis vrbem pntō vrbis. Ut
apud Therētium. Quas credis has nō sunt vere nuptie. Un⁹. Antip
thosis casum demit ponit alienū. Item Apud apostolū. Et ea q ad pa
tres nros repromissio facta ē. Est hec ornata cōstructio: Est. Quare:
qz maxime ab oratorib⁹ vsurpata. eoz autoritate plurimū elegātie hz.
vt ē in pceptis elegātiarū apud poetas z autores. Si tria sunt qz vnū
frequētissimū sit relatiuū. ornatissime z non insuauē relatiuū in eiusdē
casus exitu viciniōri cōuenit. vt libro in q ageſ de pte preclar⁹ est. Cō
cordat em̄ eodem casu ex trib⁹ illa duo q maiōri vicinitate iuncta sunt.
An insuauē id gen⁹ orōnis sit: Quas dedisti ad meliōrās. fuere mihi rō
cūdisime. Item quem sermonem ptereris. ex libro ē ornatissimo. Itē

Quam proximis dictonis orōnem. cū non ē. Pulōi autē sermo pluri-
mū exornat. vt apd Thērentiū in andria. Post has quas faciet de inte-
gro comedias spectāte an exigende sunt vobis pri? Apud eūdem. Po-
pulo vt placeāt. q̄s fecisset fabulas. Et apd Tulliū primo officiorum.
Quorū autē precepta officiorū. tradunt ea quanq̄s pertinet ad finem bo-
norum. Et hec breuiter de figuratis constructionib⁹ grammaticis di-
cta sufficiant.

**¶ Regule Emendate Correcteq; de figuratis
constructionib⁹ grāmaticis exsunt.**

**¶ Regule Emendate Correcteq; latinitatū Impedimentalium
Feliciter incipiunt.**

Uot modis ipedit cōgruitas adiectiui ⁊ sui substantiui. vt mi-
n⁹ latina sit constructio: Quattuor. q̄b⁹? Primo. qn̄ adiectiui
et s̄m simplr idē fecit. vt hō rōnal. Et dī: tūc latina tm̄ vos
ce. ⁊ fecit dē nō latina. Scdo. qn̄ est diuersitas accidentiū. vt mulier al-
b⁹. vir nigra. Tercio. qn̄ est diuersitas fecitiōis. vt hō mugibil. rōnal
asin⁹ Quarto. qn̄ est diuersitas officij. vt quilibet sortes ois petr⁹. ter-
min⁹ discret⁹ quidem nō potest distribui signo vli. Un⁹ Quattuor i-
pedit iungi mobile fixo. Item diuersum triplex. vt hō rōnalis. Alba
vir. hō hinnibilis. sortes quilibet. istud

Uotuplr ē aliq̄ orō latina: q̄duplr. scz simplr aut bñ latina. vt
hō alb⁹ figurate latina. vt vrbs roma. Impedimentalē latina. vt
vtraq; formose. Et vix siue difficulter latina. vt Tristē lup⁹ stabulis

Enedicta tui mulierib⁹ Est orō latina: Est impedimentalē quidē

Quo impedimentalr. cū nō vitēat aliq̄ diuersitas accidētū. Discō-
uenit em̄ s̄m mulierib⁹ cū adiectio scz bñdicta tui i nūero ⁊ casu. q̄ dñt
cōuenire in nūero gñe ⁊ casu. vt pri⁹. quā cōueniētā impedit special na-
tura adiectiui p̄titiui cū suo substantiui. Est em̄ Reglā q̄ adiectiui p̄titi-
ui d̄z cōuenire cū suo substantiui i gñe. ⁊ p̄t discōuenire feci in nūero ⁊ ca-
su. vt vna soror. Un⁹. Soli⁹ est gñis adiectiui. variatq; Cū nūero casū
velut hic. vēr vna soror. Est int̄ frēs bon⁹ aut de frīb⁹ vn⁹ Sic ē hic q̄
est latina. ¶ Syan ē simplr latina. Distinguo: qz fm̄ hāc regulā ē sume-
plr latina. scz quātum ad regulā adiectiui ⁊ sui substantiui p̄m ē impedi-
mentalē latina. ¶ Cū q̄uplici casu substantiui sui p̄struit adiectiui p̄titi-
ui. Cū triplici. Priō cū gñō multitudis. vn⁹ fratē. Scdo cū accō me-
diāte p̄pōne inter. vt vn⁹ int̄ frēs. Tercio cū abltō mediāte p̄pōne. ex.
de. e. et in. vt sol⁹ ex oib⁹. i. sol⁹ oim. alter de fratrib⁹. i. alter fratē. Equi-
b⁹ prim⁹. i. quorū prim⁹. Tu bethleem iuda in principib⁹ iuda non es
mīma. i. nō es mīma principū iuda.

Septem modis fit. q̄ adiectiuū partitiuū non cōuenit
cum suo substantiuo in genere

Primo qñ gñs ē nomē collectiuū. vt f̄gili⁹ est optim⁹ plebis Et h̄
gñs sp̄ erit plis nūeri nisi i dēonib⁹ collectiuus in q̄b⁹ p̄t esse fr̄is nūeri

Scdo qñ est heteroditū gñe. vt vnū epulaz. vna pascuoz. vnū celo
rū est cristallinū. ⁊ altez empireū Et vna diez. dies ē heteroditū ē gñe

Tercio cum gñs implicite ab alia dēone regit. vel quādo est nomē
equiuocum. vt vna sabbatoz. i. vna die sabbatoz.

Quarto qñ fit p̄cio nō fm vocē nomis sed fm rem nois. vt quan
titatis. aliud p̄tinuū. aliud discretū. Id q̄z fit. qñ diuisio fit i reb⁹ irra
tionabilib⁹. vt dom⁹. aliud rectū. aliud fundamentū. Itē Regis vnū

Quinto In p̄ceptiōe iplicita. h̄ est qñ i gto (vos ē ⁊ aliud ouis
fit cōceptio gener. vt vna parētum meoz

Srum. vna turtur. vna cameloz.

Septimo qñ adiectiū apponēs gñm magis iclinat se ad casum p̄ce
tentem q̄ ad gñm sequentem. vt o dē optime rex. Quo mō indr̄nter dē
leo ē fortissim⁹ bestiaz vel fortissima bestiaz put id efficit bonitate p̄fe
rētis. Itē Proverbior. iiii. leo fortissim⁹ bestiaz null⁹ pauebit occur
sum. Dicit etiā hō est dignissim⁹ l⁹ dignissima creaturaz indr̄nter. s̄ si
nullum s̄bm̄ p̄cesserit nō id licebit. sed p̄formabit cum gto ipm̄ adie
ctiuū. sic em̄ min⁹ latine dē fortissim⁹ bestiaz. ⁊ pulcherrim⁹ creaturaz

Riste lup⁹ stabulis ē hec latina: Est vir vel difficulter latina. q̄
re: q̄z hic adiectiū discōuenit cū suo substantiuo in gñe autoritate.
vir giliū poete p̄ antithesim ponētis gen⁹ neurz p̄ gñe masculino ad ex
p̄mēdū naturā l⁹ essentia rei. voluit em̄ exp̄mē p̄ h̄ q̄ lup⁹ essentialit̄ tri
sticia inferat stabul⁹ i ouib⁹. ponēdo p̄tines p̄ p̄teto Itē variū sp̄ ⁊ mu
tabile femia. Itē Dulce satis humor repulsus arbut⁹ hedis. Est eiusdē
ordis. S̄l r̄ ouidiū hoc ē Turpe iacēs mulier multo mactefacto lyeo.

Ladulter erit superād⁹ Est hec latina: Est vir latina. q̄re: q̄z ad
iectiuū in gñe discōuenit cū suo substantiuo: q̄z superād⁹ adiectiuū
est masculī gñis ⁊ s̄bm̄ adulter materialit̄ positū. est gñis neutri. sed in
telligit s̄bm̄ maius cōsest n̄tis cum q̄ cōuenit in gñe. ⁊ sic p̄mittit esse
latina. Ut apud f̄giliū. Qualis eram cū primā acie p̄uenisse sub ipsa.
vbi subaudit virē. p̄uenisse em̄ neutri ge. ē. Et apud Ouidiū. Tāto ē alba
la pora teo. vbi intelligit aqua. Albula em̄ est nomē fluij. ⁊ talia sunt
masculina. ⁊ cōstrui debet cum adiectiuis masculini gñis. vt testat hic
versus ouidiū. Turbid⁹ hybernus ille fluebat aquis. vbi sermo fit de cre
nata fluiuo. Sic apud donatum. Accūs in um̄ correptam. intellige

syllam sibi ad adiectum sui generis. ¶ Sic e contra permittit ubi minus commune in magis communi intelligit. Ut apud Quidam. Hoc pecus omne meum multe stabulant in antris. ubi in li pecus intellige scilicet oues et capre, que multe stabulant in antris

Est iohannes fuit purissimus virgo. Est hec latina: Est vir latina
Quare: quia adiectum purissimum est masculi generis. et constructum cum substantiuo scilicet virgo quod frequentissimo usu capit per feminum genus. quamquam sit generis masculini. huiusmodi autem constructiones sunt et permittuntur ad exprimendum discretionem sexus. Ut apud poetam. Anser erat quondam specioso germine fetas
Item Jacob preparauit fratri suo clauum triginta camelos fetas. Et contingunt he constructiones in nominibus epicœni generis. Sic ex cognitione nati et utriusque susiacens nudus surge. Et petre dormientes supinus seta resupinus

Urba (que non nouit legem domini) sunt maledicti. Est oratio latina:
Est. difficile quidem. Quare: quia adiectum maledicti et substantium turba discoueniunt permixtione in numero et genere. Quare: quia adiectum pluraliter respicit substantium significatum. quod vocem: Refert enim hic adiectum ad factum substantium scilicet homines et non turba. Unde Alexander. Adiectiuum modo poni reperimus eodem. Pars hominum validi turrez et mentia scandunt. ¶ Quot modis id contingit: Duobus. Primo. quando substantium est nomen collectivum. et tunc contingit interdum constructum apud poetas cum adiectiuo sub discoueniencia generis et numeri. ut Validi pars hominum scilicet ethiopes scandunt turrez et mentia troie. Est autem constructio collectivum nominis. quod ipsum latine constructum potest singulare. cum verba appposito plurali vel adiectiuo plurali. ut ps scholasticorum student et pars ludunt. huiusmodi autem constructiones sustinent. quia licet nomen collectivum sit numero singulare. factum tamen est plurale. Secundo in poematibus quando distributum singulare constructum cum verbo appposito vel adiectiuo plurali. quod sustinet propter privilegia nominum distributiuorum. que sunt hec quod ipsa singularia possunt supponi verbis pluralibus. ut uterque fecimus hoc. uterque quod hoc fecistis. quod tamen non licet in soluta oratione sed in poemate tamen. tunc enim dicendum est uterque nostrum fecit hoc. et uterque vestrum hoc fecit. Et ipsa singularia recipiunt adiectiva pluralia ut utraque formose. hec autem privilegia sibi concedunt. quia quibus sunt numero singularia. re tamen facta per distributionem sunt pluralia. utraque autem distributione fecit duo. Unde.

Sunt adiectivi plures in distribuente.

Hinc etiam verbum reperis plurale locatum.

Utraque formose me iudice sunt venerande.

Sed non est nobis constructio congrua talis.

Anis est equivoce. Est oratio latina: Est male latina. siue non latina.

Quare: quia adiectum equivoce discouenit cum substantiuo canis neutri

generis in gñe. Canis em̄ hic ē neutri gñis. qz est nomē materialit po
siti. Sūt aut omnes dcōnes qualescūqz etiam siue grece siue latine ma
terialit posite. nomia neutri gñis substātiua iteclinabilia qre reqrūt ad
iectiuū neutri gñis z nō masculi vel fēi. dicendū est igit canis ē equiuo
cum. Qñ ponit dictio aliq materialit. Qñ feat seipsam in voce vel in
scripto. Unde Alexander. Fiet de voce sermo qñqz per ipam Materia
lit hanc tibi dices esse tenēdam. Calus p voces cōfundens materiales.
Item ē appell. qualis vox omnis materialis. Et substans neutru nō
iteclinabile nomē. Similit omnia nomia lraz siue grecay siue latina
rū sunt gñis neutri. vt vnū. a. b. c. vnū iora vnū alpha Et iteodicit gre
ci omega id est O magnū. Sed q dī cōmunit. lra vel syllaba sit tibi fe
minea. cōtingit ex eo. q frequent cōstruit cum adiectiuo fēi gñis qd p
mittit fieri rōne hui⁹ nomis lra vel syllaba intellecti. vt Apud dona
tum. accūs in. vñ correptam intelligit em̄ syllam. Item i semp longa
est. v semp longa est. o indifferent lōga vel correpta est. intellige lra sub
stantiuū fēi gñis cum q adiectiū puerit

Olant melli nūc mea fata semis. Est orō latina? Est impedi
mentū quidem. Quare. qz hic impedit pueniētia adiectiuū possesi
ui sez mea cū substātiuo sez melli semis qd possessiuū qz pstruit cū sub
stātiuo rei possesse sez fata secum reqrit habere pueniētiā. qz illi⁹ ē ad
iectiuū z non gñi qui sibi adiūgit. ¶ Potest gñis nomis substātiū lati
ne adiūgi possessiuo cōstructo cum substātiuo rei possesse in similib⁹ ac
cidentib⁹. ita vt secum nō pueniat. Potest reuera. teste Alexandro. In
uenies iunctū possessiuo grām. Ut mea defuncte da mollit ossa cuba
re. Sunt em̄ talis modi orōnes latine z sine vicio. z nobis vsurpante.
neqz licet pro possessiuo ponere grām primitiuū. nō em̄ recte dī. O Ju
piter da ossa mei defuncte cubare mollit. sed mea defuncte. Item Quā ip
si⁹ aiā ptransibit. z non tu ipsi⁹. Sic dicim⁹. mea soli⁹ causa vel culo
pa est. Ad solius studiosi liber opa percolit. Item tulit puer de lates
re meo dormientis ancille. Item Exaudi vocem meam clamantis ad
de iugiter.

Um gustasz architriclin⁹ aquam vinum factum. Est hec lati
na? Est vie latina. Quare. qz adiectiū picipiale cōstructum in ē
duo substātiua diuersorū generum debet cōformari cum pcedenti. quia
hoc ē sūm eius z non cum cōsequenti. quādo autem cum pcedenti ē recte
latina. vt Verbum caro sem̄ est z nō fēi. Sed auctoritati sacre scriptu
re permittit pp̄t idēitatem illoz substātiū. vt orō fiat bene latina.
Sed hoc genere orōnis vti non debem⁹. Un⁹. Sic adiectiuū reperi
m⁹ sepe locatū. Est coluber facit⁹ vel fēi multica virga. Ponere supina

Duo nō debes sine cā. Que sunt hec picipia q̄ sic p̄struuntur: Sunt oīa adiectiua picipialia similiū casuū copulatiua. Nec enī poni p̄nt inter substantiua diuersoz genēz. vt sunt Credit⁹. habit⁹. estimatus. dict⁹. vocat⁹. factus. futur⁹. et filia. vt sbum ē factū vel scā caro. hō est futur⁹. vl' futur⁹ cadauer. Mancipiū illud ē dictū vel dict⁹ petri⁹. Joānes ē habitus vel habita legitima proles. Et hec picipia nedū copulare possunt substantiua etiam p̄nt copulare nomē adiectiuū appositum. vt petrus ē futur⁹ probus Petrus ē sperand⁹ senex

De Impedimētis suppositi et sui apposit

Urba ruūt Est orō latina: Est impedimētalis quidem. q̄re: qz suppositū turba singulare s̄m vocē discōuenit cū appposito plurali ruunt in nūero pmissiue. Quare pmissiue: qz ē fecato plurale. Quare: qz est nomē collectiuū q̄ stat p̄ suppositis plurib⁹. unde latina esse p̄mittit per antithesim p̄ numero ponēdo numer⁹. Ut in eplā pauli. Sedis popul⁹ māducare et bibere et surrexerūt ludere.

Alīū erogat pauperib⁹ Est hec latina: Est pmissiue q̄dē Quare qz sbum psonale nō supponit sibi nisi ntūm nomis substantiui. par quoqz nō est s̄m sed p̄mittit substantiuatum hic supponi. vt par. i. pua pars erogat pauperib⁹. P̄nt adiectiua substantiuari: P̄nt. Quo: In neutro ḡne. vt albū curnt. i. alba res curnt. Et sic p̄nt construi sine substantiuo tamā p̄ app̄positi q̄ suppositi. Posita qz substantiue tripl'r resoluitur. Primo p̄ hoc nomē res vt mea seruo. i. res meas suo. Tua disp̄gis. i. tuas res disp̄gis. Dicta placent. i. res dicte placēt. Secdo in nomē p̄peratis. i. in sua abstracta. vt descēdam⁹ in planum. i. planiciē. Virgili⁹ Et seruārissim⁹ equi. i. equitatis. Tercio in hoc cōmune superi⁹ scz pars. vt multū vini. i. multa ps vini. Un⁹. Cum substantiue tibi quoduis mobile stabit. In neutro ḡne sic tripl'r variabis. Planū planicies. albū res alba vocat. Multū ps multa sic tripl'r variant. Substantiuant ne in alio ḡne: Substantiuant. In quo: In scio. vt Unam petij a dño hāc requirā. i. vnā rem. Et aridā fundauerunt man⁹ eius. i. aridā rem que ē terra. Pronomia qz possessiua substantiuant in omni ḡne differēter tñ. qz qñ in neutro ḡne fecāt rem possessam vel possessonem. qñ in masculino et scio fecāt necārios et amicos. vt Diligēdi sunt mihi mag⁹ mei qz mea. i. diligēdi sunt mihi mag⁹ amici mei qz bō mea

Estimonia tua dñe mea lex est. Est hec latina: Est impedimētalis licet quidem. Quare: qz suppositum testimonia plurale discōuenit pmissiue cum appposito singulari in numero. scz sbum substantiuo est Quare permittit: quia quādo sbum substantiuū construit inter duos nominatiuos. quoz vnus ē singularis et alter pluralis. potest cōueni

re vtrilibet. hoc est precedenti vel sequenti. quod fit propter facilem transpositionem. per quam fit convenientia debita. ut Sermones summi patris est meditatio iusti. que sic transponitur. meditatio iusti est sermones summi patris. Uti⁹. Cum diversorum verbum rectis numerorum Interponatur vtrilibet equiparatur.

Sermones summi patris est. meditatio iusti. ¶ Quot modis construitur substantiuū inter rectos diversorum numerorum? Sex. ¶ Primo quando vnus rectorum est pluralis secundum vocem. et singularis secundum intellectum. ut athene fuit docta ciuitas. Londonie est diues oppidum.

¶ Secundo quando vnus rectorum est pluralis secundum fecit et singularis secundum vocem. ut vna turba sunt multi homines. ¶ Tercio quando vnus accipit realiter pro re et alter figuratiue pro signo. ut septem lampades ante thronum dei est gratia sancti spiritus septuplex. ¶ Quarto quando est ponitur pro significat. ut pisces quos apostoli cepit est captio fidelium id est significat captiones fidelium. Lampades virginum est fides nostra id est fecit fidem nostram. Nuptie est vnum conubium. Arma est fides nostra.

¶ Quinto. ratione participatiōis vni⁹ in pluribus. ut vni⁹ homo sunt plures. vel plures homines est vnus homo participatiōe speciei. ¶ Sexto ad exprimendam vnitatem in materia aliqua. ut vestes quas geritis sordida lana fuit Sordida enim lana vestes sunt.

Sermonem quem audistis non est meus. sed eius qui misit me patris Est oratio latina: Est unpe dimetaliter vel difficulter latia. Quare: quia substantiuū sermonem casus acci discouenit cum sermone personali est et cum adiectiuo verus in casu. quod est contra latinam adiectiuū et sui substantiuū. suppositi et sui apppositi. Et credit bene latina propter elongationem substantiuū et suppositi ab adiectiuo et appposito per immediatam cōuenientiam antecedentis cum suo relatiuo cui antecedens immediate preponit. Et sic oratio semper (ut iacet) pposito immediate antecedente relatiuo est viciosa. ut apud Virgilium. Urtem quam statuo vestra est. subducite naues. vbi poeta sua auctoritate vsus est potius quam recta latinitate. Recte igitur hac cōstructione non vitimur. permittim⁹ tamen propter auctoritatem sacre scripture et poetarum. Et potest facillime tamē fieri latina per mutationem ei⁹. ita ut antecedens siue mediante siue immediate postponitur relatiuo que oratio tunc non solum latina fit sed etiam ornata magis et est in vsu oratorum. ut quam vitem statuo. vel Quam statuo vitem via est. Et tunc cōuenientissime intelligitur hec pronomina hic. is. et ille. ut Quā statuo vitem hec ea vel illa via est. Item Quē audistis sermonem est verus est. Itē sic latine dicim⁹ Quas ad me dedisti lras. he mihi iocundissime fuerunt. sed minus latine dicimus has

quas ad me dedisti lras mihi iocundissime fuerunt. Sic hec latina est.
Sub qua nūc recubas arborē fga fuit Sz hec min⁹ est latina. Arborē
sub qua nūc recubas fuit fga. Silr latina ē. Arbor sub q̄ recubas ea fga
fuit. silr Sub q̄ arborē nūc recubas fuit fga. Silr. Ea arbor fuit fga
sub q̄ nūc recubas. Silr latina illa therētū. Populo vt placerēt q̄s
fecisset fabulas. Sz min⁹ latina ē fabulas q̄s fecisset vt pplō placerēt.
Un⁹. Sepe relatio cōformari reperit. Precedēs illi dum phidet im
mediate. Sermonem quem vos audistis verus habetur.
Usū cōmuni tamen hoc non debet haberi.

De Impedimētis relatiui z sui antio.

Umite gladiū spūs. qđ est fbu dei. Est orō latina: Est impedimē
talit̄ quidē. Quare: qz relatiū qđ neutri gñis pstructū int̄ duo
substātina ad idē p̄tinetia aliq̄ mō. primū scz gladiū masculī ge. z alte
rū scz fbu neutri ge. discōuenit pmissiue cū precedēti in gñe. cū quo de
beret cōuenire. qz illud est suū ans sed p̄t̄ idētitatē substātinoz pmit
tit̄ puenire cū sequēti. Nū relatiū genēz casus varioz Int̄ se claudūt
qui rem spectāt ad eandē. Per gen⁹ hoc poterit vtrilibet equiparari.
Est pia stirps yesse. quē chāstū credim⁹ esse. Sz hic notari dignū
est qđ ē duplex relatiū scz substātie z accidentis. Substātie vt qui qđ
Accidentis. vt qualis. talis. tant⁹ quātus De qđ sunt hē regule

Prima regula est

Relatiū substātie in medio positū poti⁹ cōuenire vult cum p̄cedēti
qz sequēti loquēdo grāmatice. vt semen. qđ est de⁹ latine d̄r. Posset etiā
dici semen qui ē de⁹ vel chāst⁹. sed pmissiue vel difficulter latine d̄r

Secunda regula est.

Relatiū accidentis positū in medio substātinoz diuersoz genēz pue
nit cū sequēti in gñe z nō p̄cedēti latine loquēdo vt talis ē seru⁹. quas
le ē mancipiū. Itē Nullū deo tale sacrificiū qualis ē zel⁹ aīaz Est si cō
trariū inueniam⁹. imitari nō debem⁹. vt apud Horatiū. Tūc sunt mā
me tales. quales sunt vbera vacce. vbi nos dicim⁹ q̄lia sunt vbera vacce

Alia qz regula specialis est

Quāqz relatiū ponit̄ inter duos casus. qz sequēs est nomē p̄p̄riū
vel homis vel alteri⁹ rei. tūc debet cōuenire cū sequēti. Si p̄p̄riū nō
fuerit. vtrilibet se conformare poterit. Exemplū Salustij. Est loc⁹ in
roma qđ capitolij appellat̄. Sedebat herodes p̄ tribunali i loco quod
pretoriū appellat̄. Itē Tulli⁹. Sapiētē studiū. que phia d̄r. Itē. Ex
illis sempiternis ignib⁹. que vos licera nūcupatis. Et id cōmuni sit.
vbi ista fba vocatiua ponuntur. Nuncupoz appellor circa relatiua. qz
tūc volūt cōformari cum sequēti Cōformat se etiā relatiū in alijs ac

et tentib⁹ cum sequenti: Cōformat. In q̄b⁹: Aliqñ in numero 2 in casu.
aliqñ in gñe 2 casu simul. In gñe. vt pia stirps yesse ē quem credimus
esse christū. Ex sumie quā proximā op̄to aquam esse supradixim⁹. In
numero vt vniuersas familias fames extingit. q̄ pars maxima ē. In ge
nere 2 numero simul. vt Supplicatiōes qui maxim⁹ bonoz victorib⁹
datur in toga meruit. Nec patrem posuere suis. que maxima turba est
In casu. vt Scipio cui affricano nomen erat carthaginem subuertit.
Urbem quam statuo vestra est 2c.

Pecies ē quod p̄dicat de plurib⁹. Est hec latina: Est impedimē
talit⁹ quidem. Quare: qz relatiuū discōuenit in gñe cum antez
spēs exp̄resso pmissiue. Quō permissiue: Subintelligit enim añs vni
uersale superi⁹ ad li spēs cum quo qz relatiū qd cōuenit pmittit latina
licet teneat cōuenire cum ante exp̄sso. Ut in psalterio. Dom⁹ iacob spe
rauit in dño adiutor eoz et p̄tector eoz est. Dom⁹ em̄ hic familiam ia
cob fecit que ē plures homines. Un⁹ Ad partē vocis de iure relatio fiet
Extra sepe tamen querat ad quod referatur.

Rex est carnoti patrie que preualet omni. Quot modis sit hec rela
tio ad intellectu añs. Duob⁹. Quib⁹: Unomō ad intellectu superius
in exp̄sso ante. vt Stydes monasterij. que ē cathedralis ciuitas. Alio
mō ad rem fecit. vt qñ añs exp̄ssum ē nomē collectiui. Et tūc relati
uū 2 añs exp̄ssum p̄nt esse diuersoz numeroz et genēz. Vt Dom⁹ isrl
speraui in dño. adiutor eoz et p̄tector eoz est. ibi em̄ dom⁹ collectiui
est. fecit em̄ familiam vel gen⁹ totum. Un⁹ Non des ad vocem quā
qz relata. sed ad rem. Nominis ē bona gens deus ē p̄tector eozum scz
hominū de familia israel.

Endax es. 2 veracem te simulas. qd absit mihi p̄cul. Est hec lati
na: Est pmissiue quidem. Quare: qz pmittit relatiū quod vel id
gñis neutri referri ad nomē adiectiui vel sbum cum q̄ discōuenit ea ra
tione. q̄ hoc relatiuū apte referri p̄t ad subaudiū infinitiui in neutro
gñe. Et sic loqui possum⁹ latine. Ut apud Tullium. Qui frute predi
tus ē. qd diuitiaz p̄prium ē. hic suis reb⁹ contentus ē et id diuitum esse
solet. 2 id scz suis reb⁹ contentū esse 2c. Un⁹ Ad sbum sepe vel adiecti
ua relatum. Inuenies fugis aur piger es. mihi quod procul absit. Itē
diabol⁹ mendax ē et pater ei⁹ scz mendaciū

Rbs hierusalē beata est. qd interpretat pacis visio Est hec latina:

Est impedimētalit⁹ quidem. Quare: qz relatiū qd neutri gñis nō
refert ad añs fci gñis p significato 2 psonalit⁹ sed p voce 2 materialit⁹
q̄uis añs fct significatiue p re ipsa. Sensus em̄ est hierusalem ē bea
ta vrbis. quod nomē h̄rlm interpretat visio pacis. Un⁹. Pro sola voce

supponit sepe relatum. Quāvis præcedens supponit significandū. Dat
deus aureolam quod nomē habetur ab auro. Ecōtra sex numero quos
q; relatiū stat significatiue z personaliter pro re ficata z antecedēs ma
terialiter pro sola voce. vt Iesus interpretatur saluator. qz mund⁹ per eū
saluat⁹ ē. Un⁹. Estq; relatiuis pcedēs materiale. Nomen eq̄rea ē sic
nobis placet illa viderē: His autem cōstructionib⁹ latine vti possim⁹

Dixit autē deus hominem de limo terro masculinum z feminam cre
auit eos. Est oratio latina: Est impedimētaliē. Quare: qz hic
relatiū eos plurale discōuenit cum antecedēte scz hominem singulas
ri pmissiue eo qz sumitur collectiue. vnde permittitur plures huiōi cō
structiones. in quib⁹ antecedens z relatiū sunt diuersorū numerorum.
Quādo em̄ antecedens ē nomen collectiū tunc ad ipsū fit relatio in
plurali per relatiū plurale. Ut dicitur in Genesi. Masculinum z feminam
creauit eos z nō cum. quia si dixisset eum. intelligeret qz creasset homi
nem hermophroditū igitur nō dixit eum ne prim⁹ homo crederet fuisse
hermophrodit⁹. Un⁹. Et numex mutat hominem diuina potestas.
Plasmā. eosq; marem factor creat z mulierem.

Natūis tuis hīrlm. hīrlm q̄ edificat vt ciuitas. Est hec latina:
Est pmissiue latina auctoritate sacre scripture. Quare: qz qn̄ rela
tio fit ad vtiū casum. tūc s̄bum relatiui debet esse secūde psonē z nō ter
cie (qui scribis) aduerte dicēdum ē et nō qui scribit Ea em̄ est sacre scri
pture maiestas. vt grāmatice legib⁹ nō sit subiecta. q̄ per diuinā reuelas
tionē z spūsm̄ manifestata ē et p scōs p̄es nobis admistrata qui spi
ritu scō pleni nō ad grāmaticas leges respererūt s̄ reuelatā veritatem
simplr expresserūt. Nos igit huiōi cōstructionib⁹ vti nō debem⁹. s̄ eas
propt auctoritatē sacre scripture permittere. Ut in psalterio. Benedi
cite aque omnes que super celos sunt domino. Un⁹.

Et personalem permutat proprietatem.
Ut domino benedic aqua que celos super extat
Sed non est nobis imitanda relatio talis.

Cripta sunt hec ad correptionē nrām in q̄s fines seculorū deuē
rūt Est hec latina: Est impedimētaliē. Quare: qz relatiū relatum
ad p̄nomē possessiui nrām secū in gñe discōuenit. Et pmittit p̄p̄ pri
mitiū intellectū scz nos ad quod cōgrua fit relatio. Un⁹.

Sepe relatiū pro patre refertur ad ipsum

Ut mea scripta legis qui sum summotus ad hīstrum

¶ Quorū modis fit relatio ad possessiui: Duob⁹. quib⁹. Uno mō qn̄
refert ad possessiui z ad substantiui. vt legis mea scripta. q̄ ego scripsi
Alio mō refert ad possessiui z nō ad s̄b̄m. vt legis mea scripta q̄ sum

summor⁹ ad histrū. Prima cōstructio ē simplr latina. Itē Observasti
oēs semitas meas. qui q̄si putredo cōsumend⁹ sum Debem⁹ autem hac
vti relatiōe. neq̄ em̄ licet nobis gtōs prīmitiuū: um ponere possessiuū.
Quare non ē mutādum possessiuū in prīmitiuū. sed vtēdum nobis est
possessiuū. Non em̄ dicim⁹ tu legis mei scripta qui sum summor⁹ ad
histrum. Isto q̄z modo interdū fit relatiō ad hos quinq̄z abltōs. mea.
tua. sua. nostra z vĩa. vt mea interest. qui sequar. Tua inereest gratari.
qui acceperis beneficium donātis.

Abitatib⁹ in regiōe vmbre morbis lux orta ē eis. Est hec latina:

Est difficulter quidem. Quare: q̄z relatiū z suū añs volūt p̄strui
cum duob⁹ verbis diuersis. aut cum vno s̄bō bis sumpto Exemplū pri
mi. vt video sortem quem diligo. Exemplum secūdi. Ego sum qui sum
Uñ⁹. Precetens et qui binis verbis volo iungi
Diuersis. verbum vel tetur eis geminatum ¶ Quare admittūtur tūc
he cōstructiones vbi añs ponit absolute sine s̄bō: vt relatiuū habeat lo
cum in oratione. vt habeat ad quod certe referatur. Uñ⁹.

Ponis ob id solum precetens sepe q̄ inde.

Certa relatio fit tua virga tuus baculusq̄

Ipsa mihi vere prebent solacia vite.

I sustulisti illū dicito mihi Est hec latina: Est difficulter q̄dē. q̄
re: q̄z hic p̄struit relatiū sine añte q̄d est p̄tra ei⁹ naturam Sz ad
mittit p̄p̄ bonitate intelligētis añs. q̄d tacet p̄p̄ passionē loquētis.
qui vel affectus nimia indignatione tacet personam antecedentis. vt
Iuno dixit. de pellice. est ipsa petēda mihi. vel amore nimio. vt brā ma
ria magdalena vehemēter dñm sepulcrū diligēs. dixit Si sustulisti illū
dicito mihi. Uñ⁹. Inuenies positum sine precedente relatum

Ipsa petenda mihi iuno de pellice dixit

Flens magdalena. querens si sustulit illum.

Et his cōstructionib⁹ vti nobis p̄missum ē: Dum p̄noia relatiua reci
proca sius sui sibi se a se sine añti nō p̄struam⁹ nequaq̄z em̄ sine añti cō
strui p̄nt. Nulli em̄ licet q̄renti cui rem meā dedisti respōdere. dedi sibi
vel col lege suo nō em̄ valet rñ⁹. Sz rñendū est. dedi illi vel college illi⁹

Dam poluit qui abluit. Est hec latina: Est fere latina. Quare:
quia licet relatiuū z antecedēs non discōueniant in accidentibus
tamē improprie p̄struūtur. quia si pp̄rie. esset oratio falsa. non em̄ ille
adam (qui polluit) item numero abluit. z id fecit relatiuū qui si prope
accipiat facit em̄ proprie relationem personalem. vbi relatiuū refert
suū antecedens pro eadem re in numero. vt sortes currit qui mouet rē
fert igitur in dicta cōstructione antecedēs suū pro eadem re in specie tñ.

et facit relationem simplicem. et fit propositio vera. q̄ alias esset falsa. vii^o
Ocurratq; tibi quandoq; relatio simplex.

Femina que clausit portam vite referauit.

Est autem relatio simplex quādo relatiuū et suū añs non supponūt p
eandem rem numero s; in specie vt femia clausit portam vite q̄ referauit
eam. Et sunt huiōi relatiōes frequentes et in vsu nro. vt Petr^o laborat
eo morbo. quo tu. vbi ē simplex relatio. Non p̄ idē morb^o esse quo pe
trus laborat et tu. Sicut iōānes comedit eum cibum. quē pet^o. Ego
bibi tale vinum qd̄ tu bibisti. i. iōānes comedit talem cibum qualem et
pet^o Ego bibi tale vinum quale pet^o Quare p̄ relatiuū qui fit impro
prie relatio simplex. Quia ē relatiuū substantie idētitatis nō reciproci
Et omne tale refert suū añs p̄ eandem re in numero. Per qd̄ igit̄ relatiū
prope fit relatio simplex. Per omne relatiuū accidentis. Quare: quia
hoc refert suū añs p̄ eandem re in specie. vt sortes ē alb^o et talis ē plato
Non em̄ eandem albedō numero que ē in sorte et platone.

Terq; eorū bibit vinum. qd̄ nocet capiti. Est hec latina: Est fere
latina. Quare: q; licet relatiuū et suū añs pueniūt in debitis acci
dentib^o. tamē est impropra relatio. Quare: q; relatiuū substantie idēti
tis qd̄ cum suo añte accipit cōfute et indētinate p̄ vino. qd̄ tamen re
ferte debet suū añs p̄ aliquo supposito dētmiato. vt sortes currit. qui
mouet. hic em̄ añs vinum et relatiuū qd̄ non stant p̄ aliquo dētmiat
to vino. q; tale ab vtriusq; bibi est impossibile. nec vtriusq; caput offē
dit. Un̄. Indefinite p̄cedens siue relatum

Sepe locas nullam designans inde locatum

Cuncta timent hominem quia p̄sistit ille creatis.

Et hac relatiōe vti possum^o. et crebro numero in quotidiano versatur
sermone. vt omnis homo est animal. quod viuit. Et omnis homo eos
medit panem. qui vendit vbiq;.

De ē op^o cathonis. quem hoc saxum tegit. Est hec latina: Est fe
relatina. Quare: q; licet relatiuū et suū añs hic pueniāt in debi
tis accidentib^o non tamē eandem rem fecit. et sic ē impropra relatio. Quo
id modo: Hoc reuera. añs cathonis fecit catonem viuū. et relatiuū quē
significat cum mortuū. modo non ē vna res viuā et res mortuā. Et idē
nomē fecit equinoce rem viuā et mortuā. Ut apud Tullium. Las
etus ē flumine Romul^o. qui hanc urbem condidit. vbi Romulus sup
ponit p̄ simulachro romuli et relatiuū supponit pro re significata p̄ si
mulachrum. Un̄. Sepe relatiuū permutat sign. ficatum

Sunt domini (que nos fecere) manus crucifixe;

Ibi em̄ manus antecēdēs significat manus domini carnales et relatiuū

que fecit man⁹ diuine potētie. Et fit ista relatio piter qñ añs equiuoca
tur. vt p simulachro z refigurata. aut p reuiua z mortua. aut p re pi
cta z vera vel huiōi. z hac relatiōe vti possum⁹ vt placet.

¶ De Impedimētis demonstratiui z sui rei demōstrate.

Ex volucrū canit. Est hec latina: Est impedimētali⁹ quidē. Quare
re: qz demonstratiui discōueniūt in nūero z casu pmissiue. Quo id
mō: Hoc qz demōstratiui hic pstruit hic ptiue z sic p discōuenire secū
in nūero z casu vt pñs dñm est. Un⁹. Cū ptiuis pnoia trina locabis.
Dec volucrū canit. ista tacēs manet z tacet illa

Uo libro hic melior est. Est hec latina: Est reuera impedimētali⁹

Quare: qz pmissiue demōstratiui hic discōuenit cū demōstrato
suo scz libro. p pñs pueniētiam demōstratiui pcedētis scz tuo cū abltō libro
Et nō solū hec cōstructio pmissiue latina ē vez etiā z ornata est qñ em
substātiui sequēs cōuenit cū demōstratiuo imēdiate pcedenti licet ipsum
discōuenire. z ornate quidem cū sequēti. vt meo seruo iste ē fidelior. Et
he sunt cōstructiones que frequētissime vsu veniūt.

Echerba crescit in orto tuo. Est hec latina: Est impedimētali⁹
quidem. Quare: qz pnomē demōstratiui hec pmissiue non item
fecit qd demōstrat (qñs cōueniat cū suo demōstrato in debitis acciden
tib⁹) demōstrat em herba in manu. z fecit crescentē in orto. Et sic im
prope facit demōstrationē ipsōnalē. Un⁹. Impsonal⁹ fit demōstratio sepe
Sal monstās dicit te misit aquis helizeus. Exorcista em aduirsō cir
ca baptisteriū impsonalē demōstrationē faciens. sic dr. demōstās h sal
et fecās aliud sal qd helizeus misit aquis. Silt plures circa baptisteri
um facit demōstrationēs impsonales dicēs. Qui sup te pedib⁹ ambula
uit. i. sup talē aquā. Et est qdā abusio pnoim. q p ipsa fit demōstratio
impsonal⁹. Talis at fiet p nomia demōstratiua cuiusmodi sunt talis tan
e⁹ z silia. vt talē domū z tām habeo. tot florenos pdidi. ibi em aliud
demōstrat z aliud fecit. Et sic fit ppe impsonalis demōstratio. Et per
pronomia imprope z paduerbia. vt hodie nat⁹ est christ⁹. hodie maria
assumpta ē in celū. non em id factū est hoc die. qualis est hodierna. Et
hec de Impedimētis latinitatis breuiter dicta sufficiāt.

¶ Sequūtur Regule cōstructionū.

¶ Regule correcte Emēdateqz Cōstructionū feliciter incipiūt.

Onstructio ē pñi orōnis vniō latina cōgruā pfectaqz senten
tiā fecās. Nō em bene latina pñ esse cōstructio si nō sensus fue
rit ei⁹ aptus z cōgruus. qñ ne dū agēdum est vt pba siue pres
orōnis i accidentib⁹ cōueniāt. sed etiā vt debita seruat⁹ cōsignificatiōnū

proportio atq; etiam debita vborz reb⁹ (te qb⁹ loquimur) accommodatio
fit igit q orō (q̄ vocalatina sit) scatioe min⁹ sic latina. vt hō hūmibilis
cādidus syllogisin⁹ alba pporcio. Sz hec qz cōstructionis definitio nō
omni tamē pstructioni cōuenit. sed tū pfecte. quantū ad oēs p̄riculas.
Imperfecte tū puenit quantū ad primā. ¶ Est p̄terea duplex cōstructio
scz pfecta z imperfecta. Perfecta est q̄ pfectū sensum generat in aīo audito
ris vt fit in cathegoricis orōnib⁹. vt hō currit. Et in hypotheticis. vt
si hō currit mouet. Imperfecta est. q̄ imperfectum sensum generat i aīo au
ditoris. vt hō alb⁹. Si perfect⁹ erit sensus: oportet vt addat appo
situm vbum. vt homo alb⁹ videtur. q̄ diu em anim⁹ audiētis suspēsus
manet: non est sensus pfect⁹. cum autem ille cōplete z pfecte terminat⁹
vt ne ultra suspendit. pfect⁹ sensus est. vt si dicat hō alb⁹ currit. sensus
est pfect⁹ z cōstructio pfecta. Sed si dicat. hō alb⁹ legit. nō est sensus p
fect⁹ suspendit em anim⁹ audiētis. dubius em est qd legat. qz lego vbi
transitiuū est. qd vero cum nō supposito nō facit pfectū sensum nisi ad
dat accūs. vt hō alb⁹ legit grāmaticam. Tū inter simplices cōstructio
nes non cōpositas sola cōstructio suppositi z appositi est pfecta. que et
simbasima vocat⁹. hec autem cōstat ex ntō vel vtō z vbo p̄sonali finiti
modi absoluto id est pfecto. vel ex vbo p̄sonali finiti modi transitiuo cū
obliquo suo appposito. vt m̄gr legit rhetoricam tullij In qua ntūs ē sup
positum. vbum medium qd regēs dī. z accūs appositum quem gram
maticoz vulg⁹ a pte post regi in gymnasijs de clamat. z ntum regi a p
te ante. qui loquēdi mod⁹ apud nullos tñ solīdos autores inueni⁹ est
et quo pacto latin⁹ sit. nō capio. Sane qz nec latine minus dī casus il
le supponit. ille apponit. vel casus ille regit a pte suppositi. ille a pte ap
positi. vel casus ille regit a pte anteriori ille a pte posteriori. Nec Ale
xander qz eo dicēdi genere vsus est a pte ante Sz bene z recte locut⁹ est
Ex vi p̄sonē rectum regit inīcīalem. Rectum qui sequit⁹ verbi natura
gubernat. Proptēa interrogāti te a qua pte pstructionis aliqua ps con
struit⁹ vel casus regit. latine satis z apte respondes a pte suppositi. vel a
parte appositi. Cōtraq; nec min⁹ inepte. z male latine a pte ante vel a
parte post. Ante em z post p̄ponēs nullam hñt pstructionē apud lati
nos aliquos z probatos autores cum ablatiuo parte vel p̄positiōe a. vt
liquēte vides. His duab⁹ cōstructionis partibus nō cognitio. nihil re
cte latineq; construi potest.

De quesitiuis constructionum.

Riplicia sunt q̄sitiua pstructionis. scz substātie quāritatis z q̄lita
tis. scz que. quāta z q̄lis. Que pfecto q̄rit de substātia pstructionis
uis. Utz sit trāsitiua vel intrāsitiua. Quāta q̄rit an p̄fca sit vel imp̄fca

Qualis an sit latina vel figurate latina an impedimentaliter latina ve
vir latina. vel male latina. Quare aliqua constructio dicitur latina: Quia si
ne aliquo vicio presertim orationis viuatur. Quare figurate latina: quia pres
sertim non solum latine sed etiam orate viuatur. Quare impedimentaliter: quia
quodam speciali latinitate alicuius partis impeditur per latinitas constructionum
Quare vir latina: quia cum difficultate latina permittitur. Quare male latina:
quia non est sine vicio grammatico. ut est barbarismus vel solecismus.

¶ Quotplex est viciū grammaticū: Duplex. tolerabile et intolerabile.
Intolerabile est quod nec vsu nec auctoritate aut ratione est admissum. Tole
rabile quod. quod vel vsu vel auctoritate vel ratione est admissum. Et id facit con
structionem impedimentaliter latinā siue vir autem difficulter latinā. Intole
rabile autem facit constructionem male vel minime latinā.

De diuisione Constructionis

Constructio alia est transitiva ut liber regilij. Alia intransitiva. ut
homo albus. Transitiva est illa cuius constructibilia faciunt diuersa. ut lego librum vel vi
dent diuersa facere. ut bonitas dei. Unum Alexander

In geminas partes constructio scinditur illi

Transitio dicitur intransitioque subesse

Cum partes (per quas constat constructio plena)

Signant diuersa constructio transeat illa.

Iudicium sit item tanquam diuersa norando

¶ Diuiditur autem in transitivā simplicem et transitivā retransitivā. Transitiva
simplex est illa in qua constructibilia faciunt diuersa vel tanquam diuersa simplici
ter siue retransitive actus. ut misereor sortis etc. Retransitiva est illa in qua con
structibilia faciunt diuersa vel tanquam diuersa cum retransitione actus. ut diligo
te quia diligas me. Et hec est composita ex duabus simplicibus continuatis
coniunctione continuatiua scilicet ut quia vel quatenus Unum

Hanc in membra duo distinguere conuenit: eius

Sunt species simplex que transit. queque retransit

¶ Simplex diuiditur in transitivā simplicem actuum et personarum Actuum
est. quando per alterius constructibilium importat actus vel passio. ut colo deum.
diligor a petro. Personarum est. quando per neutrum constructibilium impor
tat actus vel passio. ut cappa sortis. hic est transitio personarum et non actuum.
Unum. Actus transitio personarumque notent. Quoniam non transit actus. nec passio
cuius. Inferuntur nunquam transit constructio plena.

¶ Intransitiva est illa. cuius constructibilia significant item. ut homo al
bus vel tanquam item. ut Homo est asinus Capra est iuuenus. Et est duplex
scilicet Intransitiva simplex et reciproca unde reciproca est illa. in qua
constructibilia significant item cum reciprocatione actus vel passionis

ut ego diligo me Tu diligis te Ille diligit se. Simplex ē illa. in qua cōstructibilia faciūt idem vel tanq̃ idem simplr sine reciprocatōe act⁹. ut hō diues. hō est aīal. hō est asin⁹ Simplex diuidit in actū z psonaz. Personaz est vbi p neutru cōstructibiliū importat act⁹ vel passio ut aīal hō. pater me⁹. Actū est vbi p alterz cōstructibiliū importat actus vel passio intrāsitue. ut hō currit. te⁹ diligit. Un⁹ Est intrāsitio tibi per p̃dicta notāda. Per binas spēs hāc distingues. qz simplex. Hāc intrāsitio pariterqz reciproca sciūdūt Ecce p exēpla tibi res ē notificāda Dic socium superat vel marcū tullī⁹ orat. Exorat marcū cicero q diligit ipm. Tullī⁹ est marcus. hos ē leo. capra iuuēcus. Se regit hic ego me. tu te. nos diligim⁹ nos. Isti se sociant. vos autem diligitis vos. filius alphi iacobiqz maria quiescunt.

¶ Sequūtur Diuersarum constructionū Exempla

¶ Est constructio intransitiua personarum simplex.

Homo albus	Animal homo	Citharedus musicus
Homo est aīal	Homo ē asinus	Ualde docet us
Legere est agere	Iste sacerdos	Ecce homo

¶ Est constructio intransitiua actū simplex

Homo currit	Studet fortiter	Ego pauper ludo
Omnes currim⁹	Ego cū petro gaude⁹	Legūt. vnusquisqz libz suū.
Vilegūt ut ego	Uado ad patrem	Uolo studere

¶ Est constructio Intransitiua Reciproca

Ego diligo me	Tu diligis te	Ille diligit se
Nos diligit⁹ nos	Vos diligitis vos	Illi diligunt se
Ego z tu diligit⁹ me	Tu z ille diligit⁹ te	Tu z tu diligitis vos.
Ille z ille diligit⁹ se		

¶ Ego z ille diligim⁹ se. Tu z ille diligitis se. Non pnt esse reciproce nam se non potest referri ad psonas que sunt in agendo eque principales. Sed se semp refert ad personam principaliter agētem

¶ Est transitiua personarum

Cappa sortis	Virtus dei	Utilis mihi
Dignus honore	Hec volucrum	Albus faciem
Vir magno animo		

¶ Est constructio trāsitua Actū Simplex

Misereor paupm	Penitet me petri	Tua interest legere
Oblit⁹ lectiōis	Conducit mihi	Est mihi laudi
Utor possessione		

Est constructio transitiva actui Retransitiva
Amo forte. q amet me. amo te. q ames me. amas me q amē te
Amas forte. q amet te. Sortes amat me. q amem se
Sortes amat te. q ames se

De ordinādis ptib⁹ constructiōis regule
A constructiōe aliquam. Quam? Perfectam. Dohāc Virgilij
poete. Nō poete cuiuspiam (vt volūt) sed tritam aliquam & com
munem. Bene (et vt placet) do hanc Maria mater grē. mater miseria
cordie. tu nos ab hoste ptege. in hora mortis suscipe. Distingue. Ma
ria mater grē. Coma. mater mie: Coma. tu nos ab hoste ptege. colon. i
hora mortis suscipe: period⁹: Quot sunt distinctiōes cōmunes: Tres
hee dicte: Coma. Colon. Periodus. Quādo seruatiur: Coma. Quādo
neq; constructio perfecta est. neq; plenus sensus. vt O maria mater gra
tie: mater mie: Colon. qñ perfecta est constructio. sed suspensus ē sensus.
vel non dum plen⁹. vt tu nos ab hoste ptege: Periodus. qñ perfecta est
constructio & plen⁹ sensus. vt in hora mortis suscipe

Da modum punctandi.

Coma: Colon. Periodus: Parenthesis.) Et ē noue oratio
nis interiectio. vt quando principalis oratio diuidit. & inter suppositū
et appositum ei⁹ noua interponit. vt si ita caneret Marie mater gra
tie: mater misericordie (que septra tenes glorie) tu nos ab hoste prote
ge: hic em fieret parenthesis. Seruatur semper periodus: Non semp
sed alie semp in perfecta & absoluta orōne

Da ordinem partium hui⁹ constructiōis. O maria mater grē: ma
ter mie: tu ptege nos ab hoste. tu suscipe nos i hora mortis: Est hic or
do bon⁹: Est. Quare: quia pponēda pponitur. & postponēda postpo
nuntur. Et ordo inchoatur. a vocatiuo scz o maria mater gratie. mater
misericordie. Un⁹. Construe sic casum si sit pponēda vocantem. Inde or
dinat ntūs scz tu. vñ. Mox rectum ponis. In ordinat verbum psona
le scilz protege. vñ. Hinc psonale locabis xbum. Quod pmo statues si
cetera desint. In ordinat accūs scz nos. vñ. Tercius hunc casus & quar
tus sepe sequuntur. Inde ppositio cum suo casuali scz ab hoste. vñ. Debet
vor ppositiua. quarto preiungi vel sexto quem regit ipsa. In iterum x
bum psonale scz suscipe. post quod ppo cum suo casuali scz in hora. Et i
te grūs scz mortis. vñ. Subde scdm Casum rectori:

Paret igit ordo naturalis partū orōnis in constructiōe ordināda
rum. scz q pmo ordinabit vtūs casus si fuerit in orōne. In ntūs suppo
siti. Et inde xbum psonale finiti modi. Post quod ordinabit datiu⁹ &
tum accūs. immediate aduerbium si fuerit Post drūm & accūs siue ab

latiniū. obliquus ab ipso rectus et tum ppositio cum suo casuali.

Et pterea Interdum inciēda est constructio ab ablatiuis. vel nominatiuis apud pscos absolutis in designatiōe consequētie. vt apud Alexandrum. Aut ablatiui pceunt rectore soluti. Aut postponūtur sz vir interferis illos. Ut magistro legente scholastici sui proficiunt. Et item Audita vt preconia sint pulsa tandem lubrica id est auditis preconijs. Exemplum vbi precōstruūtur necessario cum ad ipsos fit relatio vt Magistro venienti scholastici eius cōtemiscunt. Exemplum vbi necessario postponūtur. cum ipsis relatiui adiūgitur. vt auditores pficiunt magistro eorum legente. Exemplum vbi in medio construūtur cum duo relatiua ponūtur in vna oratione. vt Cōuenientibus discipulis suis iesus. ait eis.

Et pterea secūdo potest inchoari pstructio ab aduerbijs et cōiunctiōnib⁹ continuationē vel suspensionē importatib⁹. vt sunt q̄uis. quanq̄ tamē. verum. verūtāmē. etsi. tamen si. etiam. etiamsi. Ut apud Alexandrum. Cum quia dum donec quoniam simileq; preibunt.

Namq; relatiui ius implicitum tenere.

Et pterea tercio p̄t inchoari ab aduerbio vocādi et iteriectiōe exclamātis. vt proh hoīm tēūq; fidem. proh nefas D infaustū diem

Et pterea quarto inchoāda est ab obliquis rōne relatiōis. vt trahit sua quēq; volupras. Et patrē sequit sua proles. Un⁹

Cumq; relatiuis de iure viam parat horum.

Precedens decet obliquos quandoq; preire

Cum tenet hoc rectus aut obliquus tenet illud.

Isti subueniet sua mater vel pater eius.

Item Stabat iuxta crucem Iesu mater eius.

Psalmus. Benedicite domino omnes angeli eius

Item psalm⁹. Detrahētem secrete proximo suo hūc sequebar

Et pterea quinto ab obliquis interrogatiuorum. Un⁹

Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot.

Missa relatiue penitus preponere debent

Obliquos verbo preiunges missa rogando.

Hanc sua iungendi retinet aduerbia formam. Ut Quem vidistis pastores annūciate nobis. Item Qui hoc fieri p̄t. i. qualiter.

Et pterea sexto obliqs negatiuis. vt neminē studentiu audio. vel oportet obliqs resolui p negationē nō et p obliquū affirmatiui aut oportet totā orōnem mutari vt actiua in passiua vel ecōtra passiua in actiuam prop̄t regulas trias sibi inuicē quaz p̄ma ē grāmatica sz q obliquus rect⁹ a p̄suppositi. etiā sic debet pstrui. altera logica sz q negatio rebz

preponi s̄bo cui⁹ actū negat. vt ē apud Alexandr. Dñ negatiuū verbo
cōstructio iungit. Obliquū per nō exponere cōuenit illum

Aut simul exponi debet constructio tota

C Pretēa septio ab obliq̄s diuidētib⁹ totū multitudinis in p̄structione
partitiua. vt sonoz ali⁹ vox ali⁹ non vox. Un̄. Quēstio latio siue nega
tio scissio si sit. Obliquos s̄bo p̄ciūges sepe regēti

C Pretēa octauo a s̄bo impersonali siue actiue siue passiue vocis. Etia
a s̄bo excepte actiōis. vt pluit igit inrandū est sub tecta

C Pretēa nono et vltio ab obliq̄s vel p̄pone cū suo casuali ichoāda est
constructio ad scandā veritatē orōnis. q̄ forte alias mutaret vt placet
Petro helie sic dicenti. In multis orōnib⁹ vitet se alie h̄ie rō p̄struēdi
q̄ scatio. vt hic p̄t̄z exēplo. Ab oī hoīe habet caput. q̄ d̄z p̄strui vt iacet
Ab oī hoīe aliq̄d caput habet. et nō ita. aliq̄d caput habet ab oī homie.

Nā sic esset flā cum nullū p̄ticulare caput habet ab oī hoīe. Silr ista.
Nō oīs hō est alb⁹. si negatio p̄struat cum s̄bo. vt oīs hō non ē albus.
vel ad p̄dicatū vt oīs hō est non alb⁹ Semp̄ erit falsa. Et sunt oēs iste

cōstruēde vt iacēt. Aliquē hoīem nō video. Itē In oī p̄pone est aliq̄ ve
ritas. Itē A creatiōe atē sp̄s fuit aliq̄s hō. Itē vbi ē corp⁹. Itē Vm cō
trarioz eadem ē disciplina Itē Tantū deum esse deū est ver⁹. Item Dic

et rome vendit piper. Item Hodie et heri comedi panem. Bis audiui
missam Itē deū trinū et vnū p̄guit aristoteles. he p̄struēde sunt vt iacēt

C Aliaduertēda sunt in p̄i p̄structionē aliqua. Calias erūt false.

C Primo legēda est orō. et inter legēdum ē sp̄ aduertēdum. de sentētia
que elici p̄t. Sz vt facili⁹ occurrat. cōsidera sp̄ de supposito et appposito
principali. et nō cessa. priusquā inuenias appositū orōnis et suppositū.

si s̄bo inueneris alia. quecūq̄ ibi ponūtur sunt annexa suppositi et appo
siti semp̄ **C** Annexa dicūtur adiectiua vel aduerbia. vel alique integre
clausule vel orōnes Et debēt annexa suppositi cōstrui cum supposito. et

annexa apppositi cum appposito. Exemplū sume in sequētia de natiuita
te dñi. Nat⁹ ante secula rē. in qua nō pausa. donec venias ad istum tex
tum hic corp⁹ assumpserat est appositū. et orōnes vel clausule interpo
site. sunt annexa suppositi et apppositi.

C Si fuerit adiectiuiū nomiale
in orōne p̄pone s̄ suo substantiū. vt magn⁹ sacerdos. Sed adiectiuiū p̄ti
cipiale semp̄ postponet. vt Joēnes legens proficit.

C Si adiectiuiū potest regē aliquem casum. quē non p̄t regē s̄bm̄ eius
tūc s̄bm̄ diuissim p̄struēdum est. et ecōuerso. vt ibi. Eya recolam⁹ laudi
bus pijs digna. Dui⁹ diei carmina in qua nobis lux oritur gratissima
Quā sic p̄strues. Eya recolam⁹ carmia h̄⁹ diei digna pijs laudib⁹. hic
em̄ adiectiuiū regit casum. quē substantiuiū ei⁹ regere nequit

¶ De exceptionib⁹ a regulis ordinādi ptes orōnis.

¶ Prima exceptio est qz post sbum psonale p̄t ordinari infinitiu⁹ verbi psonalis. vt volo legere. qui etiam ordinari p̄t post quedā adiectiua cuiuslibet etiam casus sint q̄ fecit dispōnem aliqd̄ facile agēdi vel patiēdi vt abilis studē. piger ambulare. Cū. Infinitiuū p̄sone siue quibusdā Des adiectiuis. vt sūt abilis piger apt⁹ Nāc olim pulcrā vetēs dixē

¶ Dec adiectiua loco infinitiui p̄t hnt sbum subiectū sū (re figurā ue cōiunctiuū vt abilis vt studeat Secūdo gerūdiū acci casus mediā te p̄pōne ad. vt abilis ad studendū. Tercio gerūdiū casus ablti in dō. vt abilis studendo currēdo. Quarto vltimū supinū. vt abilis cursu

¶ Triplicia sūt sba que cum infinitiuiō p̄struūtur. Quedam em̄ cōstruūtur solum cum infinitiuiō 2 cum nullo casu. vt incipit. desinit. cessat. solet. nequeo p̄pero pigritor. Et silia absoluta. Non em̄ latine dicim⁹. possum me sedere sed possum sedere. huiōi enim sba absoluta sūt quare nō apponūt sibi casum aliquem vel dictum loco casualis. Quedam p̄struūtur cum infinitiuiō nō nisi mediāte accō vel datiuo. vt sunt dico. enuncio. voco. doceo. 2 silia. Non em̄ recte dī. dico sedere. sed dico te sedere. Nec sentio calere sed sentio ignem calere. quomodo etiam verba p̄ceptiua cū infinitiuiō cōstruūtur. vt iubeo tibi vel te legere. Quedam cum infinitiuiō solo vel mediāte accō. vt sunt sba volūtatis. que a grecis p̄heretica vocant⁹. vt volo sedere vlt volo me sedere latine dicim⁹ vt sunt Amo. cupio. peto. desidero. volo. scio. malo. nolo. dubito. eligo. sino. deprecor. admitto. vt sinite puulos venire ad me 7c.

¶ Preterea. omne sbum importās motum ad locum p̄t cōstrui cum infinitiuiō significante cām finalem mor⁹. vt vado piscari Vado romā iterum crucifigi. i. ad crucifigēdum. Vade prius recōciliare fratri tuo Querere veritatē. i. ad querēdum. 2 resoluit ille infinitiu⁹ in gerundiū accusatiui casus mediāte p̄pōne ad. Similiter p̄struitur sbum importās motum anime. vt Sedit popul⁹ manducare 2 bibere. 2 surrexit ludere. Item Stabat pugnare. i. ad pugnādum

¶ Infinitiu⁹ loco alterius cōstruitur quinqz modis

¶ Primo pro preterito imperfecto indicatiui. vt ego id sedulo negare factum id est negabam sedule.

¶ Secūdo loco impatiui. vt petre saluere. i. salue

¶ Tercio loco gerūdiū gti casus. vt in passione Nescis qz p̄tatem habeo crucifigere te. 2 dimitte te. i. crucifigēdi 2 dimitte di

¶ Quarto loco gerundiū in dō vel in dum. vt piger studere id ē ad studendum. Surge illuminare hierusalem. i. ad illuminādum. vel est imperatiu⁹ verbi passiui. illuminare. i. vt illumineris.

¶ Quinto loco p̄cipij p̄ntis t̄pis. vt Apud virgiliū. Phillida amo
ante alias nam me discere fleuit me discerentem

¶ Contra q̄z ornate ponit p̄cipiū p̄teriti t̄pis locis. s̄ finitini. Ut
ap̄d Thēretū. Curape p̄p̄hilū tuū ductū z iuentū. i. ducē z inuenire.

¶ Secunda Exceptio est

¶ Post s̄bum p̄sonale nō s̄p cōstruit accūs vel d̄tūs vel ali⁹ obliquus.
sed etiam q̄nq; post ei⁹ p̄cipiū. Quia p̄cipiū apponit sibi eadē cō
structibilia q̄ suū verbū a quo imēdiate dēscēdit. dūmodo scatio partici
p̄ij conformis sit generi sui verbi. **Un⁹.**

Due iungis verbo iunges et participanti.

Si generi verbi sua significatio fiet

Consona. debetur ipsi constructio verbi.

Sed personale supponens rectus habebit.

¶ Tercia exceptio est.

¶ Post s̄bum p̄sonale sequit̄ interdum etiam nt̄s casus. dūmodo ē
verbum copulatiuū. vt sunt verba substantiua. vocatiua. passiua z eorū
vim hābētia. nt̄s tam nominis adiectiui quam substantiui. vt ego sum
homo. Tu es probus. vocor iohannes. dicor iustus. ne reprobus efficiar.
Tu es qui venturus es. Huiusmodi autē verba. quia copulatiua sunt
copulat̄ similes nominatiuos z etiam similes obliquos. **Un⁹**

Dorum consimiles debet cōiungere casus

Copula personam dum pertineant ad eandē

Item Appellans verbum substantiuūq; vel horum

Uim retinens. post se rectum quandoq; locabunt.

Est substantiui data significatio verbi

Passiuis. et sepe solet constructio tradi;

¶ Quarta exceptio est

¶ Post nt̄um non semp sequitur verbum p̄sonale finiti modi sed ses
pe obliquus. quādo s̄bum s̄b̄m intelligit. vt pax vob. domin⁹ vobiscū.
Bene nobis. Quid tibi cū illo. Non dubiū. in q̄b⁹ intelligit sit. vel est
Un⁹. Multoties s̄bum substantiuū petis certa;

¶ Possunt etiam alia s̄ba intelligi: P̄nt. p̄mo hoc s̄bum dico cū suis
contēdinijs. vt Tulli⁹. Eloquētiā esse q̄z penīs eripiat scelestis in
nocētem. supple dicit. Item hābēdas esse q̄z laxatissimas amiciciē hā
benas. supple dicit. Quid plura supple dicam. Sed quid op⁹ est plu
ra supple dicē. Et multa id gen⁹ id ē illi⁹ generis dixit. Et mille huiōi

¶ Et id quidem potissime fit in alligādis auctorib⁹. Etiam per aduer
bia qualitatis. tūc semp intelligit verbum dixit vel fecit. vt bene de hac
re Ennius. Preclara de hac re anapagoras supple dixit. De hac re Cu

et eo copiose Sed de his alias, supple dicam. Latius satis de his hactenus supple dictum est. ¶ Fit sepe quoq; qd intelligit hoc vbum credis vel putas sumptum cum vbo infinitivo vbi substantiuu vt vnde huic diuitias supple putas vel credis esse. ¶ Un. huic aini supple putas esse.

¶ Etiam intelligit hoc vbum attinet vel ptinet vel hz vel fit. in cōparatio. vnam rem alteri p excellētiā. tūc subintelligit hoc vbum habet vt scim⁹ Joānes (de quo tibi sermo) virum nō illitteratum. sed nihil ad paulum supple bz. i. nulla est spatio iōānis ad paulum. ¶ Etiam subintelligit verba in dyalogis. Dyalog⁹ est sermo duoz loquentium inuicem. Exemplum. vt Cui iesus. Credis hoc. At illa supple rōdit: vtq; domine. Tūc ille. Quid hic statis tota die ociosi. Cui illi: Nemo nos cōduxit. ¶ Etiam mod⁹ intelligēdi vba fit in reb⁹ binominib⁹ vel diuersi nominis. vt preclar⁹ dictum ciceronis. qui et Tullius supple d⁹ vel nominat. ¶ Etiam fit alijs modis. vt quādo intelligit verbum ratioe precedētis alicui⁹. vt quid agis. philosopharis an auguraris. an nihil supple agis. Plinius. piscaris an venaris an aucuparis. an simul omnia supple agis.

¶ Nota exemplum Dominem ne romanum tam grece loqui. Nos minem ne sapiētem tam vehemēter alerrare. Virgili⁹. Mene incepito desistere victam. intelligit vere ne ita est. quēstiuē loquendo. Et plurib⁹ sepe alijs modis. vt Mentem sanctam spōrānciam. honorem deo z patrie liberationem de scā Agatha vbi plura vba intelligūtur. ad pma clausulam vbum habuit intelligit. ad secūdā dedit ad terciā procuauit. Item Ego ne illam. que te que illum. que me nō. supple amabo. que te que illum que me nō supple amat

¶ Preterea silr participia vbi substantiuu z infinitiu⁹ eius sepe intelligūtur. vt hoc puer audiui ex patre meo id est ego cum essem puer audiui hoc. Ego senex errata omnia in melius corrigam. Scipio cōsul subuertit ciuitatem. i. existēs cōsul vel cum erat cōsul.

¶ Preterea diuinctiōes itelligunt interdū. vt apud Iuuenalē. Bacul⁹ esuriēs in celū iusseris ibit. i. si iusseris. Apd Quidiū. Snosia fecisses inopē sapiēter amasset. i. si fecisses. Et apd Pliniū. Dedisses huic aio par corp⁹. i. si dedisses Et hec breui⁹ sufficiāt de pstructionib⁹ grāmatis

¶ Regule orthographie. z artis metricādi feliciter incipiūt.

Itera est mima pars vocis cōpositę indiuidua. quē scribi potest vel proferri. Hui⁹ noticia z scriptorib⁹ z lectoribus est necessaria. nemo em sine hac vel scribere pōt vel legere. Quare recte dicta ē littera. quasi legittera. prebet em legentib⁹ iter recte legēdi:

Nec autē nominat̃ elemētum l̃ra vel figura etiā caracter. Elemētū
 q̃ simplex ē principiū vocis vel dēonis z indiuisibile. L̃ra q̃s a litura.
 q̃z terse z polite format̃ scribēdo. figura s̃o q̃z sic vel sic prabit̃. Qua
 rōne etiā caracter grece nominat̃: Recte Priscian⁹. L̃ra est nota ele
 mēti. que cū scribit̃ mīme resonat̃ nihil aliud esse quā nota ad elemētū
 formādum reperit̃. S̃z cum ex sono in vocē prūpit̃ elemēti sumit̃ vo
 cabulum. Que dum nō ita se h̃z. q̃si imago huius rei iudicat̃: Quippe
 cum aere percusso ictu lingue cōstat̃. vñ vox format̃. vox namq̃ corporea
 nō esset. aurīū auditum mīste pcutēt sed tñ auditū tangit z reuerterat̃
 S̃z cum litera corporea sit. recte diuidit̃ trip̃te altitudie. lōgitudie z
 latitudie. Habet p̃fecto altitudinē in p̃nūciatiōe. latitudinē in spū lō
 gitudinē in t̃pe. hoc ē si longe aut late aut alte elemēta audiūt̃ur. Et sic
 litere recte elemēta dicunt̃. Syllabe tñ etiā suū h̃nt elemētum q̃d p
 ductio d̃r. S̃z in elemētum l̃rāz et syllabaz hoc interest. q̃z elemēta
 literaz sunt ipse p̃nūciatiōes syllabaz aut ipse p̃ductiones. Quid em̃
 aliud ē elemētum. q̃m mīma ps vocis. et id q̃d remanet sc̃z litera q̃ no
 ta vel figura elemēti. Etiā refert̃ id in elemētum z l̃rām. q̃z p̃nūciatio
 nes elemēta dicunt̃. Note aut̃ eaz l̃re. sed ab vsu elementa pl̃ris. z l̃re
 pro elemētis accipiunt̃. Nā aliud est l̃ra q̃ videt̃. z aliud q̃d per eā intel
 ligit̃. Vident̃ autem l̃re aut lōge esse. aut late aut rotūde aut quadrare.
 Colligit̃ autem p̃ eas res gesta alicui⁹. dum colligūt̃ur in syllabis z syl
 labe in p̃tib⁹ z p̃es in orōnib⁹.

Uot sunt l̃re ñri alphabeti? Viginti latine. z due grece. et h̃ q̃ nō
 est l̃ra s̃z aspiratiōis nota. Que sunt: A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n.
 o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. Uñ. Brāmata viginti tibi sunt nescēda legēti Que
 sibi cōsuevit̃ distinguē lingua latina. Quot accidūt̃ l̃re? Tria. nomē. si
 gura. z p̃rās. Nomē in platiōe. figura i p̃ractiōe. P̃rās in substantia
 vocalis. seu p̃sonāris. mute vel liquide sine semivocali. ¶ Est h̃ l̃ra: Est
 figura z noīe. q̃z h̃z nomē. z figurā (vt alie) dum p̃fert̃ z scribit̃. s̃d non
 est l̃ra p̃rāte: q̃z nō est vocal̃ neq̃ p̃sonās. neq̃z muta liquida vel semiuo
 cal̃. Nō ergo l̃ra ē. sed aspiratiōis nota. Dunc d̃r recte Versificatores
 h̃ p̃ nulla reputabūt̃: Est em̃ signū vocal̃ aspirāte si p̃cesserit. vt ham⁹.
 heres. hilaris. hō. hum⁹. Et aspirat̃ vocal̃ tñ post̃ q̃rtuos p̃sonātes. s.
 c. p. r. et t. vt char⁹. chere. chymus. philosoph⁹. pyrrhus. chremes. rhe
 nus. thomas. z aspirat̃ ois ps orōnis. p̃ter q̃z diuicio et p̃pō. Que sunt
 litere grece: ypsilon. y. et zeta. z. Quare he due addūt̃ur ad nostrum al
 phabetum: quia habem⁹ multa nomina greca in latīno nōstro vel a gre
 cis deducta. que oportet̃ his litteris scribi z notari. ¶ Quomodo dis
 tinguit̃ur littere: Litterarum alie sunt vocales alie sunt cōsonantes.

Quot sunt vocales. Quinq; Que: A e i o et v. Quare sunt vocales?
Quia per se plenam vocem faciunt. Et ypsilon e greca vocalis. Quot
sunt consonantes: Sexdecim. Quorum zeta e greca. Quare sunt conso-
nantes: quia sine voce vocalium non sunt consonantes. Quot sunt ex
consonantib; mute: Nouem. vii. Nouem sunt mute B c d f g k p q t
Quare dicuntur mute. Quia minutam vocem habent. aut quia mutant
propriam vocem vocalium. sicq; a seipsis incipiunt: et in vocales desinunt
Quot sunt semivocales: Septem. l. m. n. r. s. x. z. Quare semivocales:
quia omnes fere a vocalibus incipientes in se desinunt. similem q; fere vo-
calibus sonum habet. Sicq; recte semivocales dicte: quia quantum vin-
cuntur a vocalibus tantum mutas superant. Quot harum sunt liqui-
de: Quattuor. l. m. n. r. Quare: quia post mutas posite vocalem prece-
dentem in carmine faciunt liquefcere. hoc e breuem faciunt esse comunem
Quot sunt duple consonantes: Due. x. et z. Quare duple: quia ponun-
tur pro duabus. vt x ponitur pro c et s vel g et s et z pro duplo ss. vt ga-
za p gassa. Quot sunt vocales in vim consonantium transeuntes: Due
scz i et v. Quando: cum in eadem syllaba precedunt aliam vocalem. vt Ju-
no venus. Habent etia vim duplicium: Habent. Quando: Tunc cum
in medio dictionis no composite ponuntur inter duas vocales. tunc enim
positio vocalem precedentem producit. vt maior peior. audiui amari
Quot sunt vocales ppositiue: Tres. scz a. e. et o. Quot subiunctiue:
Due. scz i et v. Quare: quia subiuncte ppositiuis diphthogus faciunt.
Quot sunt diphthogi: Quattuor latine. au. eu. ae. et oe. licz plures gre-
ce. Quot scribuntur vel notantur et no pferuntur. Due. ae et oe. hec scri-
buntur vel notantur ac sic e que longa est et oe sic oe que longa est.
Quot sunt que scribuntur et pferuntur: Due. au et eu. Diphthogi sunt
longe vel breues: Semper sunt longe. nisi interdum sequente vocali. Ut
apud Virgiliu. Stripitibus duris agitur subdubius preuultis. Preem
prepositio ratioe diphthogi longa est. In copositioe tamen vbi eam vo-
calis sequitur corripitur. vt preo. preuro. prearguo: Quare ois diph-
thogus longa est Quia (cum est cōglutinatio duarū vocalium vim suā
obtinētium in eadem syllaba) et quilibet vocalis habet vnum temp^o et
habet diphthogus duplum temp^o. quare erit necessario longa

Uid est syllaba? Est cōprehensio litterarum vnico spiritu accen-
tuq; prolatarum. Unde dicitur syllaba: Apotoy syllambaneir.
quod est comprehendere. quis singularum vocalium soni abusuue nomi-
nentur syllabe. Syllabe quot accidunt: Quattuor. tenor. spiritus. tem-
pus. et numericus. Quot sunt tenores syllabarum: Tres. scz accentus.
acutus grauis et moderatus. et addunt aliqui circumflexum. Etenim

nihil aliud est tenor syllabe q̄ accentus. Quot sunt spiritus syllaba-
rum: Duo. scz asper et levis. Quot sunt tempora syllabarum. Tria. scz
breue et longum et medium. quibus omnis syllaba vel longa vel breuis
vel cōmunis id est indifferens efficitur: Numerus quomodo syllabe
accidit: quia aut vnius littere est syllaba q̄uis abusive vt a. aut duarū.
vt ab. aut trium vt ar. aut quattuor vt mars. aut quinq; vt stans. aut
sex. vt stirps. Maioris autem numeri quam sex litterarum nulla apd
latinos syllaba inuenitur.

Quid est dictio? Est minima pars orationis constructe. vel Est
vox composita ex litteris et syllabis aliquid per se significans id ē
ex impositione. Quid interest inter syllabam et dictionem: q̄ syllaba est
pars dictionis nihil per se significans. dictio quoq; per se aliquid signi-
ficat. Dicitur reuera dictio a dicendo. q̄ dicat aliquid id est quia aliqd
significet. Quot syllabarū est maxima dictio apud latinos: Tredecim.
vt diodectonopolitanissimorum: Quomodo distinguitur dictio nus-
mero syllabarū. quedam est monosyllaba que habet tantum vnam syl-
labam. vt pap. dup. lis. glis. Quedam dissyllaba. que habet duas syl-
las. vt te. mater. frater. soror. Quedam polysyllaba. que habet plures
quam duas. vt angelus. dominus. humilis. fragilis. Quomodo hec
subdistinguitur: Quedam ē trisyllaba. vt spirit⁹ natura. Quedam te-
trasyllaba. vt creatura. anhelitus. Quedam pentasyllaba. vt archima-
gister. archidominus. Quedam heptasyllaba. vt hierosolomitānus.
Quedam octosyllaba. vt cōstantinopolitanus. sic quoq; monosyllaba
decasyllaba. endecasyllaba. diaecasyllaba et triecasyllaba dictio inueni-
tur. Quot ordines habet syllaba in dictione: Tres. primum medium
et vltimum. et hoc in dictione polysyllaba. vt in hac dictione angel⁹. an
est prima syllaba. ge media et lus vltima. In dissyllabis est prima tan-
tum et vltima. vt in hac dictione deus te est prima. us est vltima In po-
lisyllabis est dare primam alteram mediam vltimam penultimam et
antepenultimam.

Uot sunt questiuia syllabarum: Tria. scz quora. quot. et quanta.
Quid querit quora: Ordinem syllabarum. an sit prima media
altera vltima penultima et id in polysyllabis. Quotuplex est ordo syl-
la be Duplex scz dictionis et pedis. Quo id modo. Hoc reuera: quia ques-
dam est prima de pete et dictione. quedam prima de pete et vltima de di-
ctione. quedam prima de pete et media de dictione. quedam prima de di-
ctione et vltima de pete. vt patet scāntendo carmina poetarum. Quid
querit quanta. Quantitatem syllabarum an sit longa vel breuis syl-
la ba vel cōmunis. ¶ Quid querit quot. Numerum. Temporum syl-
la

barum an syllaba habeat vnum aut duplum tempus. vt quot tempoz
est hec syllaba. Dicendum est vnius vel duorum. Syllaba em breuis e
vnius. longa quoq; duoz Syllaba que breuis est vnum temp' tenet.
in quo. Proferitur. longe spacium debet geminare. Quid est tempus.
Est mensura prolatiois littere vel syllabe

Rimas syllabas quot modis cognoscim'. Quinq; Quib' po
sitione. compositione. diphthongo. exemplo z regula. Quid est
positio. Est quando post vocalem sequitur due consonates. vt arma aut
dupla consonans. vt pax. gaza. maior. amari. Unde. quando vocalem
duo consona iuncta sequitur. Aut vnum duplex producit eam positi
ra. Itē Dum teneant iorā vocalis vndiq; clausam. Consona iorā du
plex duplices p zetaq; fiunt. Simpler zeta tamen reperitur. vt est pes
rizengina. Iorāq; composita simplex est sepe reperta. Item Consona bi
na per i die sepe per v q; notari. Quid est compositio. Est ostensio pri
me syllabe simplicis. ex iudicio quatitatis eius in composito. quia sylla
ba tanta est in composito quanta in suo simplici. Excepto tamen q; zi
ma sugoleis z nubo primam syllabam producit. quam tamē compo
sita sua hec se3 corripit azimus sanguisuga paraleis pronuba. Un.
Noc te compositis teneas. q; sit tibi tanta Vocalis. quatam seruabat
dictio simplex. Si mutes etiam vocale norma tenebit. Consona dum
maneant in simplice subdita voce Excipienda locis (quib' est op') excipi
antur. ¶ Quid est diphthogus. Est cōglutinatio duarum vocalium
in eadem syllaba vim suam obtinētium. hec quia habet duo tēpora om
nem syllabam naturaliter producit Un. Syllaba (que binas vocales
vim retinentes Continet) est longa diphthongo sic probat aura.

Quid est exemplum Est quādo syllabam dictionis tantam in nostris
carmib' ponimus. quatam ab autorib' eam cōperim'. ¶ Quid ē res
gula. Est veterum auctoz de abbreviādis pducēdisq; syllabis traditio.

Edias syllabas quot modis cognoscimus. Quattuor. Quibus
Positione. diphthogo. accentu z regula. Quid est accentus Est
medie syllabe lōga mora eleuatio vel breui mora depressio. Quotuplex
est accentus? Duplex. scz productus z correptus. Productus est. quā
do syllabam longa mora proferimus. vt natura. statura Sed corrept'
quā do syllam breui mora pferim'. vt macula. famula. Sylla igit que
productū accētum habet lōga est. et que correptū correpta est

¶ Notanda est regula hec

¶ Omnis dictio polysylla. cuius penultima fuerit producta seruat ac
centum predominantem super eandem syllabam. q; si penultima breuis
fuerit. seruat accentum predominantem super antepenultimam siue il

la sit brevis siue longa naturaliter. Exemplum primi. vt natura crea,
tura. Exemplum secundi. vt dominus. famulus.

Al prima parte excipiuntur sex quantum ad sua composita sex quādo
inde intus orsum longe et inceptus. vt aliquādo deinde deinceps. deinde de
orsum et de longe. in quib⁹ accentus predominans cadit in antepenulti
mam. quibus tamen penultima sit producta in carminibus

Al parte reliqua tria principaliter excipiuntur sex facit in cōpositio
ne a retinens. vt calefacit. frigefacit. malefacit. benefacit. econtra plera
et vtra composita cumq; cōiunctione vt pleraq; vtraq;. quoniam illis
accentus predominans in penultimam cadit. quibus tamen ea syllaba
in carminibus sit corripienda. **Un.** Utraq; vult metrum sed prosa re
quirit vtraq;. Excipienda etiam sunt quedam nomina numeralia cō
posita. nt vigintiduo. vigintitria. quod non nisi ex vsu contingit. **Bar**
barica quoq; in el et interrogatiua. vt michael gabriel. quispuras accen
tum predominātem in vltima. quibus sunt polysyllaba. Excipienda eri
am calefit frigefit. **Ioannes Januensis** quoq; excipit hec duo **fedeius**
bes et **beneplacet**. in quibus accentus predominans cadit super penul
timam quibus illa naturaliter sit brevis. Dicimus etiam scdm vsum ar
chicopus archifaber vicecomes. penultimam acuendo quibus tamen sic
correpta. Quare nōnunq; leges accentuū immutant. vt testis est **Alex**
pander in capitulo de accentibus Ex quo plerumq; carmina cēntes in
errorem decidunt. vt patet in hoc carmine **faber** in angario cōnectit **bab**
bata gumpho Cui⁹ editor peccauit. producens primam hui⁹ nominis
faber. que correpta est. vt patet in hoc cōposito suo **aurifaber**. deceptus in
composito eius archifaber quod scdm vsum acuit penultimam. vt faci
unt composita cum archos. vt palam est in his versib⁹ **Officijs cictis**
dabit archos cōpositiuū. Sic archifaber fabroz summ⁹ habet

D cognoscendum quātitatem penultimarum et vltimarum sylla
barum vigili memorie cōmendande sunt regule donati et alexan
dri in prima parte dum aiūt. ablatiu⁹ in a productam. **Benitiū⁹** in is
correptam. **Al** alis longam. **Ex** as est atis. et sili.

D cognoscendum quātitatem penultime et antepenultime in casib⁹
bus noim. et tpib⁹ verbor tenaci memoria tene hos alexandri filius
qui certificāt clementū cuiuslibet casus et tpis in viroq; numero.

Qui rectos superant obliquos crescere dices.

A pluris et e clementum protrahit oq;

I vel v clemento breuiare solemus eodem

Sunt testes. quorum quarum rerum. manibusq;.

Et verubus. rebus dominabus siue duabus.

De cremento verborum

Uerbum (personam qđhabet superare secundam;
Primi presentis) crescens hac arte notabis;
Debet ad actiui pris hec norma referri
Et si nō habeat actiui fingere debes
A crescens sbum pducere debet ubiq;
Ex do sit brevis a cum prime compositionis
Enisi cum subit r debes producere semper.
Cum subit r curta dant tempora plurima lōga
Omne lego presens breuiat. quartag; secunda.
Longam passiuo reris vel rere notato
Plusquā perfectum per quālibet est breuiandum.
In cōiunctiuo duo tempora curta notato
Curta sit in prima teris z bere siue secunda
Et verbum crescens alibi producit ubiq;
Tibi producit quarte crescentia prima
Omni preterito reperim⁹ imus breuiando
Inq; velim produc cimenta priora vel in sum.
I breuias alijs si non v consona subsit
Compositum partis retinens i sine prioris.
Hanc breuias medijs sicut tubicen. sed ibidem
Excipies iungetur ei tibicen ubiq;
Crescens verbum pducit. sed v breuiabit
Has per cimenta normas dissyllaba serua.
Sed tamen has omnes dic ad medias speciales;

**Sequuntur regule speciales ad primas z me
dias syllabas cognoscendas.**

Rima est. qđ pma z media syllabe tante erūt in deriuatis. quan
te sunt in pmitiuis vñ apti⁹ z immediati⁹ deducunt Uñ.

In deriuatis sua que sit origo notabis
Qua fiat parte descensus aptior inde:
Ut moueo motum inotabile siue mouendus
Et que vocalis in origine. quantag; mansit.
Nam deriuatum tantam seruare decebit
Subdita vocali si consona non varietur
Vocalem sepe noua consona dat variari
Mobilis ex moueo datur z mutatur ab illo
Excipienda suo ponantur in ordine noime;

¶ Secunda est.

¶ Dia preterita dissylla pma pducit. vt laui. iunui. flexi. faui. legi. veni.
¶ Un^o. Omnia preterita pones dissyllaba longa
Que breuiant gemine vocales teme. bibitq;
Et dedit atq; sterit fidit ⁊ scidit ⁊ tulit hec lex;

¶ Tercia est

¶ Omne preteritum geminas principium primam ⁊ alteram gemi
nationis corripit. nisi in secunda fiat positio. **¶** Un^o
Preteritum geminans primam facit hac breuiari
Estq; secunda breuis. tamen vnum ceditq; temis.
Per vnū intellige xbum pedo. qd̄ habet pedi altera lōga;

¶ Quarta est

¶ Omne supinum dissyllabum primam producit. vt visum motum.
nisi paucis exceptis. **¶** Un^o.
Longa supina dabis dissyllaba. sed breuiabis
Qui ci si la li. id a ra ru sta. ⁊ q; supinis
Data sequitur ea. sit staturus tamen extra
Nec patrem sequitur ambitus si moueatur.
Item U i tum dante preit vocalis non breuiata.
Qui si ci la li i demantur et inde creata.

¶ Quinta est

¶ Iste quattuor prepositiones E de pre et. se in compositione manet
producte nisi vocalis sequatur immediate. vt educo. ⁊ capio. predico ⁊
seduco. Sed prepositio re in compositione corripitur. vt resurgo reue
ho. Sed excipiuntur reicio ⁊ refert impersonale. quando significat
distat vel differt. **¶** Un^o

E de pre vel se componens non breuiabis
Sed vocalis eas poterit breuiare sequela
Reicio. refert distat dant re tibi longam
Corripies alijs nisi duplex consona sublit.

¶ Sexta est

¶ Composita cum prepositioe di produciunt di vt diduco tempro nō
mine disertus. Sed composita cum dya per y grecum corripit di. vt
dyafragma dyalecticus. **¶** Un^o.
Ex di compositum produc. sed teme disertum
Et que componis cum greca. curta notabis.

¶ Septima est

¶ Composita cum bis ⁊ bi. corripit primā vt bigamus. biformis. bi
linguis. nisi dupla cōsonans sequat. vt bissemis bissextus. **¶** Un^o.

Bis bi brevis datur. nisi consona bina sequatur.

Octava est

Vocalis naturaliter correpta ratione mute cum liquida sequentis pro necessitate carminis liquecit. id est fit communis vel indifferens. ut obliqui huius nominis pater primam in carmine habent communem ad producendum et breuiandum. **Un.**

Si facit in curta vocali syllaba finem

Mutaque cum liquida vocem subeunt in eandem

Ex vi nature propria licet hanc breuiare

Vel propter mutam liquidamque potes dare longam.

Syllaba que brevis est. muta liquidamque sequente

Longa potest fieri. sed longa nequit breuiari

Vocalem breuiant medie si muta sequatur.

Cum liquida tamen hanc productam pone breuiemque

Longa sit adiutrix octobris nomen in atrix;

Nona est.

In latinis dictionibus vocalis ante vocalem corripitur quous in grecis et hebraicis septennumero fiat oppositum. ut mathias. zacharias. maria. zophia. in quibus usum magis sequimur **Un.**

Vocalis brevis est alia subeunte. sed in de

Demi plura quæcunt. ut dius diaque dium

Et fio cum sit dissyllaba vox. breuiatque

Cum polysyllaba sit. fiat probat hoc fierique

Et super i longam dat declinatio quinta

Quando vocalis preit e. sed eam breuiabis

Consona si precat. dic ergo rei speciei

Item Dic res atque fides pariter spes dic que plebes

Hec faciunt in ei reliquis concedimus ei;

Hecacque iungetur. quia longa frequenter habentur

Super a proprijs raro breuiatur hebreis

Ut tua metra petunt. dabitur genitum in ius

Corripis alterius. semper producis alius

Tenditur eous aer platea chorea;

Ltimas syllabas quot modis cognoscimus: **T**ribus. **Q**uibus.

Positione. **D**iphthongo. et regula **Q**uot sunt regule: **S**unt tot quot sunt terminationes ultimarum syllabarum. de quibus he per ordinem sequuntur cum exceptionibus;

Prima de terminatis in **A**.

Dictio terminata in a producitur. vt ama. malea nomen proprium
silue vel mulieris grecum. **Un.**

Uocis fine dabis a longam. sed breuiabis
Primum cum quarto casum quintum sociando.
Hinc tamen excipias. cum rectus in as tibi fiet
Inde vocatiui. velut andrea dabo longum
In numeris ginta sunt ad placitum tibi danda
Postea non breuia. nisi fiat dictio bina
Utpote corripies ita vel quia iungere debes
Producrum greci rectum quandoq; notauit.

Secunda de E

Dictio terminata in e corripitur. vt mare cubile
E correpta datur. Exceptio multa sequatur
Grecum nomen in e produc. testis tibi tisbe
Declinans per ae diphthongon nomina prime
Et casus septos in quinta dicito longos
Longum pone fame. qm famei tedit ante
Et que componis de quinta longa notabis.
Quare quotidie tibi sunt testes hodieq;
Longum pone doce similis quoq; tempora forte
Eq; vocatiui dat nomen in es tibi longum.
Nomen longa dabit aduerbia (si tamen apte
Comparat vt iuste) sed nec bene nec male crede
Producenda fore. quia neutrum comparat apte
Sepe breuem ponis. quia non a nomine sumis
Summi cuncta gradus aduerbia longa notamus.
Quenomen longum. qz notans z erit breuiandum
De te se longis simul e de pre sociabis
Ne nisi quod dabit an produc. fermeq; fereq;
Autve faciat curtam. dabit interiectio longam.

Tercia de I

Dictio terminata in I producitur. vt dñi m grī. facili. **Un.**
I dabitur longa. quedam volo temere greca
Sed mihi vel tibi vel sibi vel quasi vel nisi semper
Ad placitum ponis. et vbi vel ibi sociabis

Quarta de O

Dictio terminata in o ponit ad placitū. vt ego. homo **Un.**
Ut tibi metra petunt o ponis. teme datiuos
At ablatiuos. quoniam tect hos dare longos

Que monosyllaba sunt. semper producta manebunt
Deq; gerundiuus tua consule metra locandis.

Quinta de U

Dictio terminata in v semper longa est vt veru.
U tibi longa datur. exceptio nulla paratur;

Sexta de b. d. m. et t.

Dictiones terminate in b d m vel t sunt corripiente. nisi impediatur
diphthōgus vel positio vt cherub. dauid. caput. scamnū Un^o

Que dant de vel t b vel m debet breuiare
Excipe concisas. diphthongon vel posituras.
Audit aut dicunt. ex hoc testes tibi fiunt;

Septimo de C

Dictio terminata in c producit. vt lacallec. Un^o
C longam ponis. nec lac doneq; remotis
Dic poni poterit. cum metri regula querit;

Octaua de L

Dictio terminata in l corripitur. vt vigil pugil. Un^o
L breuiare dato. sed nil producere quero
Pl vt sol iungis. et in el que barbara ponis
Istorum multa tamen inuenies breuiata;

Nona de N

Dictio in n terminata producit vt lien. Un^o.
N producta datur. sed forsitan excipiat.
forsan n in tamen atq; dein iunges an n exin
Rectus in a greci facit an quarto breuiari
Si breuis est crescens gñs in ante suprema
Ex hoc in recto decet n poni breuiando
Quartus casus in on solet in greco variari.

Decima de R

Dictio terminata in R corripitur. vt pater mater Un^o
R breuiando locas. que sunt monosyllaba temas
Testes sunt far par et ab hoc sumis velut impar
Que tamen in multis breuiata locis reperimus
Sed breuis est fer per et cor ver terq; sed ether
Et crather imber vsus producit et aer.

Undecima de S

Dictio terminata in s producit. vt Cuius Sigas Un^o.
S longam ponis. vt musas sed breuiabis

Nomen in as grecum. quod ponit in os grūm
In greco variat pluralem tertia quartum.

Duodecima de Es.

Dictio terminata in es pducit. vt setes proles **Un.**
Es producta datur. tñ hinc penes excipiat. **Un.**
Es cum cōpositis vt ares potes abbreviabis
Obliquus crescens qui corripit antelupremam.
In recto curtam facit es testis tibi miles
Sed res atq; teres z spes sunt longa fidesq;
Rectus qui tenet i sup es nescit breuiari
Cum tenet hīc breuem ante tis in genitio
Ue paries abies. sic vsu ponere patres.
forte tñ ratio concederet in breuiando
Multi dant longam pes z sua cōpositiua.
Pluralem greci veniant an sepe notauī.

Eredecima de Is.

Dictio terminata in is corripit. vt fortis humilis **Un.**
Is breuius. sextum casum trahis atq; dñm.
Cumq; suis addes monosyllaba cōpositiuis.
In rectis breuiō. quis et is. bis eis sociando.
Accentu longo verbi persona secunda
Plurali numero. longam facit is pceunte
Hinc tibi sit possis pro teste velisq; vel audis
Protrahit is rectus. si protrahit i grūs
Crescens vt samnis. longumq; tibi dabo quāuis.

Quartadecima de Os

Dictio terminata in os pducit. vt magistros dños. **Un.**
Os longum ponis. tamen excipiat os ossis
Cumq; potis dabit os breuiabit vt cōpos z impos.
Nomen in os grecum. breuiabit in os grūm.
Rectus in os greci ceu delos habet variari.

Quintadecima de Us

Dictio terminata in vs corripitur. vt corpus **Un.**
Us curtam ponis. tñ hinc monosyllaba temis
Plurales similes casus producere debet
U grūs habens longum solet vs daret recto.
Longam. pro teste tibi sit tellusq; salusq;
Tu tamen orati doctor palus abbreviasti
Inuenies aliqua grecorum nomina longa.

CAduerte diligēter regulas speciales quātitatis primarum mediāz
et vltimaz syllabar in tribus sequentib⁹ versibus notatas. quarum ex
ceptiones facile in tertia prealexandri inuenies

Clansla. xelensleuc. flinsdiurim. bodogofino. cudrumfgunst:

CSau. beselmentu. qui. nost. dumugrumtic⁹ adde

Cleales produc pre consonantibus illis:

CAluncas es os finales dant tibi longos. !

¶ Quid est metrum: Est certa pēdum temporum syllabarumq; di
mensio. Quid est pes: Est certa syllabarum ⁊ temporum dimen
sio: Quare dicitur pes: quia hoc quasi pedasi regula vtimur ad versum
mensurādum. Quot accidunt pedi: Sex. Que: arsis ⁊ thesis. tempus.
re: olutio figura ⁊ metrum. Arsis est eleuatio. Et thesis est depressio
pēdis:

¶ Uot sunt pēdes: Scdm veteres sunt octo ⁊ viginti. Sed apud
modernos nostros scz poetas sunt sex tantum **¶** Un⁹.

Distingere pēdes antiqua poemata plures

Sex partita modis satis est distinctio nobis

Dactilus ⁊ spondens exinde trocheus anapestus

Jambus cum tribracho pnt pretere metro

Actilus vnde cōstat: Ex prima longa ⁊ duab⁹ breuib⁹ tempoz
quattuor. vt Omnia. **¶** Un⁹. Dactilus ex longa breuib⁹q; duab⁹
habet. **¶** Unde dicitur. A dactilon greco quod est digitus latino. quia si
cut digitus habet vnam longam flexuram ⁊ duas breues. Ita dactil⁹
habet vnam syllabam longam ⁊ duas breues. **¶** Ubi ponitur: In omni
loco preter q; sexto ⁊ sp ⁊ in quinto hexametri. **¶** Un⁹. **¶** Versib⁹ hexame
tris sp tetet prete poni. Dactilus in quinto sextū nunq; retinebit

Spondens vnde cōstat: Ex duabus longis. temporum quattuor
or. vt estas. **¶** Un⁹. Dicitur ⁊ longis spondens. cōstare duab⁹ **¶** Un⁹.
dicit: A spondeon greco qd est tractum latino. qz tractim profert **¶** Ubi
ponit: In omni loco preter q; in quinto vbi tñ interdū sed rarissime apd
poetas inuenit. **¶** Un⁹. **¶** Des spondeo donare potes nisi quintū.

Trocheus vnde cōstat. Ex prima longa ⁊ altera breui temporum
trium. vt fortis. **¶** Un⁹. Syllaba bina trochee tibi cōstat lōga bre
uib⁹q; **¶** Un⁹. Dicitur: A trechin quod est volubile latino. quia scanter
to cito voluitur instar rore. **¶** Ubi ponitur: In solo sexto. **¶** Un⁹. Sedes
nulla datur preterq; sexta trocheo.

Anapestus vnde cōstat Ex primus duab⁹ breuib⁹ ⁊ tertia lon
ga. temporum quattuor. vt tonitas. **¶** Un⁹. **¶** Productam breuib⁹
subdes anapeste duab⁹. **¶** Unde dicitur: A bana quod est re ⁊ pessin per

cussio quasi repercussio dactili. Ubi locatur: In quarto penthametri tantum. Un̄. Quarto penthametri quintove locas anapestum;

Ribrachus vnde constat: Ex tribus breuibz temporum trium vt domir̄. Vnde dicitur: A tris quod est tres. z brachos breue. q̄bz tres syllabas breues Ubi locatur: In quarto pēthametri tantū in quinto penthametri. Un̄. Penthametri tribrachio sedes patet vltima tantum.

Ambus vnde constat: Ex prima breui z altera lōga tempoz triū. vt senes. Vnde dicitur: A iambin greco. quod est ascendere latino. quia ascendit de breui ad longam Ubi locatur: Tantum tercio loco tam pēthametri q̄z hexametri. Un̄. Jambo vel nulla vel tantum tercia tetur: Nōnulli tamen veterum hāc sedem terciām tribrachio de terunt. Un̄. forte sibi sedem tribrachus dare nosset eandem.

¶ Creditur a quibusdam esse tribrachus in tercio pede sepe numero cū tamen non sit. quando penthimetris in naturaliter breuem syllabam terminatur que est principium terciū pedis sequentibz duabus breuibz syllabis. sed non. quoniam dactilus fit. producitur em̄ illa syllaba ratione principij terciū pedis. Un̄.

Syllaba que brevis est producitur in pede termo.

¶ Vt sunt vicia in metris cauenda: Sex. Un̄.

Sex fugias vicia si vis componere metra. Longa brevis poni non debet curtaq; longa. N̄ vel vocalem vocalis non comitetur Nec sensum veritas. nec corripias posituras.

Denum subdatur. diphthongus non breuiatur.

¶ Dtest ne syllaba longa corripī z correpta produci: Potest interdum grauitate z necessitate carminis per sistolen z dyastolen.

Un̄. Sistole productam breuiatq; diastole longam. vel sic.

Que natura iubet producere sistole curtat.

Extasis e contra producit corripienda. Item multotiēs aliquas (quas dat tibi regula longas. Siue breues) metri cogit grauitas variari: Breuaq; nūc nostro nūc more suo variantur. Ad placitum poni propriorum multa notauī. Cum sum christicola normam non est mihi cura De proprijs facere. que gentiles posuere.

¶ De pedibus in toto numero

¶ Vt sunt pedes omnium carminū. Octo z viginti. Quoniam plures sunt: Triplices. Quo id pacto: quia quattuor sūt simplices dissyllabi. Octo simplices trissyllabi. z sexcim duplices tetrassyllabi. vt in figura sequenti.

Decimoquinto ex cathalecto spondeo pirrichio z cathalecto. vt In paruo satis est.

Omnib⁹ his cōiugationib⁹ dictionum z pedum pporcionabiliter semp⁹ habes pēthimemorim ex dactilo z spōdeo z cathalecto vel ex spōdeo dactilo z cathalecto. qualitercūq; etiam cōponat

Tercio cōstat penthimemoris septem syllabis faciētib⁹ duos dactilos cathalectum.

Primo ex duob⁹ dactilib⁹ z cathalecto. vt nobilis allicit ars.

Secūdo ex dactilo trocheo z iambo. vt Dia vincit amor.

Tercio ex dactilo z coriambo. vt fecerat egregios.

Quarto ex coriambo z anapesto vel tribracho. vt egregi⁹ ppl's

Quinto ex trocheo iambo z anapesto. vt bella gerit dñi

Sexto ex cathalecto pirrichio z coriambo. vt hos facit egregios

Septimo ex cathalecto pirrichio cathalecto z anapesto. vt Hos facit ars abiles.

Octauo ex cathalecto pirrichio. cathalecto pirrichio z cathalecto. vt q' sapis id facit ars.

Nono ex dactilo cathalecto z tribracho vel anapesto. vt fecerat hunc rigidum.

Decimo ex cathalecto anapesto pirrichio vel tribracho. vt Hunc doimitat mulier

Undecimo ex cathalecto anapesto pirrichio z cathalecto. vt Te placidum facit es.

Duodecimo ex coriābo pirrichio z cathalecto. vt Cōspicuos facit hos.

Tridecimo Ex trocheo iambo pirrichio z cathalecto. vt Turpe nefas premit hunc.

Quartodecimo Ex cathalecto pirrichio trocheo z iambo. vt Ars facit esse scios.

Quintodecimo Ex dactilo cathalecto pirrichio z cathalecto. Omnis bus his placet ars.

Omnib⁹ his cōiugationib⁹ dictionum z pporcionabiliter pedum variorum. constat penthimemoris heptasyllaba dactilica. que constat duob⁹ dactilib⁹ z vno cathalecto.

Et aduerte diligēs lector. q' eadē hec penthimemoris. est altera medietas penthametri z pro ea nō indiges alia preceptiōe

Reliquū igitur ē. vt finem facturi de altera hexametri mediate practicam ingrediamur. hec ad min⁹ cōstat octo syllabis. ad mai⁹ decem

Primo constat altera medietas hexametri octo syllabis facientibus semiquattuor pedes sex productis z duo

bus correptis syllabis

Primo constat ex cathalecto, spondeo, dactilo, et spōteo vel trocheo in differēter, ut iam clerus & gignis altas.

Secundo ex spondeo cathalecto dactilo et spondeo, ut laudes iam solue re gratas.

Tercio ex moloso dactilo et spondeo, ut p̄claro sanguine partus

Quarto ex dispōteo pirrichio et spōteo Ut cōfirmato mō regi

Quinto ex moloso cathalecto et ionico minori, ut accedūt hinc aiati

Sexto ex dispōteo et ionico minori, ut defensori miseroz

Septimo ex duob⁹ spondeis et ionico minori ut celi terre dñator

Octavo ex cathalecto moloso et ionico minori, ut hī p̄scendūt liberati.

Nono ex cathalecto spondeo cathalecto et ionico minori, ut hos letos nunc gratulantes.

Decimo ex spōteo ionico maiori et spōteo ut Quisquis feruēt⁹ orat

Undecimo ex spōteo antibachio et bachio ut dignā mercede beata

Duodecimo ex moloso trocheo et bachio, ut Cōcenti cūcta creata

Tredecimo ex cathalecto spondeo trocheo et bachio, ut Quis tutus speret abire.

Decimo quarto ex spondeo cathalecto trocheo et bachio, ut mun⁹ quod mittis amico.

Decimo quinto ex dispondeo anapesto et cathalecto, ut compensari poterit q̄s.

Decimo sexto ex moloso cathalecto anapesto et cathalecto, ut Landari qui cupiunt nunc

Decimo septimo ex cathalecto spōteo cathalecto anapesto et cathalecto ut qui serui iam domini sunt

Decimo octavo ex duobus spōteis anapesto, et cathalecto, ut grandis terre domino res.

Omnib⁹ his colligationib⁹ dictionum et pedum proporcionabiliter habes semper non nisi medietatem reliquam ex cathalecto in principio spondeo dactilo et spondeo vel trocheo qđ in fine nihil refert.

Secundo constat nouem syllabis, quattuor brenibus et quinque longis, facientibus cathalectum et tres pedes integros.

Primo ex anapesto ionico minori et spōteo, ut Iuuenes lustrarier ap̄

Secundo ex pirrichio spondeo dactilo et spondeo, ut nihil ex
at fortius ipso.

Tercio ex cathalecto dactilo, dactilo et spondeo, ut Nos gloria maxia partus.

Quarto ex ionico minori dactilo z spōteo. vt resonabat carmina laudis
Quinto ex ionico minori trocheo z bachio vt rapiētes era popelli.
Sexto ex anapesto antibacho z bachio vt pueros uatura magistra.
Septimo ex pirrichio cathalecto antibachio z bachio. vt tua quos p
ducit amica.

Octauo ex ionico minori cathalecto z ionico minori. vt potuisses hoc
didicisse.

Nono ex ionico maiori cathalecto z minori. vt mitesce quem cupisti.
Decio ex ionico maiori coriāto z cathalectico. vt dulcesce noluerit qui.

Omnibus his dictionum z pedum pporzionabiliter colligatio
nibus. habes semper non nisi medietatem alteram hexametri ex semi
quattuor pedibus primo medio ex duabus syllabis breuibus. Secun
do spondeo. Tercio dactilo. Et quarto spondeo vel trocheo. Aut pri
mo semipete ex vna longa syllaba. Secundo dactilo. Tercio dactilo.
Et quarto spondeo.

Tercio cōstat syllabis decem. sex breuib⁹ z quattuor lon
gis. facientib⁹ cathalectum dissyllabum z tres pētes inte
gros. duos pmos dactilicos z terciū spōdaicū v^l trochaicū

Primo ex pirrhio dactilo z spōteo. vt mea grā mitigat istū
Secundo ex epitrīto tercio. epitrīto secundo z spondeo. vt repetita sci
entia clerōs.

Tercio ex anapesto epitrīto tercio z bachio. vt facin⁹ mediāter adactū
Quarto ex anapesto anapesto anapesto z cathalecto. vt pueros genio
tos ebretesq.

Quinto ex anapesto anapesto z ionico mīori vt iuuenes radiat geniales
Sexto ex pirrhio cathalecto epitrīto tercio. z bachio. vt quia dat supe
rare labores.

Septio ex pirrhio coriāto z ionico mīori. vt qz magnificat studiosos.
Octauo pirrhio coriāto pirrhio z trocheo vel spondeo. vt quia glo
rificat male natos.

Omnib⁹ his dictionū z pedū pporzionabiliter colligatiōib⁹. habes
semp nō nisi alterā hexametri medietatē semiq̄ttuor pedū pmo medio
ex duab⁹ syllabis secūdo dactilo tercio silr⁹ z quarto spōteo.

Et aduertere in hac practica q̄ cuilibet dictioni inuenies pedē ppor
zionabilē nec data ē in pēra syllabis z q̄ supra sunt quillis null⁹ pes cor

Aduertere finaliter in etendis carminib⁹ animaduert (respōter
tendas esse species metaplasmi que sunt iste:

Prothesis addēdo ad pncipiū. vt gnatus pnat⁹. gnosco pnosce

Aupherisis. auferēdo a pncipio. vt tannio pro cōtemno.

- S**yncope. auferendo a medio. vt amasti pro amauisti
Epenthesis. addendo ad medium. vt induperator p impator.
Peragoge. addendo ad finem. vt dicier pro dici.
Apocope. auferendo a fine. vt viden p vides ne.
Synalimpha. auferendo vocalem a fine propter sequentem vocalem.
vt Ira odium generat. pro ira odium
Elipsis. auferendo in a fine propter vocalem sequentem. vt Tu popu
lum alme pater saluasti a morte redemptor.
Syncretis. duas syllabas in vnam dirigendo. vt alius media pro
ducta pro alius tibicen pro tibicen
Dyeresis. vnam in duas diuidento. vt anlai pro aule.
Dyaetole. syllabam correptam producendo vt dederitis penultima
producta.
Sistole. productam corripiendo. vt eadem penultima correpta. que
est producta.
Antithesis. transponendo litteram. vt euandre pro euander.

Regule partium grāmarice artis fundamen
tales totum latinitalis fundamētum cōtinen
tes felicem finem habent;

No paruum latinitalis opus Ingenui adu
lescens. Impressum est Dauentrie Per
me Richardū patraet. Anno domini. M.
cccc. Sexa Junij.

